

DOBOKA VÁRMEGYE'

Polgári

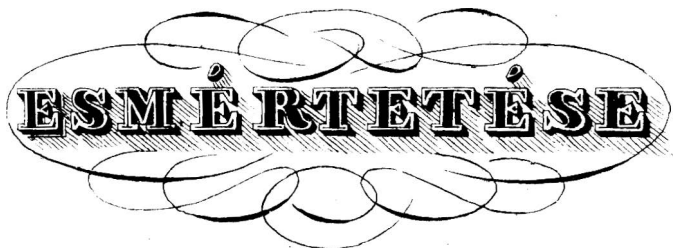
ESMÉRTETÉSE.

Doboka Varmegye Borsétje.

DOBOKA VÁRMEGYE'

POLGÁRI

Szerkesztett különnyomat a Doboka
vármegye esmértetése könyvből

KÖRE METSZETT PECSÉTJÉVEL

'S FÖLDABROSZÁVAL

Hodor Károly

ÁLTAL

KOLOZSVÁRTT

BARRA GÁBOR' KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN.

1837.

Polgári esmérete.

Az Erdélyt illető egyes esetekre, magánosb' személyekre szűken terjedő évjegyzetek' nyomán hihető hogy szent István király alatt élt fő Magyar, kit *D a b a u k* nak neveztek, adott nevet ezen megyének. A' homályos hézagos historiai adatok ezen férjfiről egyebet nem említenek, mint, hogy *D o b o k a* I. István király' veje volt. — Hogy tulajdonképen az az: saját leány-gyermeke utánn való veje volt volna, nem állíthatni a' miatt, hogy István királynak több korán elhalt gyermekei voltak Imrén kívül; 's ezt számos írók feljegyezték ugyan; de azoknak neveiről, nemeiről *O t t o n* és *B e r n á r t o n* kívül — tudósítani a' maradványt elmúlták. — Haner György Jeremiás Dobuca-t István' egy (ein) fijának; Dobuca fijának pedig Sanadot (helyesebben Sunadat — Csanadat) határozza és nevezi. L. Das Königl. Siebenbürgen entworfen und mit nöthigen Anmerkungen versehen von Georg Jeremi-

ás Haner. Erlangen 1763. pag. 3. — Váltak tudósok, kik **D o b o k á t** az István király' anyja' testvére' férjének hirdették; III. Béla király' írótsíztje (Notarius) pedig **D o b o k á t** szent István király nénye' férjének írta. Részemről bátor vagyok meghatározni, hogy Sároltának az István király' három testvér-húgai egyikének Aba Samuel' özvegyének második férje volt legyen **D o b o k a**; kiről Buday Ferencz írja, hogy „bizontalan ki volt“ 's Benkő is elhalgatja. Bár Fábry Kornidesz utánn Ágotát, Hedviget 's még egy nevetlent (kit **D o b o k a'** nénjének határoz) tulajdonítja István' király gyermekeinek lenni; 's Doboka felől is elkülönözik állítástomtól. Ezek szerint István királynak bár miképen veje vagy sógora lévén **D o b o k a**; bizonyos hogy királyi egybeköttetésénél fogva ezen vármegye' fejevé tévén István király őt — mint a' kinek nemzetsége már Almus fővezér alatt e' tájat különösen elfoglalta vala 's nevérol elnevezte — több példák szerint ujból nyertt és állított törvényhatóságára is **D a b a u k** nevét örök emlékül és ujból ragasztotta. Az újabb és legújabbak közül Kornidesz és Engel utánn Fábry Pál emlékeznak **D o b o k a** nevérol; közülek az első és második Béla király' nevetlen írótsíztje' szavaiban (L. a' vezérekrol való historia' XI. szak.) alapityán állittáso-

kat, az utolsó pedig amazokat felhozván (citatatio) Csanád (Lassúnál Casznád) nevű fő-ember' leírásában (L. Közhasznú eszméretek tára, III. köt. 429 lap.) kit Kornidesz és Engel Doboka' unokájának lenni mondanak. A' Béla király' írótsíztje Dabauk-nak a' többiek meghatározattan Dobokának írják. Annyi példák szerint (L. Értekezés a' nemes Székely-nemzet' hajdani áldozó poharáról ki. Irta Zsombory József. Itt Sandour, Opour melyekből ma Sándor; Apór) az eredeti Dabaukból majd Dabuka, Dobuka's végre Doboka származott. — Hihető tehát az is hogy Doboka nevezetű férjfi adott nevet a' várnak, a' vár a' városnak a' város a' megyének 1002 évben, a' mióta, bár a' vár és város e-zernyi viszontagságokat szenvedve elmúltak, de a' megye hálá a' Magyarok Véd-Istenének! nevével együtt áll. — És ennyi légyen ez úttal a' megye' nevéről, mellynek eredetét sokkal az előtt, hogy vármegyévé vált vala, a' fennebb irttakhoz képest, még Álmus fő-vezér alatt harmad ízben és utoljára e' földet megszállott Magyar-őseleink' egyik nemzetségétől (tribus) származtathatjuk Szirmay Antal évirónk után, a' ki „Hungaria in Parabolis sive Commentarii in Adagia et Dicteria Hun-

garorum“ czimű 1807-ben másodszor kijött munkájában a' 47 §ben így ír: „Multa (nempe nomina comitatum, urbium, oppidorum, pagorum, a' Generibus §pho 28 recensitis derivata: Abaujvár ab Aba — — D o b o k a (talán D o b a u k) — szerencsénkre kinem feledé — Torda a tribu agnomine“) — A' mi polgári alkotásának eredetét illeti: tudva van az, hogy I. István király, a' Székelyek' foljamaadására hazánkba jöven 's 1002d. évben Erdélyt Magyarországhoz kapcsolván vármegyékre osztotta, (sőt Fessler Die Geschichten der Ungern I. Theil szerint, a' vármegyék már Árpád alatt némi-némüleg ábrázoltattak) akkor alkotá e' megyét is, 's kiszabta természeti határait; de mind ez apadott, mind pedig a' jelenleg fennálló polgári alkotmányja századonként különbféle külső, és sarkalatos változásokat is szenvedett. Természeti nagyobb kiterjedéséhez képest polgári törvényhatósága is régenten nagyobb és különböző volt. Mind az a' mi ma Radna vidékének (Ptolomeus-nál Ruco-nak 1435-b. Radnawevlgenek Radna-völgyének iratott az A l m a k e r e k i A p a M i k l ó s' panassza' dolgában,) határát és a' Borgoi katona-földet magában foglalja Doboka vármegyéhez tartozott. Mikór Kadán vagy Kajdán Mogolok fejedelme, a' Rudnai (Radnai) bányát ijesztgette, 1236-b.

már akkor-is Szászok lakták. A' Szászok bátran elejekbe mentek; de utóbb leiván magokat ezek, a' keritetlen Rudnára ütöttek a' Mongolok, 's az elől találtakat levágták. Innen D o b o k a és b. Szolnok vármegyékre rohantak, 's úgy a' Szilágy és Lengyel-ország felé tovább-tovább mentek pusztitva prédálva öldökölve, miglen a' másik csoportal 's annak vezérével Báttal össze nem találkoztak, 's Benkő szerént; hét évi dúlások után 1243-b. távoztak-el végképen. — A' Radnai (Buday Ferencz néhól Rudná-nak, Éder Rodná-nak írja) ezüst-bányák ekkór Anstaldt Radna várossának polgármestere' felügyelete alatt Szászok' vagyis Teutok' kezében annyira virágoztak, hogy Heltay szerént 40 ezer embert foglalatostkottattak. Sok ellenség látogatta-meg ezeket, kétség kívül hogy gazdagok (hajdanta temérdek vas- és fehér ón került innen, melyekből Moldvába kereskedést üztek — 1770. táján ezüst — igen kevés — taláztatott ereiben) 's szélbeliek (Fridvalszki Minerologia Transsilvaniae pag. 107. seq. Rogerius Carmen miserabile. Cap. 20) vóltak. Árpád' vére' magvaszakadttával a' hatalmas Apór László Erdélyi vajda a' habozó Magyarok' király hódolási meghasonlása alatt elfoglalta vala, 's I. Károly királynak mint különösen jövedelmeseket, hó-

dolása' békibizonyításául visszaadni igirte 1310. Az Éder' felhozatala (*Excursiones ad Historiam Martini Felmer*; — *Excursio V*) szerint a' Beszterczei levéltárból bizonyos, hogy Radna mező-várossát és vidékét — a' mint ma nevezzük — I. Mátyás király Doboka vármegye' törvényhatósága alól — mint királyi jószágot — kivévén, a' Beszterczei városi közönségnek adományúl (*donatio*) adta 1474-b. országgyűlési végzetnél fogva. Mellyek szerint, Radna-völgye e' megye' alkotó részét 475 évig tette. Nagyobb része 1762 év óta katonai törvényhatóság' sajátja. A' Radnai általútról (*passus*), és ferdőről irjanak a' földirók és orvosok. — Borgó vidéke is e' megye' határain belől vólt eleitől fogva; 's jelesen 1386 esztendeig, részszerént a' fejdelem' jogai közé tartozott, részszerént magános személyek által birattatott; a' mi Katona Istvánnak (*Historia Critica libr. XI. pag. 136.*) és ezt felhozó Éder' (*Observationes Criticae ad Hist. Mart. Felmer pag. 58*) szemes észrevételeiből tetszik ki, 's főképen a' Katonai (Kolozs vármegyei) falú- 's fejedelmi- uradalom' eredeti összeírásából, 's annak az irtt okleveles évjegyzetekkel való egybevetéséből. (*Vide: Urbarium seu Conscripctio Dominii Regio Fiscalis Katona, — universorum*

scilicet bonorum et appertinentiarum partim de jure et ab antiquo ad idem spectantium et pertinere debentium et respective cum temporis successu eidem incorporatarum, nuncque eidem deservientium, aut etiam prae manibus donatariorum aliorumque possessorum et usurpatorum ubi vis in partibus dominii, quovis sub titulo aut colore habitorum, in comitatibus: Torda, Kolozs, Doboka, et Szolnok Interiori existentium — medio Scribarum ac Juratorum Notariorum I. Tabulae Regiae Jud. Ladislai Torday, Josephi Szentkirályi et Gregorii Izikucz anno 1758. peracta et extradita.“ Autographum. (Eredeti). Katona leirja merőben; Éder pedig az érintett helyen felhozza Katona' említésével a' kir} adomány-levelet, melly azon környülményben adott, midőn Mária királyné, Lajos (I.) király nagyobb leánya Forgács Balázs által II-d. vagy Kis-Károlyt — mint új királyt és vetélkedő társát — 1386-b. megölette, 's mellyből kitetszik, hogy Erdélyben némellyek a' Károly' részén valának. Nem kételkedik — a' mint írja — Éder, hogy azok közül ne lettek volna Bethlen Gergely a' János' fja, és Almakereký János-

nak fiai Péter és László is (a' máig is meglévő adománylevél szerént) 's ezért Budán 1386 januarius' 15. költt királyi adománylevél által nyerék ezen rokonok, Borgót, 's még más jószágokat is, ú. m. a' legottan említendőket. Buday Ferencz tovább menyen, 's a' felebb említettekhez Encset 's még egy harmadikat is hozzá adja, azt írván: hogy, Károly király Doboka vármegyében Encs, és Borgó nevű faluknak 's azokon kívül még egy harmadiknak is (ez talán Devecser lehet melyet Virág Benedek Epinánohnak nevezett Magyar századjaiban; de hól van e' névnek nyoma?) felét ajándékozta." L. Magyarország' polgári historiájára való Lexicon. Készítette Buday Ferencz, kiadta Buday Esaiás 1804-ben. I. darab 398 lap. Alább Encs külön leírásában a' felhozott özszeírás' hiteles soraiból azt a' mi ott 1758 esztendőben fejdelmi jog vólt, valamint Devecserben is, a' mit ugyan akkor ott is a' fejedelem birt előszámlálándjuk, melly részjóságok Borgóval ugyan azon egyeknek irattak a' jogra nézve. 1783-ban mind Felső, mind Alsó Borgó részjóságok (a' mint alább az Alsó Kerület' külön leírásában következik) az Oláh határörző katonaság' sajátjává tétetvén egészben, az említett özszeírásból

polgári és természeti képét bár mint már ide nem tartozó földnek is alább előadándjuk, itt csak annyit általánosan megjegyezvén, hogy Borgó mindég nevezetes általút volt, ma Radnára tétetett által — 's több ideig mint Radna ú. m. 783 évig állott Doboka vármegye határában annak törvényhatalma alatt, ma egészen katonaföldé változtatva hadi igazgatás alatt van. — A' mit Benkő állítólag határoz meg, hogy valamint a' többi Szász birtokok mind annyi Magyar vagy Székely törvényhatóság' földjéből szakadtak, úgy Besztercze-vidék is b. Szolnak és Doboka vármegyéből alkottatott, 's a' mint a' földabrazs után nyomozhatni e' megyében állott földön épültek: Lekenecze, Vermes, Fehéregyház, Dipse, Seljk Tács faluk. Azt a' kiterjedését a' megyének hogy t. i. Heltay szerint az ő idejében 1530 — 1577 Dézst kebelében foglalta volna, semmi korú környülményekkel meg nem egyezhetők találjuk. A' II. József császár által természeti határiban 's polgári állapotjában tétetett ujításak alább említendők. Az időrendet követve polgári esméretére nézve bizonyos, hogy kezdetben főispánt rendelt a' nemzeti alkotmányt alapított István király a' megyében lévő vár' fejévé, a' kinek több hadi mint polgári tisztje vala azon kór' szelleménél fogva

Ezen tisztség koronként nagyobb hatalmúvá vált; de változhatlan magában 's az azt viselő az ország' legdiszesbb méltóságai közül egy, 's öt évet kivéve, maig szakadatlan sorú volt. Segédjeiről gondoskodott a' bölcös király, kiket T. Vajda László historiájából e' szerint számlálhatjuk elő. „A' katonai dolgokban rendelve voltak: Hadnagyok (Majores Exercitus) Századosok (Centuriones) és Tizedesek. (Decuriones) A' polgári közigazgatásra nézve: a' Várnagy (Catri Praefectus) Fő-Hirdető (Archi Praeco) 's több Hirdetők. — A' törvényes dolgokban: a' (Comes Curialis) vagy is Al-Ispán, (Bilochus) vagy is Fő és Al Szolga Birák, (Pristaldi) Esküdtek. I. Az Erdélyi polgári magános törvények' historiája. Irta Soosmezei Vajda László 1830. 8. Kolozsvártn, lap 38. A' Főispányok 's azoknak mai segédjei külön nevenként hajdani 's jelenlegi alkalmányuk képével együtt alább következnek annyiban, mennyiben a' korok' zivatarai, az országos viharak a' megye' viszontagságai eleinknek nem elég gondos ügyelete, a' magános kinézésnek a' közhasznot feláldozó nemzetségek' önsége (kiknek levéltáraiban sok adatok lappangnak) az azokra szolgáló köz irományokat reánk szállani 's tudni megengedték. Nem

csuda ha e' kis nép-osztálynak levelei kevesek, jegyzetei nem régiek, midőn az egész hazájé a' fő kormányzék' levéltárában 1540 évet felül nem haladják a' régiségben. Ez évtől kezdődnek e' megyei némely adatok is, 's a' tisztek nevei és sora; a' rendes laistrom pedig 1606-dikban. 1780 óta íratik a' polgári tárgyak laistroma külön a' törvényesekétől. — A' köz oklevelek 's tanúirományok' fogyatkozott létit az okozta, hogy, mondhatni, soha állandó tanácsháza (Praetorium) e' megyének nem volt, hogy keblében a' tizenhatodik század óta czélarányos várossa nincs, hogy a' Szamosújvári örménység mindég ellene szegezze magát ide ragasztatásának, hogy Szék, bár mező-város; de tanácsházadásra éppen czélaránytalan, hogy csak nem máig falúról falúra hordoztattak levelei, hogy előbb a' Hunok, majd a' Mogolok Tatárok több ízben, továbbá a' Törökök húzamosan Bászta, a' Németek és Kuruczok, gyakran két hazafi párt siralmas pusztulásra juttatták a' megye' népét, 's ilyenkor, kivált az újabb időkben semmi bátorságos vár és erősség nem vala, hogy végre II. József császár alatt a' megye ketté oszlatott, két egymástól távúl eső tanácsházai rendeltettek, a' levelek is két felé heljeződvén 's számtalan nem honfiak' mostoha kezeikre kerülvén.

— Jelenvaló tanácsház helje Bónczhida, a' megyében legnépesebb falú, kies fekvésű; de mint nemes jószág elidegeníthetlen 's ugyan azért állandónak képzelni se lehet. Esztendőnként 600 rforint b. b. bért fizet a' megyei királyi adótár (cassa) érette, itt vannak három osztályban a' foglyok is, szám szerént ma 34; de sem a' tömlöcz sem a' tanácsház, valamint a' levéltári rend nem dicsírhethők. A' három esztendőnél több időre itiltt foglyok a' haza' fogházába vitetnek, ide a' kevesebb időre itilttek hozatnak. — A' múltt századok' folytában a'hoz képest, a' hogy a' főispányok változtak, költöztettek a' levelek 's változott a' tanácsház hely is, a' törvényszéki ülések pedig épen falunként tartattak — minő balgatagság! Szék várossa, Drág, Pánczélcséh, Doboka, Borsa, Kendy-Lóna, Válaszút, Nagy-Iklód, Bónczhidja. Gyeke, Nagy Sajó M. Köblös mind azok a' faluk mellyek tanácsházat adtak. — A' mennyire hatnak vissza az évek' során köz irományai e' megyének, mostani polgári felosztása akkori, mikor Erdély külön nemzeti fejedelmek által kezdett kormányoztatni. A' vajdák alatt miktép vala felosztva, nem bizonyos, hihető mint Magyar-ország' vármegyéji. Oszlik pedig két kerületre (Circulus) felsőre és alsóra, mellyek között ke-

vés különbséggel a' Kis-Szamos természeti határt von. Mind két kerület—mellyek közül az alsó természeti kiterjedésére nézve nagyobb amannál, négy—négy járásra (processus) osztatik. A' felső kerületi járások: a' Magyar Egregyi, Pánczélcehi, Válaszúti, Nagy-Iklódi; az alsó kerületiek: a' Széki, Búzai, Kerlési és Borgói. Ezek között az elsőben ú. m.

A' Magyar-Egregyi járásban vannak faluk:

1. Szent György.
2. Vármező.
5. Budja.
4. Szent Péterfalva.
5. Pousa.
6. Ördögkút.
7. Csömörlő.
8. Magyar-Egregy.
9. Fel-Egregy.
10. Alsó-Kékes-Nyárló.
11. Felső-Kékes-Nyárló.
12. Romlott.
13. Galponya.
14. Somró-Újfalú.
15. Farkasmező.
16. Borzova.
17. Daal.

18. Szent Mária.
19. Szent Mihály. (Pusztá)
20. Ugrucz.
21. Milvány.

A' Puszták ezen járásban, [latin kifejezetben]

„Praedium:“

- a.) Pusztá Rajtolcz.
- b.) Vaskapú.
- c.) Kendermál.

A' Pánczélcsehi járást teszik ezen falúk.

1. Pánczélcseh.
2. Szótelke.
3. Vajdaháza.
4. Hidalmás.
5. Bányika.
6. Rákos.
7. Kendermező.
8. Komlós-Ujfalú.
9. Balázsháza.
10. Kettősmező.
11. Galgó.
12. Tihó.
13. Örmező.
14. Völcs.
15. Recze Keresztúr.
16. Kalacsá.
17. Paptelke.

18. Kecskéháta.
19. Csernek.
20. Csáky Gorbó.
21. Füzes.
22. Füzes Szent Péter.

Pusztája:

Szent Katolna vagy Katalinfalva.

A' Válaszúti járásban vannak:

1. Kis Esküllő.
2. Nagy Esküllő.
3. Magyar-Fodorháza.
4. Magyar-Ujfalú.
5. Csomafája.
6. Borsa.
7. Válaszút.
8. Kide.
9. Bádok.
10. Drág.
11. Adalin.
12. Ördög-Keresztúr.
13. Babucz.
14. Soljomkö.
15. Kovácsi.
16. Hoszszú Macskás.
17. Szent Márton Macskás.
18. Gyula.

Pusztái:

a.) Dorna.

- b.) Mikó.
- c.) Saraskutja.
- d.) Urtelek.
- e.) Szent Márton.
- f.) Szala.

A' Nagy-Iklódi járás áll, e' követ-
kező falukból:

1. Igricze.
2. Felső Tőök.
3. Alsó - Tőök.
4. Szarvas - Kend.
5. Esztény.
6. Maró.
7. Lozsárd.
8. Kis - Jenő.
9. Tótfalú.
10. Kecset.
11. Kecset-Szilvás.
12. Magyar-Derzse.
13. Magyar - Köblös.
14. Poklostelke.
15. Doboka.
16. Kendy-Lóna.
17. Ónakt.
18. Tötör.
19. Nagy Iklód.

Pusztáji:

- a.) Iklód Szent Iván.
- b.) Magyarós-Iklód.

**Az alsó kerületbeli járások közt első a
Széki ezen egy várossal 's falukkal.**

Szék mező város; a' faluk:

1. Bonczhidja.
2. Víz-Szilvás.
3. Hesdát.
4. Szekuláj.
5. Boncznyires.
6. Gyulatelkc.
7. Szent Egyed.
8. Császári.
9. Vasas Szentiván.
10. Mikola.
11. Marokháza.
12. Szava.
13. Bogács.
14. Omboz.
15. Pujon.
16. Szent Gothárd.
17. Czege.
18. Göcz.
19. Mohaj.
20. Noszoly.
21. Kis - Devecser.
22. Nagy - Devecser.
23. Oláh - Vásárhely.
24. Szép Kenyerü Szent Márton.

25. Szombattelke.

26. Kötke.

**A' Búzai járásban ezen faluk helye-
ződnek :**

1. Nagy Gyeke.

2. Feketelak.

3. Meleg-Földvár.

4. Kapór.

5. Búza.

6. Szász-Zsombor.

7. Szent-Miklós.

8. Mányik.

9. Czente.

10. Kékes.

11. Apáti.

12. Borzás.

13. Szász - Új - Öss.

14. Móricz.

15. Máté.

16. Bongárd.

17. Veregyháza.

18. Szász - Újfalu.

19. Kétel.

20. Bődön.

21. Encs.

22. Vicze.

**A' Kerlési járás ezen falúkat szám-
lálja :**

1. Szent-Jakab.
2. Fellak.
3. Szász Czegő.
4. Kerlés.
5. Sárvár.
6. Szeredfalva.
7. Árokalja.
8. Kentelke.
9. Sajó-Keresztúr.
10. Sajó Szent András.
11. Hajla.
12. Felső Balázsfalva.
13. Alsó-Balázsfalva.
14. Galacz.
15. Harina.
16. Magyaros.
17. Nécz.

Pusztáji :

- a.) Cziger.
- b.) Fatatelke.

A' Borgói járás áll ezen falúkból :

1. Kis-Budak.
2. Ardány.
3. Fris.
4. Felső-Sebes.

5. Alsó - Sebes.
6. Solymos.
7. Várhely.
8. Simotelke.
9. Serling.
10. Berlád.
11. Nagy Sajó.
12. Sófalva.
13. Bilak.
14. Kusma.

Mellyek szerint az egész megye (1750 óta Felmer' számítása szerint egyel apadva; — de Benkő 1775-ben százhatvanhármat számolt) egy mezővárosból, százötvenkilencz falúból, 's tizenegy pusztából, népessége pedig öszszeséggel hetvenötezer kétszáz nyolczvanhét lélekből — 's azok közt ötven három ezer háromszáz kilenczvennyolcz oláhokból áll. A' megye' fenebb gyanított egész területe' mennyiségéhez képest jut egy □ mértföldre m. e. 1976 lélekt.

El nem lehet mellőzni a' járásokra nézve azt, hogy kevés van a' járás nevét adta faluk közül annak közepette a' mint kellene. — Hajdan, miglen a' hon' védelme a' nemesek' karján 's kardján feküdt, rendes állandó katonaság nem lévén, azt a' kevés számú nemeséget is, kik kezdetben ú. m. szent István ki-

rály előtt Árpádig, 's az elenyészett régibb kereszttyén Magyar századok alatt földes urai valának e' földdarabnak, ezerféle veszélyek: tűz, póráz és vas apasztották emésztették, mellyek alatt mezeink elparlagútlak, a' falúk elpusztútlak, lakosai kikoptak, 's bár nem alaptalan a' gyanú, hogy az érintett időkben, Benkő szerint — kevesbb számmal vóltak a' nemesek 's csak koronként szaparadtak; még is azoknak is nem hogy tettei, sőt nevei sem jegyeztettek-fel, 's talán örökre a' feledés' sötét szönyege fedendi emlékezetöket úgy annyira, hogy 1702-ből — a' mint Benkő Specialis Transsilvaniajából látható, csak a' nevezetesebb birtokosok' nevei valának általa kinyomozhatók. A' ki egy Széki (L. alább Szék' leírását) ev. reform. pap Felső-Torjai Kasza József' hazafi-segedelme által a' megye' levéltárából — melly akkor Széken vala, kiíratta az akkoriakat, többekre régiebbekre nem találván 's említett kéziratjába foglalta. A' kik tehát 1702-ben vóltak — más nihányat is egyéb adatok után ide iktatván — magva szakadtt vagy különben innen kikopott tudhatóbb birtokosai e' megyének ezek 's ezen nemzetségek valának.

A.

Adorján (Adrianus)

Almásy.

Anstald (Aristaldus Comes Teutonum de Villa Rudana.)

Apafy (Almakereki és Apa Nagyfalvi.)

B.

Bádoky (Bádoki.)

Bagaméry.

Bágyoni.

Bak vagy Bad (l. Vajda.)

Balling.

Ballog (Szász Czegői)

Bándy.

Bank vagy Bánk.

Barabás.

Bátory (Somlai.)

Bereciky.

Beszprémy vagy Beszprinyi (Szodorói)

Bethlen (Kerezsdi.)

Bikly (Fülpösi.)

Boér (Apátii.)

Bocskay (Kis-Máriai.)

Bocskor.

Boncz.

Boros (Solyomkövi — Csik Szent Tamási.)

Borsay (Borsai.)

Bors (Csik-Szentkirályi.)

Borzovay.

Budaházy.

Budaky.

Buthus.

Bükk.

C.

Csapy.

Csefey (Noszolji).

Csegöldy.

Cserepy.

Csernátóni (Al-Csernátóni, - Gyulatelki, - Cso-
mafái és Szász-Zsombori).

Csiszár (Fehérvári, - Borberekí és Gáldtövi)

Csongor.

Csontos.

Csutak.

Czakó (Gelenczei).

Czompó (Kydei).

D.

Daniel (Vargyasi).

Daczó (Sepsi-Szent Györgyi, - Gyulatelki).

Dancz.

Deák (Szent Egyedi).

Diénczs.

Dézsi (Nagy-Iklódi).

Dezső.

Devecsery.

Diosy.

Dobay (Borsai, Boncznyiresi és Kis-Dobai).

Dobó (Ruszkai).

Dobokay (Dobokai).

Dobra (Zalatnai).

Doky.

Dolnay.

Dominikanusok.

Domokos.

Dónát (Nagy-Ajtai).

Drági (Bereki).

Draveczky.

Dujardin (báró),

E.

Ebeni.

Edenfy (l. Ödömfy).

Egyedfy.

Enyedy.

Eperjesy (Ivánfalvi).

Erdélyi (Somkerekai és Gernyeszegi).

Esküllőy (Esküllői). l. Ördög.

Esztényi.

F.

Farkas l. Harinay.

Fejérdy.

Fehérváry (Magyar-Köblösi).

Fejes.

Fejszés (Dobokai).

Fekete.

Ficz (Meredjói).

Fiszkuthy.

Fogarasy (Szász-Uj-Össsi).

Földvály (Tancsi gróf).

G.

Galaczy.

Gálfy.

Garázda (Keresztúri).

Gavay.

Gembárdy.

Gergely.

Gilányi.

Göczy (Göczi).

Gyárfás (Léczfalvi).

Gyenge.

Gyerőfy (Gyerő-Vásárhelyi)

Gyula.

Gyulafy (Ratóti).

Gyulay (Maros-Némety).

H.

Hadady.

Haji.

Halmágyi (Etfalvi).

Harinay (Harinai).

Hatvani.
 Havady.
 Hegyessy.
 Hermán.
 Hidy.
 Homoky.
 Horvát (Drugatyevit, - Végilai).
 Hoszszutelky.

I.

Igaz.
 Iklódy (Iklódi).
 Ilyés.
 Imecs (Imecsfalvi).
 Jábróczky (Jábródi).
 Jankafy (Össi).
 Jeney (Kis-Jenei).
 Joanniták.
 Jóó.

K.

Kamuthy (Szent-Lászlói, - Drági).
 Kántor.
 Kapy (Kapivári).
 Karolyi.
 Kecsethy (Kecseti).
 Kemény (Bükkösi).
 Kendy (Szarvas-Kendi, - Lónai, - Vasas
 Szentiványi, - és Radnóti).

Kenezsy

Heresztesy (Nagy-Megyéri).

Heresztúry (Sajó-Keresztúri).

Kidey (Kidei).

Komjáthy (Magyar-Derzsei).

Korda (Boros-Jenei gróf).

Koródy.

Kovács.

Kovacsóczy (Körtvéfalvi).

Kozárváry.

Köblös vagy Köblösy (M. Köblösi).

Kőváry.

Kun (Káli).

L.

Lázár.

Lengyel.

Lentenek.

Linkner (Daróczi).

Liptay.

Litteráti.

Luczay.

Lúgosy (Peterdi).

M.

Macskásy (Szent Márton Macskási).

Makray (Víz-Szent-Györgyi).

Maksay (Nyárádtövi).

Marjay.

Maurer (Ürmösi).

Menyhárt (Solyomkövi).

Mikó (Oroszfáji).

Mikola (Légeni és Apátii).

Mindszenthly (Viczei).

N.

Nádudvary (Kis-Jenei).

Nánásy.

Nagy (Száraz-Ajtai).

Náprády (Fülpösi).

Némay (Ikklódi.)

Nemes.

Német Vitézi Rend.

Nyiresy (Szász-Nyiresi).

O.

Ombozy (Ombozi).

Orbay.

Orlay.

Osvát.

Ödönfy.

Ördög (Esküllői, - Keresztúri, - Solyomkövi, -
és Kis-Jenei).

Össy (Szász-Új-Össi).

P.

Pánczél (Csehi).

Páris.

Pásztahy.

Pávay.

Peres.

Permártoni.

Petky (Derzsi, - és Királyhalmi).

Pethus.

Pisch.

Pistaky (Bongárdi).

Pozsoni (Somosdi).

Pousa.

Putnoky.

R.

Radó.

Rác (Tömösvári).

Recze (Keresztúri).

Redmeczy (Széki).

S.

Sáfár (Gyulai).

Salánky.

Sarrády.

Sárközy.

Sarkudy (Sarkudi).

Sebestyén.

Sebess.

Serédy (Göröcsöni).

Simonfy.
Simon.
Somlyay (Röödi).
Somja.
Somy.
Somody.
Sóós.
Sulyok.
Süközd.
Syabadszállásy (Nagy-Bányai).
Szabó (Turóczi),
Szaboszlai.
Szalaházy.
Szalay.
Szalárdy.
Szamosközy (Kolosvári).
Szacsвай (Esztelneki).
Száva (Gogány-Váraljai-báró).
Székely (Szász-Zsombori, - Boros-Jenei gróf).
Székly.
Szeleczky.
Szemere.
Szénásy.
Szentkirályi.
Széplaky (Széplaki).
Szent Györgyi (Szent Györgyvölgyi).

Szilágyi (Veresegyházi, - és Récsei 's Horog-
szegi).

Szilvász (Kecset-Szilvási).

Szodoray (Ér-Szodorai).

Szommer.

Szöllősy (Erdő-Csanádi).

T.

Tarcsay.

Tarkányi.

Teke (Magyar-Köblösi).

Toldalagi (Nagy-Iklódi).

Toldy (Nagy-Szalontai).

Tolmács.

Tomory.

Torday (Dobokai, és Göczi).

Tót.

Tőkés (Magyarosi).

Török (Kecset-Szilvási).

Tötör (Tötöri és Kalota Szentkirályi).

Tuhut.

U.

Ujhelyi (Tisza-Ujhelyi).

Ujváry.

V.

Vajda (Vásza, utóbb Szász-Zsombori). 1. Bad
v. Bád, - Bak.

Vajna (Pávai).

Valkay (Magyar-Valkai, - Gyulai).

Vallon (Héjasfalvi).

Várady (Nagy-Váradi)

Váró.

Vécég.

Veress (Farnasi).

Viczey (Viczei).

Virginiás.

Vitéz (M. Bükki háró).

Vurczer.

Z.

Zabolay.

Zakariás (Dobokai).

Zámbó.

Zente (Szent-Egyedi).

Zútory.

Zsidó.

Zsúky (Zsúti).

„Contenti simus inventis: aliquid veritatis et posteris conferant.“ Úgy mond Seneca.—

De, hogy ezen kinyomozott birtokosságait, (mert annyi század alatt még mennyi nem vőlt!) e' megyének, csak üres képzetek' származatának ne vélje az érdemes olvasó, tégyünk még neveik mellé egy-két igebizonyoságot, 's határozzuk-meg hogy:

A dorján (Adrianus) Zápolya János alatt Dobokai esperest, és ugyan itt papirészénél (canonica portio) fogva birtokos.

Almásy Mihály 1480 táján neje jogán ki **Pánczél** leány volt — bírt e' megyében.

Anstaldt. Addig mig a' Radnai bányák miveltettek 's ide tartoztak — a' csekély ön ásást kivéve megszűnt miveltetésök II. József császár' uralkodása alatt — nem csak felügyelőji hanem kézmivesseinek nagyobb része Németekből (Teuto) aztán úgy nevezett Szászakból 's utóbb viszont Németekből állottak. Az elsőik közül való volt Anstaldt vagy Aristaldt (Comes Teutonum de Villa Rudana) a' ki, — 1235. Szász nemzet' ispánja már ekkor, — a' Mogolokat féltében Erdélybe bevázta 1240. év. — Ennyiben tehát, hogy a' bányák' felügyelője volt, helyt foglalhat e' megye' főbb emberei 's földes urai közt.

A p a f y. (Almakerekí és Apa Nagyfálvi). Az Apafy nemzetségből, mellynek a' Betleni és Iktári Betlenekkel ugyan azon egy törzssökből származatát gyanun felül megbizonyítják Benkő és Buday Ferencz. — Külön szakadt nevére nézve 1570. — Péter és László Almakerekí János' fiai 1386 év — januarius 15-ik. nyerék adományúl Borgót 's egyéb részjórásokat is. — Jelesebb egyik birtokos e'

megyében volt **A p a f y G e r g e l y a'** XVI. században. Birtokosi létét főispánsága bizonyítja ezen felirat' szavaiban: „Me fecit fieri „Egregius Gregorius **A p a f f y** de **A p a** „**Nagyfalva Comes Comit. Dobocen-** „**sis ac Magister Curiae Domini Reve-** „**rendissimi Georgii Episcopi Vara-** „**diensis 1552.**“

Melly feliratot kir. táblai irnokok **Betleni Nagy János és Csik Szent Mártoni Bocskor József 1758.** az **Erzsébet városi fejd. uradalom** 's azon nevű kastéj öszveiratjába iktaták; ide pedig onnan iratott. Eredeti oklevélből.

Birt itt; jelesen **Encsen A p a f y Miklós** fejdelem **I. Apafy Mihály'** testvére is, a' ki vég-rendeletében nyolcz telket hagyott nejének **L. Conscriptio seu Urbarium Domini pure Fiscalis Katana.**) **Teleky Anának.** Szakadatlanúl 's közösön birták ők ezen jószágokat a' **Betlenekkel** együtt mindaddig, míg **II. A p a f y M i h á l y** 1713 febr. 1-sőjén **Bécsben** meghalálozván, híres- neves nemzetségi ágazatjának benne magva szakadt. Özvegyc **B e t l e n K a t a** részszerént özvegyi élelemül, részszerént saját jogán bírta a' reá szállott jószágokat 1725 évig januar. 4-k. napjáig, midőn a' halál az ő nyughatlan életének is végét szakasztá. Az **Apafyak'** magvaszakadt-

tával bár hosszasán perelt is a' királyi ügyész az ürügyeltt uravesztett jószágokért; de nem nyert.

Az Apafy elő neven e' nemzetségből első „Apafy B. Mihály“, a' ki 1450 Erdélyi vajdának iratik.

Bádoky. (Bádoki) Mátyás Izabella királyné alatt Dobokai várnagy volt, és szolgálatja jutalmául újadomány (nova donatio) által nyerte Csomafájának napkeleti részét, mellyet osztáljos eleji idegenitettek vala el.

A' megyei levéltár' bizonyítása szerint 1540 — 1566 Bádoky Balázs, 1588 — 1595 pedig Bádoky János főbírósgát viseltek 's annál fogva is birtokosok voltak. 1627 aprilis 27-kén Bádoki Benedek idéző parancsolatot (Compulsorium Mandatum) váltott Betlen Gábor fejedelemtől.

Emlékezetét e' nemzetségnek fenn tartja a' falú mellytől vette vala nevét.

Bagaméry 1702 majusban a' nemeseknek jártt só haszonra (beneficium salis) nézve emlitetik mint Szász-Czegői birtokosnemes. L. Regestrum ratione Salium Nobilitarium anno 1702. mense Majo per Joan. Balog et Joannem Cserényi Supremos Judices Comitatus Dobó-

boka confectum. Benkő Specialis Transsilvania ms. Cap. VI. §- 111.

Bágyoni Zsigmond 1760 év. bírt Alsó-Hékes-Nyárlón. Bak vagy Bad vagy Bád lázsd Vajda.

Balling János Bátory Gábor' hív embe-
re 's Fogarasi vár-kapitány, nyere adományúl
1612 Gyekének nagy részit, melyre Szilvász
Péter' hűtlenség-szenyje (nota infidelitatis) jo-
gán tette vala kezeit a' fejedelem.

Balog (Szász Czegői) 1600—1834 virág-
zott. Magva szakadt Zsigmondb. 1834 mart. 22-k.

Bándy az utóbb múltt században magtalan
néje Apór Ágnes jogán bírt Szarvas-Kendben.

Bank vagy Bánk. A' szóhagyományon ép-
ültt vélekedés kettőt állit elő ezen neven a'
birtokosok' rendjében: egyiket Bank-Bánt
1205-táján; de nincs bébizonyítva eddigelé. A'
második Bank vagy Bánk Pált (l. Boncz-
hidja alatt alább) kiről írják hogy Boncz-
hidját birta vólna, 's Erdélyi alvajda lévén I.
Ferdinánd király alatt 1552 — 1553 végéig,
Ilyés Moldvaivajda ellen a' ki az Ojtozon Erdély-
be béütvén Prásmárt felégette, Kolozs, Dobo-
boka, Ozd (Heltay így nevez egy vármegyét
talán Fehért) és Küküllő vármegyei nemese-

ket felköltötte vajda társával Ödönsy Lászlóval; kik a' Törököket és Oláhokat a' havasig üzték és vágták. Előbb a' Martinuzi' részén volt Bánk; de minekutánna a' Püspök Izabellát a' fejedelem-aszonyt Erdélyből kitudni akarta, ellenségévé vált Martinuzinak. Azonban ennek kivégeztetése után Ferdinándot követte. — Szamosújvárt ostromolta, hogy a' Mártinuzi' kincsére kezeit rá tehesse; de a' várnagy Csáky Pál ellent állott. Rövid ideig viselt alvajdaságában következője Dobó Domokos lett.

Barabás Endre 1692 — 1699 a' megye jegyzője (Notarius) és birtokos volt. L. alább jegyzők.

Bátory (Somlyai) Minekutánna több biznosságait adta vala Bátory Zsigmond változékonyságának — mellyért az őszinte Székelyek „tarka Zsigának“ gúnyolták — félvén mind a' keleti mind a' nyugoti császárok' hatalmát, viszont lemondani kívánt az Erdélyi fejedelemségről, 's azt atyja' testvérének bibornok (Cardinalis) Bátory Andrásnak ajánlotta, Kabós István jésuitát küldvén Lengyelországba. Elis jött ez mindjárt 1599 elején: mellyre nézve a' fejedelem országgyűlést hirdetvén Medjesen, a' fejedelemséget innepileg átadta a' bátyjának oly felté-

telek alatt, hogy az a' lakosok' szabadságait 's kiváltságait helyben hagyván Beszterczét és a' vidéket, nem különben a' Nagy Sajói és Vécsi (Torda várm.) várakat birnia engedje, mellyek akkor Bocskay István' kezében valának, 's akár hól lenne évenként 24,000 forintat fizetne. A' mint mindezek megtörténtek. Felmer Historia Transsilvaniae §. 208.

A' Bátory Zsigmond atyja' testvéri-
nek fia Boldizsár is ezen nemes megye leg-
érdemesbb birtokossai között egy vala: hogy
Kendy Máriát a' korlátnok (Cancellarius) Ken-
dy Sándor leányát nejül vette. Magva fogyott
a' Somlyai Bátoryaknak 1613 october 27-kén
az erkölcstelen undok Bátory Gábor' személ-
jében, kit két megpiszkolt férjek' Szilasy és
Nadányi méltó bosszújokból a' Váradi ferdő-
ből jövőt összevagdaltak.

Bereczky a' Kidei romai catholica egy-
házi megye' alapítója 1706, bírt Kideben.

Beszprémi vagy Beszprinyi (Szodorai)
Szatmár vármegyéből szakadtak ide, a' XVII szá-
zad' végén. Solyomköven bírtokok és alapított
laktahelyök vala. Három nyomon (generatio)
által virágoztak itt: első vala Beszprémi
István, neje Ördög Orsola; fiai: György

a' megye' tisztje és Ferencz. Ennek leánya Judit Somay Lászlóné anyja Somay Sándornak 1740-táján; annak 1760 'Su'sánná Ladányi Jánosné. Utódi a' Somay és Ladányi nemesek. L. főbirák' és alispánok' sor.

Betlen (Kereszdi) A' szélesen elterjedt, jelenleg két előnevű (Prædicatum) Iktári — Temes várm. — és Betleni Betlen grófi nemzetség melly 1690 óta viseli a' grófi czimet, a' XVII. századból tudósokkal, egy ritka fejdelemmel 's számtalan derék kormány fiakkal büszke; e' megyének is három főispánt, egy főispáni helytartót (Administrator) adott; 's annyiban hogy ma már Kereszdi (Felső-Fehérvárm. falú) előnévvel nem él a' Betlen ház, mint Betlen Farkas az éviró 's Betlen Mihály e' megyének 1648—1653 volt főispánja és egyik fő birtokosa 's Betlen János 1633 Torda vármegyei főispán 's a' jóváhagyott alkatmány' (Aprobata Constitutio) egyik bírálója (Censor) éltek, ezen szakaszban főképen az előnév' historiai világosítására nézve helyt foglalhat. L. fő-ispánok' sor.

Iktári Betlen Gergely 1445 Erdélyi alvajda és Székelyek' ispánja vagy grófja volt.

Iktári Betlen Domokos 1452 vajda.

Más I. Betlen Domokos 1470, 1478 Rédey Jánossal (már tehát ekkor a' Kis-Rédei Rédey nemzetség Erdélyben fellépett vala) együtt alvajdák voltak.

1530 Betlen Elek Erdély' alvajdája volt.

Bikly (Fülpösi) A' Harinay-házba házassodván Szász-Fülpösi Bikly János, birtokos volt nemzetsége a' XVI. évszáz fojtában. A' Tançsi Földváry háznak egy nőt a' Bikly Harinay egyé olvadott nemzetség adott.

Boér. (Apatii) Az előnév kifejti birtokosi létét, és hól létét: L. főbirák' sor.

Bocskay István (Kis-Máriai) Erdély' fejedelme, azután hogy Bihar vármegye-szültötte földjéről Erdélyben is fellépett a' haza' ügyében fáradozni, e' megyében a' Nagy-Sajói uradalmat 1588 — 1599 birta, melyet elcserélt Zsigmonddal.

Bocskor 1702 majusban mint Kételi nemes és birtokos emlitetik azok' sorában, kiknek ekkor szóbeli hasznak volt e' megyében.

Boncz emlékét fenn-tartja Boncz-nyires nevű falú, mellynek első építőjét II. István királlyal egykorúnak teszik a' régiség' buvári. — A' szó' etymológiája szerint, hihető hogy Boczhidjais ugyan ezen időben és a-

zon egy Magyartól vette létét. — Ohajtjuk, hogy néhai Baczka-Madarasi Kiss József gyűjteményjéből e' tárgyat az ő örökösi méritéskki és fejtsék meg. —

Boros (Solyomkövi — és Csik Szent Tamási) A' Kolozsmonostori konvent hiteles levéltári bizonyítása szerint 1767-dik évből, nevezetes birtokú nemzetség volt a' Solyomkövi Boros némelyek szerint Botos. — Miután 1396 Ördög András, Isküllő András, Teke Mihály és Menyhárt János — a' mint akarják hitetni — testvérek, a' két Esküllő (Alsó és Felső vagy Nagy és Kis) Ördög-Keresztúr, Magyar-Köblös, Szótelke, Szent-Katolna ma „pusztának“ nevezik: Paraput (ma „Saraskutja“ pusztá) Magyar-Fodorháza, Magyar-Ujfalú, Kovács-telke (ma Kovácsi) Macskás (hihetőleg Szent-Márton-Macskás) és Solyomkö egész faluk' birtokába igtatódtak, 's békeségesen (pacifice) osztály szerint ki-ki maga részét bírta, Solyomkövi Boros János leánya Erzsébet Sarkudy Lászlóné a' Sarkudy Benedek' fijának neje's Benedeknek menyé 1441 mind ezen faluk' birtokába, mellyeket nagy apjác-nak lenni állított, magát béiktattatni kívánta; de Menyhárt János' fiai: Sándor, Mátyás és Osváld; Solyomkövi Ördög Mihály' fiai: János, Jakab és Osváld; Solyomkövi Ördög János fi-

ja, Simon; Solyomkövi Ördög László' fiai: András, György, Zsigmond; Solyomkövi Ördög Dávid' fiai: Dávid, János és György. Teke Bricius' fiai: István és György; 's Teke László' fija János ellene mondottak.

Közelebbi Boros Csik-Székből Szent Tamásról származván; ivadéka a' XVII század' harmadik negyedében házasságnál fogva bírtak Dobokán. Boros Borbárát utolsó leányát (itt) e' háznak Rédey tette nővé; kitől származott Pál 1702 Dobokai birtokos; József 1743 Homoród Szent-Mártoni Biró Kata' férje, ki atyja volt Rédey Farkas grófnak a' Teleky Kata grófné' férjének, a' kik adák a' nemes vármegye volt, fényes érdemű főispánját Kis-Rédei Rédey Ádám (Excel.) gróf urat; kinek néhai tisztelettel említendő édes anyja másodszor L. Bárány Borberek Alvinczy Gáborné volt, mh. 1809. october. Kolozsvárrt. Leánya volt ezen nagy aszszony Teleky Ádám grófnak Veselényi 'Susánna bárónétól, unokája Pálnak az elsőnek a' Tudósnak Vay Katától, másod nnokája a' Nagy Teleky Mihály grófnak Körös-Tarcsai Véér Judittól előbb Tolldy Miklós' özvegyétől. Mellyekhez képest a' Kazinczy Ferencz által „A' hajdan Garázda, ma már Széki gróf Teleki Ház el-

ágazása“ 1831.— a' 8. lap 10-d. sor megjobbitandó.

Borsay (Borsai) György 1298 Erdélyi vajda e' megyéből (nem az ösdedes Bors Székely családból) vette származatát. — 1702. bírt Víz-Szilváson Borsay.

Bors (Csik-Szent-Királyi) Az Alsó-Kerületi al-ispánság mellyet 1755—1768 ezen nemzetség, — mellyből ugyan az a' ki al-ispán, dézmabér szedő is (Arendae Decimarum Perceptor) volt birtokosi létét bizonyossá teszi. L. a' dézmabér szedők' és al-ispányok' sor.

Borzovay. Az Ördög-léány ivadékok közül egyik volt Borzovay István, ki Valkay Borbárát Valkay Miklós' leányát, Valkay Tamásnak és Ördög Mártának unokáját tartatta; házassági egyetlen gyümölcsök volt Erzsébet kit Süközd Györgyhez adának férjhez 1600 táján. A' Borzovay birtokosi nevet fenntartja a' falú is, melly a' megye' szélén mégáll, hajdan laktahelje a' Borzovay nemeseknek.

Budaházy mint a' Szalaházy László' ivadéka és sarjzatja, birtokosnak iratik Meleg Földváron 's a'hoz tartozott javakban a' XVI évszáz alatt.

Budaky Gáspár Beszterczei főbíró 1583. Egyik ő nyerte meg februar. 18-d. Bátory Ist-

vántól a' Szászok' törvénykönyvét (Statuta Saxonum) melly Brassóban készült, 's mellyel ma is élnek; Nagy Leopold császár és király által is 1691-d. megerősítetvén. — Nem alaptalan a' gyanú, hogy ezen megyei hajdan több Budak falúknak valamelyike adta származatát 's nevét e' híres törvénytudónak; 's ennyiben ide tartozandó vala.

Besztercze' történeteiben Budaky János és György előfordulnak utóbb 1602, 1603-d. évben.

Buthus fia Imre 1291 Lófő Pethus fiával együtt Czegének felét Farkassy Pétertől hét márkán megvásárolták, melly vásár 1345-d-ben a' Tordai országgyűlésen megsemmisített, a' jószág a' Vass nemzetségnek kiiltetett.

Bükk László Erdélyi Sofiát Erdélyi Györgynek Szalay Kata nejétől született leányát, kinek anyja volt Ördög Kata — elvévén; neje' jogán birtokos lőn itt; leányát Juditát Kabós László nyeré-el a' most élő Kabós Sámuel' szülő apja.

Csapy 1702 Iklódi birtokos sóbeli házonnal birt.

Csefey (Noszolji) János a' tizenhetedik évszáz' első második harmadik negyedében, második férje Valkay Erz'sébetnek a' Valkay Tamás és Ördög Márta' unokájának; 's így-is;

de mint a' Farnasi Veress János' hűtlenség' szennyén 1575 elvesztett javainak adományos megnyerője is birtokos. Fija volt említett ne-jével Csefey László Betlen Gábor fejd. a-latt követ 1627 a' Római császárház 1640 bel-ső Szólnok vármegyei főispán és itilő-mester. Ugyan ekkor Daczó Mária neje jogán is bír-tokos volt itt. Benne a' Csefey ház fiúágon kiholt. De ugyan e' család szülte és adta még Csefey Istvánt-is, a' ki 1601 Ördög Bol-dizsárral Szentpáli Jánossal Toldy Istvánnal és Petky Jánossal együtt háromszáz katanákat vezérelve Bátory Zsigmondát Moldvából Jere-miás vajdától elszöktették 's szerencsésen ha-za kisírték.

Csegöldy az utóbb lefoljtt században M. Derzsei birtokos volt.

Cserepy I. Károly király alatt pártütő; hűtlenség' szennyén jószágaitól megfosztatatt; bírta Harina vidékét.

Csernátóni (Al-Csernátóni, Gyulatelki, Csomafái, és Szász-Zsombori) Alább Gyula fa-lúnak külön előadásából kitetszik ezen nem-zetségnek birtokosi léte. Háromszékről előke-lő családból eredett és szakadatt ide. Éltek e' megye' keblében mint házasság által birtoko-sok. Csomafái Csernátóni János az alis-pán, ki férje volt 1708-táján Imecs Susánná-

nak; ennek fiai voltak: Alsó-Csernátoni és Szász-Zsombori Csernátoni György a' nagyobbik és Csomafái Csernátoni József a' kisebbik; amaz királyi adó bévevő (Perceptor Regius) 's Alsó — ez F. Kerületi fő-bírák. Csernátoni Józsefnek fija Gyulatelki Csernátoni János Okmár Borbárával nejevel nemzette a.) Csernátoni Tereziát b.) Györgyöt a' csak most kihólt Czákó, és virágzó Györfy nemesek' eldödét c.) Ferenczet a' nőtelen és d.) Rozáliát aa.) Terezia lön Szabadszállásy Istvánné anyja: Rozáliának az élő Márkus Józsefnének, kinek ma élő két leányai 's egy fiak vannak nevelni valók; Ágnesnek az élő Ferencz Józsefnének: 1.) Ferencz, 2.) Mária Hodor Károlyné. 3.) László és 4.) Ágnes anyjoknak. Borbárának Nagy Sándornének az élőnek: Ferencz, Károly és István anyjoknak, 's Szabadszállásy Istvánnak. dd.) Rozáliát vevé Czíkó Pál; apja lön Czíkó József magtalan, Ferencz és Pál fiai. A' második nemzé: Antonia Boér Antalné 's Ferencz ma élő magzatait; az utolsó apja vala: Susánna Kisné, Mihály, Károli, Anna és Rozália gyermekeinek. Magvaszakadt a' Csernátoni nemzetségnek férfi ágon az emlitett Csernátoni János szeméjében 1811d. évben. — Csernátoni Ferencz előbb ki-

rályi testőr 1771 táján, Erdély, nemes ifjai közül, majd (1796.) a' törvényes királyi táblán hosszas év-sor alatt itilömaster, rendíthetlen bíró 's nyájas ember-barát; kinek emléke hív utódinak szívökben örökre fenn maradandó.

Csiszár (Fehérvári, Borberekí és Gáldtövi.) A' Károly-Fehérvári öreg templom' főajtaja előtt fekvő halál-kapú bizonyít e' hármas előnévről. Itt a' Miske báró házba házassodván, Füzes-Szent-Péteren vólt fő birtoka az utolsó, fiat nem ölelt Csiszárnak; kinek utolsó fenn maradt leánya ma Szügyéniné.

1603 Csiszár György és Knezovich János (Thraciai) Bekta Tömösvári basához követekül küldettettek a' Szász-Városi országgyűlésből Borbély György által hogy Erdély' oltalmára segítséget kérnének. Csiszárt Betlen Farkas, hazaszerető 's azért minden áldozatra kész hazafinak magasztalja. 1604 Bászta megölette.

Csongor (Apátii és Borzásí) kettős előneve e' megyei birtokáról meggyőz e' háznépnek, virágzott a' XVII. század elején. L. alispánok sor.

1622 Csongor Péter al-ispánnak mint familiarissának hív szolgálatját Gyekei Veseleányi Boldizsár a' fő-ispán megjutalmazni kívánván; Borzáson nekie részjóságot (Portio

possessionaria) ajándékozott, béírás (inscriptio) képen hihetőleg.

Csontos 1702. Vasas-Szentiványi birtokos és sóbéli haszonban részesült nemes személy vala.

Csutak 1782 itilő táblabíró, Székely földről származva, itt házasság által birt. L. az itilő táblabírák' sor.

Czakó (Gelenczei) A' Csernátoni házból eredett nő jogán Gyulában, Csomafáján birtak Gelenczei Czakó's a' fia Ferencz. Meghált ez 1833 szeptember 11-kén Gyulában magtalanúl, nem könyezetlen véreitől, rokonaitól, e' megyei volt birtokosok' számát nevelvén, kedves emlékéét hivebb utódinál öröklitvén.

Czompó (Kydei) András Ló'sárdon birtokos levén; birtoka záloglással előbb Kendy Gálra; erről fíjára Kendy Mihályra szállott (ma ezt a' Teleky grófok a' K. Lonai uradalommal együtt és a'hoz birják.) 1540 Dobokai Thorday Imre e' birtokból bizonyos telkeket kiváltani igyekezett mint ősei által elidegenített örökséget. Conv. de Kolo's Monostra.

Daniel (Vargyasi) 1702 bírt Borsán és volt sóbéli haszna. — E' nevezetes kórházban éltek Dániel István Forgács gróf' szárnysegédje, és Dániel Péter II Rákoczy Ferencz' fegyver hordozója. 1760 bírt Alsó-Kékesen if-

jobb Vargyasi Dániel István. — Dániel Mihályt l. a' kir. adószedők' sorában.

Daczó (Sepsi Szent-Györgyi, Gyulatelki) Gyula' leírásában Gyulatelke előnévvel házosság által volt birtokosi léte e' családnak nyilvánosítatik. — Élték itt a' tizenhetedik század' fojtában 's utóbb is Előkelő nemzetség ez ma Háromszéken L. főbirák' sor. --

1506 Daczó Péter Háromszéknek követete volt az Agyagfalvi Székely gyűlésen, 's annak végzeteit egyik ő is aláírta.

1603 Dazó János elesett Brassónál a' Székely Mozessel viselt ütközetben.

1610 's előbb is Daczó György követ a' Török udvarnál.

Dancz Pál Kenezsy Erzsébetet társúl vévén, birtokos volt az Ördög Klára mint napája' jószágainak fele részében.

Déák (Szent Egyedi) Gergely a' Bátorv Zsigmond' gyilkos rendeletének 's vad parancsának 1594 évében augusztus 29-kén szomorú áldozatja, kit Kolozsvárra végeztetett ki a' fejedelem — a' mint írják — egyik rokonjának. Déák Kristófnak unszolatára. — E' nemzetségnek származata és nemesi birtoka Szent Egyedi vala.

Diénezs 1702. Pánezélcsehi birtokos volt, midőn a' nemeseknek szóbeli hasznában részt vett.

Dézszy. (Nagy Iklódi) 1702 Dézszy egyik birtokossa vala Nagy-Iklódnak, minél fogva sóbeli haszna volt. Előneve az egész vérségnek N. Iklódtól kölcsönöztetett. — A' véragazati sor ezeket esmérteni-meg közülök a' Kolozs-Monostori konvent' jegyzetei szerint Nagy Iklódi legidősebb Dézszy János nejével Fehér Katával a' Bolduczi Fehér János leányával nemzé: Judit Kimita Jánosné, János magvaszakadt, Kata Baló Józsefné msz. és Krisztina Konrád Andrásné magzatait; 's László fiját; kinek Szöllősy Zsoltól születtek János az utolsó magva szakadt kinek neje volt Tőkés Kata-és Juliána Hersényi Györgyné. — A' törzsök Dézszy János' neje Fehér Kata leánya Fehér Jánosnak nejétől Tamásfalvy Borbárától — ki előbb Pekrovinai Pekry Mihályné volt — a' ki leánya volt Tamásfalvy Lászlónak nejétől Toldalagi Eufrozinétől ki leánya Nagy-Iklódi Toldalagi Ferencznek nejétől Frátay Klárától a' M. Frátai Frátay Gergely' leányától. A' Dézszyek' egyenes maradékai ma Keresztes és Hegyesy nemesek nejeik' jogán, a' mint alább N. Iklód' leírásában elő fog adódni.

Dezső (Lozsonczi) A' Dezső név, úgy látszik, a' régiebb századokban igen közönséges volt, keresztnévnek használva. Vass Dezső,

Losonczy Dezső élt a' XIV és XV századok' fojtában. Amaz, 1571-d. Küküllő vári kapitány, ez 1438 és 1439 Erdélyi vajda volt. — Vass Dezsőről alább Czege leírásában szollani fogunk. A' **Lozsonczyaknak** pedig Erdélyi 's a' szóhagyomány szerint e' megyei Bonczhidja mejjéki birtokok 1415 — 1550 időközre tétetik, mi idő alatt négyen viselték közülök az Erdélyi vajdaságát.

Devecsery Ferencz mint „Doboka törvényszéke jegyzője“ birtokos 's mint jegyző adtaki 1517 Fülöp és Jakap apostolok innepe után második ferián a' Betlen és Apa nemzetséggel közös Borgói havasak határa kijárásáról, és a' Beszterczei havasaktól kijeleletéről költt határjárató irományt, sárga viaszra nyomott hat pecséttel megerősítve.

Diosy (Magyar-köblösi) Jánosnak utódi **M. Köblösi** birtokosok ma. Birt itt **Diosy** a' XVII század fogytán. **L. al-ispanyok** sor.

Dobay. (Borsai, — Boncznyiresi, és Kis-Dobai,) Nem bizonyos teljesen, hogy ezen előnevek különböztette családból, vagy még más Erdélyben virágzott és virágzó házból való volt e'

Dobay György 1495 — 1497 Erdélyi alvajda. E' megyeiek voltak azonban: az a'

Dobay ki 1702 mint M. Köblösi nemes és birtokos említetik a' szóbeli haszonban részesülendő nemesek közt. Más

Dobay (Borsa előnévvel) István 1718 — 1720 e' megyének jegyzője volt. L. jegyzők' sora.

Dobó (Ruszkai) István mint a' Szamosújvári fejedelmi uradalomnak birtokossa, melyet nekie I. Ferdinand császár 1553 majus' 26 adományozott, a' Széki járásban nihány azon uradalom' részjószágaiban birtokos vala rövid ideig. Ő volt tulajdonképen Erdélynek utolsó vajdája.

Dobokay (Dobokai) „Egy szent kötelesség fűzi össze korunkat az elővilággal, 's ezért oly becsesek előttünk a' régiség emlékei.“ Jelles igék, mellyeket a' jelenkór és Magyar litteratura' egyik dicsősége minap szonakolá. — Mit szentelhetnénk dédapáink' árnyékinak méltóbbat, az ős kórból mi lehetne becsesebb emléke e' megye' régiségeinek mint névről-névre tudni 's tudatni azokat, kik alkotóji 's védjei valának a' vészesbb időkben e' megye' szabad nemesi létalapjának; de fájdalom! kora ohajtás. Szirmay Antal „Hungaria in parabolis etc.“ az Árpád apánkkal e' földre szállott 108 nemes magyar nemzetségek között Dobokát is említi. 9-ik lap. 25 §. Árpád után is e' nem-

zetség virágozván; nyolczadfél évszáz repült el az idő' szárnyain, miolta Dobouk (kit Fábri Pál úr I. István király' vejének „Doboka“ névvel kereken meghatároza. Köz hasznú Eszméreték' tára hatodik kötet 477 lap.) megörökíté nevét e' föld-darabon mint vármegyén, saját nevü saját várának hiskirálya, megyéjének fő-ispáni előljárója hadi népének vezére, 's e' földnek mint vármegyének első hatalmas birtokosa egyik ő vólt, a' mi több vármegyék' példájából is következtethető (ilyen Torda) mellyekben 1002 táján szintúgy egyegy nevezetesb alkotót hiszünk lenni, bár neveiket az idő' moha elfedte előlunk; de jót áll e' valaki arról; hogy az a' Dobokay nemzetség melly a' XV évszáz' elején tűnik-elő a' magános és közönséges levéltárok' rejtette nemzetségi ágazatokban, 's mellynek három fíjait Doboka leírásában 's itt alább még négyet mű is megneveztünk, Dobouknak szakadatlan ivadéka és Dobokán egyenes egyedül való útódja vólt legyen; midőn — bár a' helységek az első uraiktól vagy birtokosaiktól nyerték is neveiket Szirmay szerént; — tudjuk Buday után ellenben hogy a' már elnevezett faluk adták a' későbbi birtokosoknak (miljennek e' nemzetségeitis hiszszük) neveiket, nem pedig viszont, 's el nem halgathatjuk azt is, hogy Dobokán erősség és külön igaz-

gátás alatt vár volt a' vajdák alatt, és hogy a' Dobokai helybeli dotáltt esperestség (Benkő insignis archidiaconatus-nak czimezi) 1545-ig tudtunkra virágzott.

Egyébaránt ezen nemzetség' nagy vóltát régiségét eléggé bizonyítja az, hogy a' halhatatlan emlékü Benkő által kinyomozott Erdély főkormány-síjai közt 1407 D o b o k a y J á n o s t, Sztige Pétert, Madán Lászlót együtt al-vajdáknak olvassuk. Benkő Transsilvania Part. I. pag. 197.

D o b o k a y A n n a 1496 élt mint Mogyorói Bánfy Lászlónak második magtalan neje.

D o b o k a y Ferencz' és D. Miklósnak Dobokai 'sellérei 1545 Dobokán Torday Imre és Albert részökre határosok (commetanei) vóltak.

Magva szakadt fiú-ágon e' nemzetségnek D o b o k a y I m r e' személtjében a' XVII év száz' első negyedében.

A' D o b o k a y f i j a k a' Vitéz-házba házasadván birtokuk a' Pánczélcsehi és Magyar Egregyi járásban gyarapadatt. — Tisztán D o b o k a y j ó s z á g vólt: Dobokán (itt tudhatólag már 1400 évelt) Lozsárdon, Kis-Jenőben, Recze Keresztúron, Kalacsán, Völcsen.

D o b r a. (Zalatnai) Házasságnál fogva az egyik testvér; a' másik adomány jogon béírás

által birtokosok voltak az alsó- és felső kerületben. Az adományos Dobra 1749 Kötkén birt.

D o k y jogot olvasunk M. Fodorházán 1709 táján.

D o l n a y. 1702. M. Köblösi birtokos nemes volt a' sóbeli haszonba részesülendő.

D o m i n i k á n u s o k. Ezen papi szerzetnek Erdélyben volt létét többek közt Fashing Ferencz „Új Dacia“ című munkájában érinti: 1602-d. évben három fő embereknek: Bornemisza Boldizsárnak, Bogáti Menyhártnak és Kendy Istvánnak a' Dominikánusok' hajdani Kolozsvári klostromjában (ez most az óvárban a' Szürke-Barátoké, kik Kolozsvárt legelőbb Farkas-utczában lévő evang. reform. templomot és klostromot bírták) Básta György által éhséggel megölettetésöket írván és adván elő. — E' szerzet 1221 évet jött-bé; de 1542 előtt itt már veszendő vala, a' mit abból lehet következtetni, mert Éder az érintett évre megjegyzi, hogy már ekkor kevés klostromok állottak fenn, 's ezekből is két-két papnak hadba kellett mennie felkelés (insurectio) képen. — A' szóhagyomány csak Bonczhidjára fűzi e' szerzetnek e' megyei létét. — Éderből még azt is nyomozhatni, hogy Erdélyben 1530 vétettek üzőbe a' Dominikánusak 's ekkor foglalták-el a' Szász-földön (tudva lévő)

hét falujokat. — Az 1556 és 1563 évek melyek Erdélyben minden egyházi fekvő jószágokat megvilágiasítottak (secularisatio) utolsó rendületét hozák a' Dominikánusok létének nem csak e' megyében, hanem egész hazában. Mindegyütt elejitől fogva 28 monostort bírtak. — Hihető, hogy a' régibb kegyes királjaink ezen szent felekezetnek is Szék-ről a' só bányából évenként segedelmet rendelték és adományoztak; névszerént a' Hunyadyak. L. Székleirása.

D o m o k o s Dobokai esperest 1456 és birtokos papírészénél fogva. L. Kósa De p o t e s t a t e vajvodali. m. s.

D o n á t (Nagy-Ajtai) a' közelebbi évszáz közepén a' Magyar-Egregyi járásban birtokos volt. Magtalan holt-el. Utódi Farkasmezőn, Pusztarajtolczon (puszta) birtokosok.

D r á g i (Bereki) Tamás élt mint ösdedes nemzetségének utolsó fiú esemetéje. Bírta a' Drági uradalmat Horvinus Mátyás király idejében. Gazdag öregségeit gyarapította házosság által is, hogy Pánczél Angalétát Pánczél Péternek fiúsított (praeffectio) leányát nejévé tette. Egyetlen leányát D r á g i M á r t á t, elvette Szent Györgyvölgyi Szent Györgyi Mátyás. Kinck viszont egyetlen leányát Erzsébetet elvevé Egeri és Szent Györgyi (hihető ipja előnevét-is

felvette) idősb Hamuthy Balázs első Erdélyben. Kinek unokáját Katát Serédy István báró; ennek viszont unokáját Sofiát, Csik Szent Királyi Andrásy István ölelé férji karokkal.

Emlitetnek még 1575 előtt kevéssel Drághy 'Sigmund magva szakadt, és testvére Drághy Anna Károly 'Sigmondné, kit nemzett Dr. Márton, ezt 'Sigmund, ezt is 'Sigmund, ezt Péter, ezt Jakab, ezt Drághy Miklós nagy ezt Rosnói Simon. Ezek bírták egész Drágat, Adalint, Füzest, Szent Pétert, Új Rákost, Kendermezőt és Örmezőt; részjószaik voltak: Milván, Szent Márton (ma pusztá) Kékes, Apáthi, Szász 'Sombor falukban. Mind ezen jószágok a' Károly nemzetségre szállottak; majd a' 'Sombory örökösökre rész szerént.

Dráveczy. Magyar-országban virágzó czimeres család. A' Keczei nemeseknek maradéka itt, mellyből neje vala az élő Dráveczy nek; kinek a' M. Egregyi és Pánczélcehi járásokban vólt jószága két leányainak Fosztónénak és Hatfaludynénak jutottak vagy jutandók osztálj szerént.

Dujardin (báró) A' XVII században Francia, honból 1650 táján Magyar-országgra onnan Erdélybe kerülván; Betlen és Jábroczy hajadanak' nösszéséből vólt harmad ivadé-

kát D u j a r d i n I s t v á n t 1785-ben több birtokai közt Gyalatelkén alapított nemesi birtokában, sok törvénytelenségeiért per' útján elfogák; ki Maros-Vásárhelyi fogságában, mint egyébaránt fenn ragyogott nemzetségének utolsó ágazatja, Borbára szeretett és szerette leánya' kezeiből másod próba után nyújtott mérreg által végzé napjait. — Mai leányág utódi grófok. L. fő-birák' sor.

Koczebue a' Német-komikusok között századok' embere, IV Henrik Francia király' halálát egyiknek Dujardinnak tulajdonítja.

E b e n i. Alább Gyula (falú) leírásában felhozandó osztálylevél szerint bizonyos, hogy az E b e n i e k bírtak e' megyében.

1535. Zápolya János, királyi (regális) meghagyása (commissio) intéztetett Matis István titoknokjához és a' nagyobb cancellaria' örököjéhez: hogy ő a' B e r k i (e' való talán Drági Tamásnak előneve; de hol ma nyoma?) jószágat (possessio) mellyet erőhatalommal (potentia) elfoglalt Erzsébetnek néhai vitézlő E b e n i M i k l ó s' özvegyének 's árváinak tüstént visszaadni tartozzan. L. Miscellanea Cista 3. Fascic. 2. nro. 25. Capitulum Albense.

1573 Menyhárt Gáspárnak Tegzes Anna neje szülte Anna leányát, ki férjhez ment

1590 E b e n i G á b o r h o z 's szülte Z s i g m o n d fiját, a' kiről iratik, hogy örökös- és neje jogán Újfalvi és Szent Katolnai egyik birtokos volt.

1629 Más E b e n i G á b o r Ördög Kata férje, nemzette I s t v á n fiját, ez 1650 nemzé E b e n i O r s o l á t Beszprémy Istvánét; kinek fiai: Beszprémi György a' főbíró és Ferencz; Györgynek Susánna Ladányi Jánosné (innen a' Ladányi nemesek) Judit Somay Lászlóné, kinek fia Somay Sándor a' volt fő-bíró és királyi adószedő. L. alább a' tisztláistrom.

1647 ólta G y u l á b a n az E b e n i e k bírtak, 's itt szakadatt magva fiúágon a' nemzetségnek 1690 táján.

1652 E b e n i I s t v á n a' felhozott E b e n i G á b o r' fija II Rákóczy Györgytől fejedelmi béírás által Solyomköven egy nemes udvarházat (Curia) 's Solyomköven, Kovácsiban, Újfalúban Szótelkén részjószágot nyert. Capit. Albense. Lib. Reg. 25. folio 686.

1657 E b e n i I s t v á n, ugyan ez, a Gyula-Fehérvári kisebb gyűlésben november elsőjén mint ide való követ alá irt. L. Második Rákóczi György ideje“ czimű munkához mellékeltt III számú oklevelet.

1666 E b e n i I s t v á n Kolozsvári várkapitány a' Törököknek korbácsa L. C s e r e y kézirat.

E d e n f y I. Ödönfy.

E g y e d f y János Lengyel Sofiát az Ör-dög Benedek' unokáját 1571 elvette, 's így bírtokossá vált itt; megnyervén egyszer'smind az fiúágat a' jószágoknak leányágra is kiterjesztésében.

E n y e d y 1702 egyik M. Derzsei bírtos a' sóhaszonban részesült.

E p e r j e s y (Ivánfalvi) Ferencz. 1758 Nagy-Devecserben a' Süle nevű szőlőhegyben szőlőt bírt.

E r d é l y i (Somkerekí és Gernyeszegi) Erdélyben leányágon közelebbi vagy távolabbi egyenesb, vagy oldalab, több vagy kevesebb bírtokú utódi sokan vannak a' híres Erdélyi háznak. Az előnév szerént két ágát esmérí az olvasó közönség ezen nemzetségnek: a' Somkerekít (falú b. Szolnok várm.) és a' Gernyeszegit (ez is ma falú Torda várm.) Ez amattól csak utóbb különözöttel.

1428 élt Somkerekí Erdélyi Gergely; nyerte Zsigmond királytól adományképen Alsó-Füldet Kolozsvármegyében, egyéb részjószággal együtt. L. K á l l a y Ferencz

Értekezése a' nemes Székely nemzet eredetéről.

1448 **Somkerek y Miklós** ezen nemzetségből alvajda.

1456. **Erdélyi János**, Szilágyi Mihály' sogora kinek testvérét vette-el, Tamás, Márton és Ferencz éltek mint testvérek.

1460—1462 **Erdélyi István** Erdélyi vajda vólt Vizaknai idősb Geréb Miklós-sal együtt, a' mit Benkő Bodoki Mikó Miklós grófnál szemléltt eredeti oklevélből bizonyít Transsilvániájában.

1481 **Somkerek i Erdélyi János** né Szilágyi Jusztina (Hunyady Jánosné testvére) Szász 'Sombori, Devechéri, és Gyekei (Gyeke Kolo's. várm. téve) részjószaigait férjének vagy annak halála utánn férje testvéreinek Tamásnak és Mártonnak hadja a' Kolo's Monostori Convent előtt Keresztelő b. János innepe előtt második ferián.

1524b. a' nemeseknek és Székelyeknek (Éder gyakran él e' megkülönböztetéssel) M. Vásárhelyi gyűlésében **Somkerek y Erdélyi János** és **Ferencz** testvérek is alá-írták neveiket a' Szász nemzethez intézett felszóllításban. Lásd ezen felszóllitást alább a' **Kendyek** leírásában.

S o m k e r e k i E r d é l y i M i k l ó s
 1588—1591 e' megye' fő-ispáni székét diszesi-
 tette, kinek birtokfeje (caput bonorum) e' me-
 gyében Gyulatelke vala. L. főispányok sor.

1605 **E r d é l y i J á n o s** Gyulafy László
 alatt ezredes vezér, vitézkedett Szamasújvár
 alatt.

Még ezen évben Gyulafy László **E r d é l y i I s t v á n t** küldötte a' Kolozsváriakhoz
 pénzért Bocskay' számára. Továbbá: azon alka-
 lommal midőn az Erdélyi fejedelmi székbe a'
 Török-udvar Báthory Gábort emelte, Bethlen
 Gábor volt az egyik, ki Jenő és Lippa várok-
 nak a' Török kapú' birtokába léendő általadá-
 sak aránt szerzett alkudozást aláírta. Melly e-
 rőségek (fortalicium) általbocsátásáról Betlen
 Gábor már mint fejdelem írásba tett hitét 1623
 Betlen István és **E r d é l y i I s t v á n** által
 küldötte-el, a' mint Kaimakan Mehmed Gyür-
 ki basának Betlen Gáborhoz intézett feddőző
 levele 1624-ből Pray által egybeszedve többek-
 kel együtt, 's Miller Jakab által kiadva 1816
 írja. **L. Gabrielis Betlenii Principatus**
Transsilvaniae coaevis documentis
illustratus. Tom. I. Docum. IV. pag. 16.
 Ebben a' levélben a' Török basa **E r d é l y i t**
 Erdélyi fő-rendünek (primas) czímezi.

A' Gernyeszegi Erdélyiek közül, E r d é l y i G e r g e l y, élt fiú nélkül, — több birtokai közt Gyulának nagyobb része övé volt (L. Gyula' leírását alább) Veje vala Daczó István, erre szállott az Erdélyiek Gyulatelki és Gyulai birtoka egészben. Ennek az Erdélyinek neje vala Gyulai Valkay Anna, a' Valkay Mihály' leánya, ki által lépett a' Gyulai birtokba.

1640 táján más Gernyeszegi E r d é l y i G e r g e l y ivadéklává vált az Ördög nemzetségnek, hogy Szalay Katát Szalay Ferencz' és Ördög Kata leányukat elvette. Fija nem volt csak egy S o f i a leánya Bükk Lászlóné (L. alább az Ördög nemzetséget.)

E' megyei E r d é l y i jelenlegi ivadékoknak avagy csak általános megtudására nézve, a' vérágozati tábla' segedelmével, mennyiben e' megyét illeti, im így adhatjuk a' nevezetes Erdélyi nemzetséget. Somkerek-i E r d é l y i F e r e n c z nemzé I s t v á n t, a' ki J á n o s t M á r t o n t T a m á s t és F e r e n c z e t. János Szilágyi Jusztinával (testvére volt Szilágyi Erzsébetnek Hunyady Jánosnénak) magtalan, Márton apja lön E r z s é b e t n e k Eperjesi Patocsy Miklósnénak ki által az Apafiak jöttek-bé az Erdélyi vérek-közé. Tamás Zsuky Orsolával a' Zsuky János le-

anyával Zápolya János' éveiben nemzé Erdélyi Gergelyt.) E' tájtt éltek J á n o s és F e r e n c z testvérek is (Éder' előadása szerint) Ferencz I s t v á n t (1590—1630 Bátorý Zsigmond alatt Torda várm. fő-ispánt társa Sarmasági Zsigmond volt) G á s p á r t és B o r b á r á t ' s A n n á t. Gergely Gernyeszegen Bertalan, Miklós és Lénárt fiai nevelte. Bertalan Kemény Klárával nemzé G e r g e l fiát; Miklós J á n o s t, M i k l ó s t a' másodikat a' fő-ispánt és I l o n á t Farnasi Veress Benedeknél. Bertalan apja volt G e r g e l y n e k a' ki két nejével gazdag birtokokra tett szert; első volt Kollatovich Margit, második Gyulai Valkay Anna, kivel e' megyében a' felső- és alsó kerületben hét faluk' birtokába lépett. Kollatovich Margit szülé I s t v á n t a' nemzetség' utolsó fiát, A n n á t és E r z s é b e t t Harinai Farkas Ferencznét; innen Eszterházy grófok hatad nyomú ivadékok 's más mágnások is. Valkay Anna anyja lön Susánnának Daczó Istvánnénak 1670 táján nemzék: Tamást, kinek Mária Csefey Lászlóné, kinek Erzsébet Gáborfy Istvánné, ennek István, ennek is István. Gergely, Györgyöt Káli Kun Sára' férjét (lakott Recze-Heresztúron 1686-b. I. Apafy Mihály fejedelemtől kiváltsági (privilegium) levelet nyert, hogy az oda va-

lő dézsmabért nefizesse; Zsigmondot, kinek fia László magva szakadt, Katarinát Igaz Ferencz-nét, Klárát, Becz Pálnét és Páltv Ferenczet. György nemzette Ferencz és Kata magzatjait. Ferencz Folthy Klárával apja volt Ágnesnek Kadicsfalvi Török Mihálynénak és Ferencznek a' Daczó Juliánna — kitől a' Bideskutiak — és Sára apjoknak, Daczó Sára Ördög Ferenczné volt (L. a' Maksai nemzetséget alább) Erdélyi második Miklós nemzette: M i k l ó s t és Katát Czegei Vass Györgynét (L. a' C z e g e i V a s s v é r á g o z a t a t) Erdélyi Lénárt Bognicz Katával nevelte G á s p á r t, B o r b á r á t Ombozy Jánosnét, kinek Margit leánya Kemény Jánosné volt, innen a' Kemény bárók' e' megyei birtokának nagyobb része - és S á r á t Szent-Páli Kornis Mihálynét.

E s k ü l l ő y (Esküllői) L. Ördög.

E s z t é n y i (Nagy) Balás és Kydei Czompó András Lósárdon bizonyos telkeket (sessiones) elzálogosítván Kendy Gálnak. Kendy Mihálytól a' K. Gál fiától 1540 Dobokai Thorday Imre kiváltani akarta; Zápolya János kir. parancsolatjánál fogva. Conventus B. M. V. de Kolos Monostræ. Fasc. Doboka T. nro. 76.

F a r k a s vagy Harinay (Harinai) L. Harinay.

F e j é r d y Miklós. Neje Kenezsy Anna a' ki Ördög Klárának 's Kenezsy Kristófnak leánya, a' törzsökapa Ördög Benedeknek pedig harmad unokája volt 1550 táján birtokos.

F e j e s. Buday Ferencz Polgári Lexicon-jában Hadadi Veselényi Miklós alatt azt írja, hogy ez ítélő-mester volt Erdélyben Zápolya Sigmond és Bátory István alatt, az előtt pedig az öregebb Zápolya János' fegyverhordozója. Ő olvastatta-fel a' Békesy Gáspár 's pártos társai ellen hozott halálos ítéletet könyhullatások közt Kolozsvártt 1575db. Fija Veselényi Boldizsár Gyeke előnével e' megyei fő-ispán 's az ország' dézmáinak kibérlője volt. L. fő-ispánok sor. Leírt hivatalait Veselényi Miklósnak ugyan az ő emlékére a' Gyekei kápolnában (így) vésett és akkor találtt síremlékről allítja 's határozza. Továbbá, más adatból, azt is előterjeszti hogy a' **F e j e s** nemzetség' kihalása után Gyeke nevű falú ő reá szállott 1579. Kíváncos lesz vala, hogy a' reászállás módját is bővebben fejtette volna-ki a' nagy esmeretű tudós. A' Gyekei birtok ma Kemény és Haller grófok joga; ama jog Huszár báróra szállva.

F e j s z é s (Doboka) 1702 Dobokán birtokos és szóbeli haszonban részesülendő volt.

1760-ban is még birtokos volt Dobokán annak maradáka. Javainak örökössei ma Babós nemesek. L. Fejszést a' fő-birá'k' sorában.

F e k e t e 1327 birtokos az A. kerületben, hűtlenség szennyén bűnhődött 's büntődött.

F i c z (Meredjói Kolozs várm.) István, Menyhárt Annát elvévén, birtokossá vált annál fogva.

F i s z k u t h y N. Iklódi birtok vala az utolsó évszázban.

F o d o r h á z y. Ördög István meginteti ellenmondva Horváth Klárát Benkő Ferencznét Tamásfalvy Borbárát 'Sombory Gergelynét, Dobay Ferencznét, Diosy Miklóst, Szabó Annát Szentmártoni Istvánnét, T e k e M a g d o l n á t F o d o r h á z y I s t v á n n é t, hogy a' Teke jogon M. Köblösön, Szótelkén, Szent Katolnán, M. Újfalúban és Fodorházán lévő jószágokat bocsátnák-ki; (remittant) mint-hogy a' Teke- és Ördög-jószágok ugyan azon egyek 's az érintett Ördög Istvánt fiú jogon illetnék. Ördög Kata Teke Tamásné lévén. Történt e' megintetés 1656-ben.

F o g a r a s y (Szász-Új-Össi) Gábor mint 1783—1701-ig érdemes al-ispán. Alvinczi Fogarasy István 1771 jeles al-ispán és ítélő tábla-

biró, 's az Á. kerületben birtokosok voltak. L. al-ispányok' sor. — Sepsí-Szentivány előnévvel az 1796-d. évi országos tisztikar emlékezik Fogarasy Jánosról mint alkori hatadik tárbíráról (Domesticus Exactor).

Földv á r y, (Tancsi gróf) E' Magyar-nemzetség, melly I. Mátyás király alatt mint fegyver viseltte felekezet tűnik-fel legelőbb hazánk' hősei közt, azon király' idétte adá Földv á r y Miklóst, a' mindég tiszteltt Korvinus Mátyás királynak 1490 ('s így utolsó évében) vólt al-ezeredesét (Vice Colonellus) Apja vólt ez Bálintnak, ki annyi érdem virányt, mint nemzője az ég alatt, aratatt a' béke' keblében úgy mint ítélő-mester Nemzé Jánost 1509 táján a' Földv á r yak' ősi javaik bővítőjét; első neje Olnoki Herczeg Anna, második Fülöpösi Bikli Erzsébet vólt. Apja vala ez János (magtalan) és Gáspár 's György fiainak. Gáspár előbb II. Maximilian császár és Magyar-király alatt Bécsben Erdély részéről követ (Residens v. Orator) vólt; majd ugyan azon császár hadvezérré nevezte. Elesett Sziget alatt 1566 Zrinyi Miklóssal együtt; az előtt Gyúlánál is kiszálván a' csatasíkra; neje Pekry Anna szülte István fiát, a' ki Istvánfy szerént (pag. 201 és 291)

Gyula vára alatt izzadott, mint katoná, 1575 követ volt Maximilián császárnál; testvére György vette-el Bogáthy Erzsébetet anyjává tévén György és János fíjainak. János magtalan, György e' megyei szüzek közül Almády (néhol Bogáthy) Borbárával költ egybe nemzván együtt: Ferenczet a' haza' és fejdelem' bizottját, a' Török udvarnál volt Erdélyi követet 's utóbb belső titkú tanácsnok; férje volt ez előbb Tárnok- Macskásy Annának 's apja Pálnak 's Erzsébetnek; második párasodása volt Ebeni Judittal, a' ki szülte Ferenczet Bánfy Borbára magtalan férjét. Pál terjeszté tovább e' nemzetteget, az ő testvérétől Erzsébettől Folthy Farkasnéól (kinek férje' ősei 's maradékai Erdélyben Húnyad vármegyében virágozva több köz oklevelekben előfordulnak) P. Horváth Pál 's négy unoka — nyoma származván; — nejével Toroczky Borbárával nemzé György és Pál fiait, Erzsébet, 's Klára leányait. György egymás után Maurer Sofiát és Betlen Juliána grófnét vénéel, nemzé Mihályt, kitől György Buda Judittal apja lön Ferencznek, Ferencz Pekri Nagy Krisztina nejével a' korlátnok Teleky Sámuel gr. anyja' rokonával nemzé Györgyét és Borbárát. Ekkor és itt válnak-el a' gróf-

és nemes Földváryak ágazatai. Az ifjabb Pálnak ismét e' megyei házból választott nejétől Harinay Sárától született 1700 februar. 14-én 's meghólt 1770 december 15 Ferencz fia azután leánya Erzsébet Nagy Ercsei Toldalagi Mihályné a' szent életű aszszony. E' Ferencz lön Doboka vármegyében birtokos házasság által, hogy Dobokán lakott Káli Kun István' leányát Erzsébetet az egyetlen 1727 eljegyzé 's elvévé, kivel nemzette Istvánt és Erzsébetet Toldy Ádám grófnét. Istvánnak hitese Hidvégi Nemes Judit grófné szülte Ferenczet, Betlen Mária grófné nejével ki másodszor Lázár grófné volt elválasztás útján, (a' Földváry Terezia grófné) ki volt a' most élő Kornis János (Excell. gróf' első neje) 's Földváry Klára Toldy grófné' apjakat; Krisztinát Toldy-Drusiánat Teleky Mihály grófnékat. Így a' hajdan Garázda ma már Széki gróf Teleki Ház' elágazása' a' 13 lap. 18 sor. megigazítandó. Kifogyott a' Földváry grófi ház az utóbb említett Földváry Ferencz, gróf személjében házi kereszt' következetében férjfi ágon; leány neven Toldy grófnéban fenn van. L. nagyobbára, a' Dobokai evang. reformatum templomban függő nyomtat.

ványt 1771-ből. Előneve e' nemzetségnek Kolozs vármegyéből eredett.

Galaczy István 1602 elesett Beszterczén.
— Más Galaczy (de mind ketten e' megyéből eredve) Farkas keresztnéven Bideskuthy leánynak mint Ördög ivadéknak magtalan férje ki holt 1820-ben; bírt és lakott Bádokban.

Gálfy Sárváros v. ma Sárvár faluban bírt 1702 és a' szóbeli haszonba részesülésre többek sorában feliratott.

Garázda (Keresztúri) A' Garázda nemzetség, melyről Benkő olly hosszszason, kimerítve, hitelesen 's dicsérettel emlékezik Transsilvania-jában; mely közelebbről Kazinczy Ferencznek (kinek a' Rákóczy ház is) tárgyat adott, hogy mint nyelvünk kedvesbbé teremtetője a' genealogiai ösvényen is ragyogólag lépjen-elő 's mind két háznak trophacumát (gyöngödelmi jel) adja, e' megyében mint birtokos a' XV század elején tűnik-fel.

Garázda Miklós, (Keresztúri) István' fia. Szilágyi László kedves hóstársával 's rokonával a' Gubernator Szilágyi Mihály és Szilágyi Erzsébet Hunyady János' neje' apjával Bosznia-országban Zrebernik vagy Zvornik várát, az ellenség' markában, vitézül oltalmazták négy esztendeig Hervoya János ellen Maróthy János' vezérlete alatt, 's a' jól védett vá-

rat bántatlanul épen az'tán visszaadták Zsigmond királynak. Mind Garázda, mind Szilágyi nemes fáradozások' jutalmát nyerték ú. m. amaz Balázsfalvát Doboka vármegyében" a'hoz tartozott részekkel, ez pedig Szent Imrét Alsó Fehér vármegyében 1407 év. A' következő 1408 ismét Boznyák-országban voltak Zvornik alatt; majd Branich várát az Uzorai tartományban foglalták-el. — Ezen előnevét a' Garázdának Buday Fer. írja; ki a' Meesenics névről, mellyet Benkő Transsilv. P. I. Tom. II. pag. 413. említ, merőben halgat. A' Meesenicsi Garázdák hárman voltak testvérek a' tizenötödik század' vége felé, mindnyájan a' musáknak, jelesen Eratonak választott kegyelt kedvelttjei: kik közül Garázda Péter megholt 1507, eltemetett Károly-Fehérváratt. Dicséretes latin poetának hirdetik; de hét pár verseinél (a' genie 16 sorból is kitetszik [ügymond Bajza) több eddig elé világot nem látott. L. Buday Fer. Pol. Lex. II Dar. 99. lap. — Atyafia vala Janus Pannonius vagy Czezinge János Pécsi püspöknek a' hasonló híres latin költőnek. — Bod Péter nem egész meggyőződéssel hitte, a' mit Buday Fer. bizonyít, hogy t. i. a' jeles Janus Pannonius ezen Garázda nemzetségből vette származatát. — Van igazza e' megyének kevély-

kedni annyiban, hogy a' Garázda ház, mint Buday Ferencz szerint ide való birtokos is, oly dicső férfiakat állított-elő, miljenek Janus Pannonius és Garázda Péter voltak; elég amnyit mondani annak dicséretére, hogy a' most élő Nagy Teleky József gróf a' Magyar Tudós Társaság' feje a' Római aranykór beli írókhaz hasonlítja ékes latín nyelvére nézve, 's melly méltán! — A' Garázdák hamar az adamányozás után megosztóván, 's jelesen a' XV-dik században, egyik a' helyet, melly akkor pusztá, néptelen laktalan volt, hól ma Sajó-Keresztúr. (l. Sajó-Keresztúr leírását) áll, Szász rajjal (colonia) megnépesítette, lakását itt megtelepítette, 's az akkori több neveket engedő szokás szerint kezdője lön a' Garázdából lett Sajó-Keresztúri Keresztúry szép nemzetségnek (l. al-ispányok sor.) mellynek testvérágazatja Szent Benedek előnével csak; de nem eredetével vala különböző a' XVI és XVII századok alatt. — A' Garázda János' személyében — a' ki Goroszlónál esett el a' Szilágyban — kihalván, a' Sajó-Keresztúri Garázda egész birtok fejedelmi jóságá vált a' Keresztúri-ak részén kívül, 's ama rész a' Betlen nemzetségre szállott; minekelőtte Balázsfalva; Kajla és Sárvár falukkal együtt egy századdal előbb a' nagy régiségű Cserényi nem-

zetségnek adattak vala adamány képen, melyeket e' nemes ház 's leány-negyedes (Quarta puellaris) osztáljossai az ólta leányt nem illetőleg szakadatlanúl birják a'hoz tartozó részekkel együtt. L. mindezeket Buday Fer. Lexicon, és magános nemzets. levelek. Nem csak Magyar-országra tehát, hanem Erdélyreis költözének által a' Garáz dáék; még pedig ide előbb mint oda (nem mint Kazinczy írja Batory Zsigmond' fejedelemsége alatt. L. „a' haidan Garázda ma már Széki Gróf Teleki-Ház' el-ágazása. 1831 4: Kassán. Irta Kazinczy Ferencz.) ú. m. 1407 ha Buday Ferencznek Kazinczy felett nagyobb hitelt adunk. És így a' mai Széki gróf Teleky nagy háznak: Garázda de Meesenics, Szilágyi de Horogszeg, Garázda de Keresztúr, Geréb de Vingard (Veingart) Garázda de Telek, Garázda de Szék, és Garázda de Zágorhidja eredetű törzsökeit 's rokon ágazatait számlálhatjuk. Egyébaránt e' megyében a' ma virágzó gróf Teleky nemzetség mai nevén a' Nagy Teleky Mihály' személyében 1690 lépett a' birtokosok' sorába, maga is már mint gróf

G a v a y - a k mint a' Csefey - e k' vérszerént való osztáljossai bírtak a' XVI és XVII. századok lefolyta alatt az Alsókerületben, leg-

többet a' Széki járásban. Az Oroszfái Mikó ház' egyik tagja 1650 táján (v. előbb is) Gavay leányt vett; de a' II Rákóczy György Lengyel-országi száguldása 1657. örökre megfosztá társától.

1599 Egyik Gavay Buday Ferenczel együtt ajándékokat vittek Báthory Andrástól Ib-
raim Nagy vezérnek.

1601 Gavay Miklós követ volt Toldy Istvánnal és Torma Istvánnal együtt a' Török udvarnál; Batory Zsigmond a' fejdelemségbe megerősítő Atnamét elhozván részére.

Gembárdy János és fia birtak Dobokán 1250.—1289.

Gergely János 1548 neje Ördög Kata jogán és az Ördög Ferencz' örökösseivel meg-
egyeztvén birt Solyomköven, M. Újfaluban, M. Fodorházán, Ö. Keresztúron, Szent-Katolnán, Szótelkén részjóságokat. Capit. Albense Divers. Cista I. fascic. 6. nro 44. Meg-
hólt neje előtt. Fia volt Gáspár.

Gergely György 1730 martius 20-kán Nagy-Iklódi birtokosnak iratlik 's minden már
akkor 14 birtokosokkal osztozónak birta na-
gyobb részit Iklód Szent Iván pusztának egye-
nes utódi Borbély nemesek.

Gilányi. Csernek az utóbbi főbb osztály
szerént Csáky és Gilányi részen biratván;

mind kettőnek birtokos utódi származtak. Eme nemzetségből.

1660 Giliányi Gergely, I. Apafy Mihály fejedelem' sogora, vivé-meg Erdélyből az adót Ali basának Nagy Váradra annak bevétele után. Ennek személjében.

1666 Hazafiúsított (Indigena) a' Gilányi nemzetség. Fia vala utóbb e' háznak Gilányi János báró is 1734 Károly király' hadvezére.

Göczy (Göczi) Fenntartja a' falu ezen nevű birtokosok' emléké. A' XVI század alatt virágoztak a' megyei levéltár' bizonyossága szerint. L. főbirák' és al-ispányok sora. Utódi a' Göczi Nagy nevű nemesek egy részről

1543-ban élt Göczy György.

1568 Geocz János Martinuzy György' biztosa (Regius)

G y á r f á s (Léczfalvi) Háromszéki eredetű nemzetség a' főbb (Primor) rendből. Itt előbb 1691 táján léptek a' birtokosok' sorába, hogy közülök Léczfalvi Gyárfás István Bükk Juditát Kabós László' előbbi hitését elvette. Egyetlen magzatját Gyárfás Sofiát Varsányi Györgyhez (első e' megyében) adá férjhez. — Közelebbről volt ezen nemzetségből Nagy Iklodnak is birtokossa Salánkyakkal való rokonságnál fogva. — Itt ugyan

nem; de egyebütt a' hazában virágzik a' Gyár-fás ház.

Gyenge 1702 majus 2-kán mint Szász-Új-Össi egyik birtokos nemes a' sóbéli házsonba részesülésre feliratott. Maradékairól nem teljes az adat, hogy hányadik nyomúak?

Gyerőfy (Gyerő-Vásárhelyi) A' megyei levéltár ezen nemzetségből egy főispánt esmertet-meg velünk csak; ellenben Kolozsvármegye (a' nemzetségnek eredete' bölcsője, 's ott Gyerő-Vásárhely előneve lévén) sok nagy diszben virágzott fíjait látta a' Gyerőfy háznak. Utódi a' Gyulafiak valának házasság által, 's a' Göncz Ruszkai Kornis grófok mai napig azok. L. főispánok' sor.

1575. Gyerőfy János Bátory István' hadvezére. Békesy Gáspárt egyik ő szalasztatta-meg.

1590. Élt Gyerőfy János Apafy Margit' férje, 's házosságnál fogva birtokos e' megyében. Vólt Kolozsvárm. főispán Mikola János társával.

1603 Ugyan ez mint a' Székely Mozes' párthive a' Sennycy Pongrácz' és Bornemisza Boldizsár' jószágait dúlták.

1637. Gyerőfy István, az alább béirtt főispán' testvére, II. Rákoczy György' egyik

kezese vala a' méltán felgerjedtt Lengyel se-
reg' kezében.

Gyula. Minden régibb és újabb Magyar történet író megegyez abban, hogy Almusnak fővezérlete alatt a' Magyarak' vezérei vagy kapitányjai voltak: Zabolch, Gyula, Kund, Leel, Verbulck és Eurs. Ezeknek igazgatása alatt szállottak-ki a' Magyarak számszerént 216 eze-
ren százyolcz nemzetségben. Almus' halála után ennek fiát Árpádat választották teljes hatalommal herczegjékké, ki alatt az e'korig elfoglalt temérdek földet az említett kapitányok magok közt 895-ben felosztották, 's Erdély Gyulának jutott, melyet az Almás-ví-
ze mellett győződelmeskedő Tuhut hódított-
meg 's foglalt vala-el. Ezt lehettehát tulajdon-
képen Erdély' első fejedelmének tartanunk. —
Második Gyula volt 1002 évet — már keresz-
tyén. — Erdélyi vajda Tuhutnak his unokája,
kinek testvére Sarolta Geyzának a' sz. István
király' atyjának neje lévén, herczegi névvel és
czimvel vala Erdély' fejedelme: megholt Ma-
gyar-országban háznépével együtt tisztességes
fogságban; kit István király azért nem bocsá-
tott vissza többé Erdélybe, mert álhatalos ke-
resztény hitihez bizodalma nem volt. — 1030
már Zoltán olvastatik az Erdélyi herczegek
közt — 1230 Gyula a' Leustát vagy Leusták

(magyarul Lőkös) fia II. András' uralkodásának vége felé; — úgy szintén 1319 viszont Gyula I. Károly királynak hive voltak Erdélyi vajdák. — Gyula nevet viseltek az első megtelepült Magyarak itilő biráji-is. — Mind ezeket így tudva, Gyula és Gyulatelke két feunálló faluk' neveinek nyomán (a' mi néha a' régiségek tiszta magyarázója) nem lehet e' állítanunk, hogy az érintett Gyula fő személyek valamelyikének birtóka, lakta-fészke ne volt volna Gyula, vagy Gyulatelke; —'s így hihe-tőbb az a' gyanúnál, hogy Gyuláék e' tájék-ban néhai birtokosok közül valók, voltak.

Gyulafy (Ratóti) Ez a' nyolczszázhet é-vek' foljtában ragyagólag fénylett nagy Magyar nemzetség előnevét Ratótról Veszprém vármegyéből vevén; nem csak ott 's több hel-jeken, hanem a' XVI-dik században Erdélyben is fellépett; de 1669 nyert hazafiúságot. A' Gyeröfy házzal házassági egybeköttetése e' me-gyében birtokossá fényes érdemei pedig igen rövid ideig volt főispánja tevék egyik fiát Gyulafy Sámuel grófot. L. fő-ispán sor.

1575 Gyulafy László Bátory István-nak tapasztalt hadvezére Békesy Gáspár el-len vítezkedett és győzött.

1576 Elkísirte Bátory Istvánt Lengyelor-szágba, midőn Lengyel királyá koronáztatott.

1580 Bátorý István' zászlója alá az Oroszok ellen küldött válogatott honi vitézek' vezérének ő volt Bátorý Kristoftól rendelve.

Gyulafy Eustách (Lököš) Bátorý Zsigmond alatt nevezetes követségeket viselt. Maga korának (1560 — 1599) történeteit értelmesen előadta kéziratban, mellyet Betlen Farkas használt.

1601. Gyulafy László Szamasújvári kapitány; a' ki

1605 Bocskay István' részeseinek vezére; Szamasújvárt nagy bajjal bevette, 's Kőpeczen Miklósvár székben július 28-kán estve 10 órakor elhunyt.

1605 Gyulafy Kristof mint Rudolf' hive Bocskay által üldöztetvén; Németi' katonáitól elfogatik Sümegnél Szalában.

1644 Gyulafy László nagy moecenás: Mikolai Hegedüs János' könyvét a' hit' ágazatiról kinyomtatattá, mint a' kit külföldi tudományos útazásában is pénzel nagy lelküleg segedelmezett. —

1653 A' Jesuiták' kiűzésében nem egyezett meg. L. Kállay Ferencz' értekezését a' Székely nemzet eredetéről 's polgári, hadi rendeleteiről, Gulácsy napló könyve (Diarium) után Gyulafy vezér név alatt. E' volt egyik az őszbe borúlt hős

a' ki 1657. II. Rákoczy Györgyét midőn Lengyel-országból dicsőtlen vissza szökött Ecsedig kísérte.

Más Gyulafy László volt az ifjú Apafy (II.) Mihálynak az ország által rendelt egyik gyám atyja.

Az utolsó: Gyulafy László, előbb hogy sem udvari korlátnokságra magasztaltatott vala, császári királyi kamarás és Udvarhely szék fő király-birája (annyi mint főispán) volt 's 1741-ben octoberben hatad magával mint Erdély' küldöttje idvezlé Mária Terezia királynét Bécsben a' haza' suljait (gravamina) egyszersemind alázatosan felmútatván. — Magvaszakadt a' Gyulafyaknak 1755. Bécsben az Erdélyi udvari korlátnok Gyulafy László gróf személjében: mivel annak egyetlen egy csecsemős fiát anyja Haller Éva, vagy dajkája az emeletes ablakból kiejtvén, ezen szerencsétlen eset véget vetett a' híres-neves Gyulafy nemzetségnek. Maradatt egy leánya a' gyászos apának Borbára, kit elvett Eszterházy Daniel gróf.

Gyulay József (gróf) Maros Németi — 1780-tájan bírta Borsának felét 's a'hoz tartozott és tartozó részjóságokat M. Ujfaluban, K. Szilváson, M. Derzsén, Szótelkén.

Hada dy István élt e' megye' keblében
1726 mint nemes személy és birtokos.

Haji 1702-ben majuszban birtokos volt
Nagy Sajón és a' sóbéli haszonba részesülendő.

Halmágyi (Etfalvi) Marokházi és Gyulatelki közelebbről birt jogai leány ágon vejeire szállottak a' volt hasznos kormányfi Halmágyinak e' családból.

Harinay (Harinai) Erdély' országos történeteiben négyszáz évek' folytában gyakran előfordulnak a' Harinayak többnyire a' magasbb polgári pontokon. Emlékét e' nemzetségnek ezeken kívül fenntartja a' falú is melly mai napiglan áll; melly hosszas év sorok alatt nemes fészke vala e' nemzetségnek.

1320 Benkő Farkas Tamást Erdélyi vajdának írja, az Erdélyi tulajdonképen Harinay nemzetségtől megkülönböztetvén, mint nádorispánságot viseltt személyt; de ezt innen eredve is viselhette. Ugyan ez évre Benkő a' Harinay nemzetséget — melly ezt a' Farkas Tamást esmeri törzsökének — „magni nominis“ czimmel illeti.

1323 Ezen Farkas Erdélyi vajdának iratik, egyszersmind Szolnoki főispán volt, 's egy 1333 költ oklevél' bizonyítása szerint I. Károly király rokonja.

1324 és

1325 A' felzendültt Szászokat megalázta 's veleik kedvezés nélkül bánt; mint Magyarlétire is az ök ispánja. L. Szegedy Synopsis vitae Belae IV. Benkő.

1327 Ugyan ez nyeri adományúl a' Cse-repy és Fekete pártütő nemzetségek jószágait Erdélyben I. Károly királytól azok ellen tett vitézkedése' jutalom fejében. Harinát ez alkalmommal kezdi építeni — Huszti és Éder szerént.

1330 Viszont ez egyik késztetője volt I. Károlynak hogy a' büntelen Bazarádat Oláhországban (Havasalföldén) megtámadja 's a' vajdaságból kitegye; melly hadi indulat szerencsétlen volt Károlyra nézve. Irják: hogy Farkas ottis vajda kívánt volna lenni.

1333 Robert Károly megismeri rokonjának.

1342. A' Tordai országgyűlésen mint elől-ülő jelen volt.

1345. Harinai Farkas János másod magával Erdély alvajdája.

1438. Más Farkas János, Kusali Jaackch Mihály Székelyek' ispánja Losoncy Desew az Erdélyi részek' minden nemeseinek kapitányja, az említett Lozsonczy bánnak fia György, Thelegdy András, Betlen Miklós, Lépes Lóránd Erdélyi alvajda, 's többek is mind Magyaror-

szágról mind az Erdélyi részekből egybe gyűlt nemes katonák“ a' hét szék beli Szászokat felszollitották Clusmonostorról januariusz 19 a' paraszt had ellen kölcsönös erővel fegyvert fogni Albert király nevében. Éder Observationes Criticae et Pragmaticae pag. 74. 75. ex autographo.

1458. A' Harinayak Szerdahely előnévvel éltek.

1496 A' Bánfy nemzetségnek e' ház adanót; hogy Harinai Farkas Anna Mogyorói Bánfy Lászlónak jüta; Bánfy Eufrozina pedig Harinai Farkas Jánosnak.

1500 Az egyik Fülöp előnevű Bikli nemzetség; Harina előnevű a' másik ág lévén; Harinai Bikli Erzsébet Földváry Jánosné volt.

1560 — 1580 éltek Harinay János és Erzsébet testvérek. Ez a' pártos Békesy Gáspár első neje volt. Bátyja Harinay János birta a' Betleni kastélyt (b. Szolnok várm.)

1562 Harinai Farkas Márton Szucsaván maradott volt Dévay Péterrel Girolthy Gergelyel 's egy nihány száz Magyar katonákkal: hogy Basiliust vagy is Heraclides Jakabát a' vajdaságba béállítsa.

1575 Harinay Miklóst és a' már említett Harinay Jánost a' Békesy Gáspár' so-

gorát Bátory István hűtlenség' szennyén büntette Kolozsvártt.

1602 Harinay Farkas Szatmáron őrizett alatt tartatott harmad magával mint az álhatalan Bátory Zsigmond' egyik kezese addig, míg Bogáthy Miklós Rudolf császártól vissza jön, kihez Erdély' általadása aránt küldetett vala.

1603 Juliusz 17 Harinay Ferencz elesett Székely Mozes' zászlója alatt és vele együtt Radul vajda ellen viselt ütközetben Braszó vidékén. Jelen volt itt

Harinay György is, 's életét pénzel váltotta meg.

1605 Harinai Farkas Miklós martiusban több vezér társaival együtt 500 fegyvereseket vezérelve Medjes ellen menének hogy azt a' Bocskay' részére vennék-bé; bevették ugyan; de alattomban a' városba nyomúlt Ráczok és Oláhok által csak nem egy lábíg levágattattak, magok a' vezérek alig menekedhettek-meg a' haláltól szaladás által.

1657 1-ső novemberben a' Károly Fehérvári országgyűlésen Harinai Farkas Ferencz egyik követ vala e' megye részéről. *L. Regni Transsilvaniae Assecuratio Principi Ráeczyo facta in Partialibus Comitibus Albae 1 novembr. 1657.*

1698 Élt Harinay Ferencz duzs-gazdag; neje Inczédy Kata, az Inczédy és Jozsin-czy báró nemzetségek' egy törzsökből eredeti leánya vala. Ennek fia Ferencz 1702 mint a' nemesi sóhaszonban részesülendő Szent Jakabat bírta. Meghólt

1700 táján 's nemzetségét férfi ágon bevégezté. A' Harinayaknak legközelebbi maradékai a' Betlen grófok 's ezeknek osztályjosai nem kevesen. Osztottak vala 1700-táján a' Sz. M. Macskási Macskásyakkal-is, 's innen van, hogy 1702 Harinát Macskásy bírta.

Benkő Specialis Transsilvania Cap. VI §. 115 nro. 9 a' Harinay nemzetséget a' Farkas nemzetségtől külön választja; de ugyan azon egy vólt, a' mint 1602, 1605 és 1657 láttuk. Élték a' nemzetségi sor' jelelése szerént: Harinai Farkas Miklós nejjével Zsúky Katával 1474 táján; nemzé Ferenczet és Susánnát Cs. Keresztúri Torma Györgynét, Ferencz Erdélyi Erzsébettel (ki másodsor Kun Istvánné vólt) apja lön Tamás, Miklós a' magva szakadtt, és János fíjainak. Tamás Margarétát nemzette Szász-Fülpösi Bikli Jánosnét; Jánosnak Perusith Annától születtek: Tamás 1580, Ferencz (elesett 1603 július 17 Székely Mozes' zászlója alatt és vele együtt Radul vajda ellen viselt ütközetben

Brassó vidékén) György — jelen volt ez is ezen csatában és életét pénzel váltotta-meg, és Krisztina előbb Szent Demeteri (Udvarhely széki) Balázsy Ferenczné, másodszor Berhidi Huszár Mátyásné, kitől a' Gyulafy két ág maradványok származnak. Ferencznek Zutory Erzsébettől (1602 táján) Farkas és Miklós (köz ügyben gyakran előforduló) kinek Szentgyel Sárától Ferencz; kinek Inczedy Katától született Ferencz kiből a' Harinay ház fiú ága 1700 táján elfogyott; testvére Harinay Sára Földvári Pálné volt.

E' véré ágazatnak nem tökéletes volta kitetszik abból: hogy Harinai Farkas János Bánfy Eufroziné férje, és H. Farkas Anna Magyarosi Bánfy Lászlónak első neje ugyan ekkor (1496-ban) nem találatnak.

Harsányi (Kis Harsányi) Több ágazatokra oszolva éltek a' két Magyar-hazában Harsányiak. Bár nem egy törzsök bocsátotta sarjzat vala Harsányi Sámuel az e' megyei Harsányiakkal; de megérdemli hogy mű is örökösi emléket, mellyet maga jó ízlés választásával D'Arnaud meséjét Magyarra fordítva kivivott a' maradvány előtt. — E' megyében 1700 táján Harsányi János Kabós Máriával — ki leánya Kabós Lászlónak Bükk Judit első nejétől, ki leánya volt Bükk Lászlónak Erdélyi Sofiától,

li leánya Erdélyi Györgynek Szalay Katától
 a' Szalay Ferencz és Ördög Kata leányától ki
 a' főispán Ördög János leánya volt 1570 táján.
 — hűtölvén neje jogán Doboka vármegyei bir-
 tokossá vált. Vólt két leánya 's két fia Zsig-
 mond az egyik; a' másik n. nemzé János
 fiját, Harsányi Zsigmond Mária leányát
 a' ma élő Bakónét. János elhólt 1819 férjfi
 maradék nélkül leánya Borbára Szacs vayval
 költ egybe. L. a' Szolgabirák és dézma
 bér szedők' sor.

Hatvani (Tötöri és Hatvani) A' XVI 's
 utánna való századok alatt virágzott nemzetség
 vólt. Birta többek közt Tötört. L. főispáni
 sor.

E' nemzetségből a' történet lapok tudtunk-
 ra csak a' főispán Hatvani Zsigmondról
 emlékeznek hogy köz ponton állva a' hazának
 közelebb szolgált. 1603 júniusban Székely Mo-
 zes ötöt küldötte Beszterczéről Kemény Bol-
 dizsárral együtt Jeremiás Moldvai vajdához kö-
 vetségbe a' végett, hogy Radul Havasalföldi
 vajda ellen fegyvert fogni ösztönöznék. Követ-
 ségöket hiven 's kívántt sikerrel végezték.

Havady (Kidei) Előnevénél fogva's mint
 megye tisztje bírt nemzetségéből Kidei Ha-
 vady István. Utódi számosak leány-ágon. Ki-
 hólt e' ház 1720 tájtt.

Hegyesy az Ördög házzal osztáljos M. Újfaluban 1690 táján.

Hermán. A' Mogolok eltakaradása után
IV. Béla király atyai figyelmét Erdélyre-is fordítván, Lőrincz vajdát ide küldötte az elszéledett nép' egybegyűjtésére oly meghagyással, hogy a' miket hasznosnak találánd a' király' és ország' részére a' király' képében teljes hatalommal rendelné-el. — Lőrincz némely Teutoknak úgy mint Lentenek ispánnak és Hermán rokonoknak bébizonyított hűségét 's szolgálátját megfontolván; nekik a' Dobokai várhoz tartozó némely földeket örök birtokul adományozta, következő királyi függő pecsétes levele által Béla királynak erősítetvén meg adományja: „Béla Isten' kegyelméből Magyar, Dalmata, Horváth, Ráma, Szerb, Gallicz, Lodomeria, és Kun országok királyja Kristus' minden hűveinek a' kik e' lapat látándják idvességet az igaz idvesség' nevében! A' kérelmesek' igaz kívánságaiba a' királyi felsőségnek illő megegyezni, hogy a' hűveket — feltételeiket teljesítve — a' köteles engedelmességre készebbekké tehesse. — Innen van, hogy mindennek mind a' jelenlévőknek mind a' következőknek tudtokra akarjuk adni nyilván, hogy midőn a' mű hívünket Lőrincz vajdát a' Mogolokkal tartott ütközet után az Erdélyi

részekre küldöttük a' mű népeink' egybe-
gyűjtése végett, hogy mind azt a' mit azon föld-
ben nekünk 's azon országnak hasznosnak lá-
tánd, heljettünk 's hatalmunk alatt rendelné-el,
Nevezett Lőrincz vajda megfontolván azonszol-
gálatat 's hivséget mellyet némely Teutok, úgy
mint Lentenek ispán és Herman rokonok
irántunk bizonyítottak, nekik Doboka várá-
hoz tartozó némely úgy mint Fatateleke
(ez ma pusztá a' Kerlési járásban) Bachuna-
telke (hól vane' ma?) és Chegetelke föld-
ket örökösön birniak adta, Krisztiánnak pedig
az említett Lentenek és Hermán rokonjának
bizonyos földet Nagyfalú (Besztercze vidéke
keblében van ma) majorban lévő húszt ekére
valót, melly miénk volt, adatt; ezt is örökösön,
birnia szolgálatjának és hivségének jutalmául.
És ezt ugyan azon L. vajda előadta nekünk
elő szóval midőn utóbb hozzánk jött volna.
Érintett Hermán és Lentenek pedig Kriszti-
án rokonokkal előnkbe jövéen kérték, hogy a'
mű hivünknek előbb nevezett L. vajdának ado-
mányát megerősíteni méltóztatnánk. Mű azért
az ők igazságos kérésökre hajolván 's a' mű
hivünknek többször mondott Lőrincz vajdának
adományát helybenhagyhatónak és megálható-
nak vélvén, ugyan azt igazoljuk, és jelen való
írásunk által kettős pecsétünk' hathatóságával

megerősítjük. Költ az úr ezèrkétszáz negyvenharmadik évében februariusz' kilenczedik calendáján, országlásunknak pedig tizedik éviben."

Hidy Pánczéleschi nemes és birtokos volt 1702 majusban a' sóbéli haszonban részesülendő.

Homok y 1702 Iklódi birtokos volt; feliratott a' sóbéli haszonba részesülendők sorában.

Horvát (Drugetyevit, - és Végelai). Az első előnevűek közül János nejével Brbárával a' Tót Mihály' leányával, ki volt fia idősbb Tót Mihálynak bírt Szent-Györgyön, Pousán, Budján Ördögkútan Poklostelkén.

Horvát Drugetyevit jogokat szabott a' törvényes királyi tábla mind ezen előhozott falukra 1804 költt ítéletinél fogva. E' megyében a' Horvát D. ivadékok közül valók: Miksa, Simándy, Szarvady, Balog nemesek.

Végelai Horváth János 1643 aprilis 22. Felső Töökén lakva Dobokai részjóságát, mellyet neje Nyiresy Rebeka után bírt, eladta harminczöt magyar forinton szolgabíró Szilvásy Andrásnak. Sok jóságának léte abból kitetszik: hogy több vármegyében lévő „portiojit" az írtt mennyiségig lekötötte.

V. Horváth György 1657 a' Lengyelországi hadba ment 25 forintos paripán Kecset Szilvásról ősi birtokából. L. al-ispán sor.

1796 a' Torda vármegyei tisztek sorában Végelai Horvát Imre és Gáspár mint szolgabírák állottak. Magva szakadt 1828-b. itt V. Horváth István' szeméjében.

Hoszszutelky (Hoszszutelki) Régi levelekben Hozzuwthelki 1568 tájt 's az előtt is M. Földváron bírt és osztozó vér volt a' Szalaházy 's Liptay ágazatakkal.

Igaz. 1693 június 20-kán Szentmihályi István és Makay János írnokok által készített osztálylevél szerént Igaz egyik birtokossa volt Gyulának. Eredeti oklevélből.

Iklódy (Iklódi) Nevét ezen nemzetségnek fenntartják Nagy- és Kis Iklód álló faluk 's Magyarós- Iklód és Iklód- Szentivány nevű puszták. A' Dengelegi nemzetséggel, melyből 1444 Dengelegi Pongrácz alvajda volt, osztáljosnak iratik: minthogy Toldalagi András Iklódy ivadék Dengelegi Tamás' másad unokáját Aknay Katát tartotta második házas társúl.

1465 élt Iklódy István. — Dengelegi Pongrácz János Erdélyi vajda Székelyek ispánja és Szörényi bán Görgény (Gewrgén) várából Husvét után való első ferián 1465 kiadott a' Kolozs-Monostori Conventnek Farnasi (Kolozs várm.) Veres Benedek' részire egy határjárató (metalís reambulatio) parancsolatot: hogy a' Veres Benedek Földi (Kolozs várm. Trium-

fywld) egész falújának határát egy Convent-beli személy (a' vajdák alatt minden törvényes lépésekben az egyik személy egyházi volt) és vagy Gyerő-Monostori Radó András és György vagy Szucsáky Sandrinus (Sándor) vagy Iklódy István királyi emberek (regii) előtt járják-ki. — A' mint a' kijáratás' feleletje (Relatoria) bizonyítja, a' világi személy Iklódy István volt az egyházi pedig Szucsáky Sándor. Eredeti oklevél.

Iklódy Ferencz 1517. birtokos és főispán. Tudtunkra adja birtokosi létét mint főispánnak a' levél mellyben olvasható hogy: Iklódy Ferencz főispán (comes) Doboka várm. Szentgyörgyi István b. Szolnok várm. főispán; Keresztury Gáspár Doboka vármegyei alispán (v. comes) Balázsfalvi Cserényi Márton és Ferencz Csulaky György Sajói ispán (comes) a' Betlen nemzetségnek az Apa nemzetséggel közös Borgói havasait a' Beszterczei havasoktól -- törvényes kijáratás útján -- megkülönböztetik 's határt szabnak 1517 Borgón Fülöp és Jakab apostolok innepe utána második ferián. — Kiadta Devecsery Ferencz Doboka törvényszéke jegyzője. Hat pecséttel sárga viaszra nyomva megerősítve. Eredeti oklevél a' Betlen nemzetségnek az Apafiak magva szakadtával beadva a' fiscalis perben.

A' Dengelegi osztáljos nemzetségből Dengelegi Miklós és Mihály az ország (generosus-vitézlő) tagjai közt említetnek Batory Zsigmond idejében készült (1500) ország' laistromában, melyet a főkormánysekk' levéltára rejt.

Az Iklódyak közül valók voltak, a' hasonlólág magva szakadtt Némay Nagy-Iklódi Toldalagi és Tót nemzetségek. Magva fogyott az Iklódy háznak 1590 táján. E' nevet viselt 's ma is fennálló Iklód faluban örököltt nemzetségből a' vérágazati tábla továbbá ezeket hozza-bé Doboka vármegye' kiholtt birtokei közé. Iklódy Domokos (Benkő által hiresnek hirelt férjfi) apja volt László és Osvald fíjainak 's Anastasia leányának Czegei Vass Pálnénak. Az első nemzé Balást a' Mohácsi ütközet kora körül vagy kevéssel az előtt. Balázs apja lön Péter és Kata Literáti. (L. a' jegyzők közt 1578—1585) Györgyné magzatainak. István nemzette Benedeket, a' ki Kodory Ágnes nejével nemzője lön Péternek a' magva szakadtnak és Sofiának Radó Györgynének. Eddig az Iklódyak. — Radó nemzett három leányt: a.) Magdolnát három ú. m. Kemény Balázs, Toldalagi Gáspár és Toldalagi Tamás férjek' nejét. b.) Klárát előbb Toldalagi Mihálynét, másodszor Haraklyáni Lászlónét a' Haraklyáni Pál anyját,

és c.) Eufrozinát Toldalagi Andrásnét, a' ki másodsóór Aknay Katával váltott jegyet. L. a' több Iklódy- ivadékokat ezen ágon a' Toldalagi vezér név alatt.

Ily és 1702. Pánczélcsehi birtokos a' sóbeli haszonban részesült.

Imecs (Imecsfalvi) Házasságnál fogva Gyulában vala birtokos; oda való volt birtoka e' jelenben a' Csernátoni leány negyed ivadékokra szálandó.

Jábróczky (Jábródi) A' XVI század' elsőbb éveiben Illyricumból Magyar-országra, onnan 1590 Erdélybe szállott nemzetség e' megyében házasságnál fogva vala birtokos. Emli ti egy hiteles vérágozat Jábróczky Ádám-at, hogy férje volt Kapy Erzsébetnek; ki szülte J. Gábort, a' ki apja lön: J. Katának Dujardin József báró nejének, Gábornak, Mihálynak Kapy Erzsébet' férjének, kit másodsóór a' nagy hirű Apór István gróf Erdélyi kincstárnok Csiki fő király bíró vett-el, Jánosnak és Zsigmondnak. Gábor nemzet te Antalt a' férjfi maradék nélkül 1823 évben kimúlttat, kinek nejétől a' ma élő Lázár Johanna grófnétól, leánya Susanna Keczei Mihályné.

1702 Jábróczky Mihály Szent Miklósi birtokos a' sóbeli haszonban részesült; de

nem soká; mert tulajdon alattvalóji meggyilkolák.

1766—1773 Jábróczki Pál a' Sáros-Pataki Jésuiták' perjelje (Prior).

1771 Jábróczky Gábor és Zsigmond e' megyei fő ítélő széknél szám felett való ítélő biráji. — Ugyan ekkor Jábróczky János b. Szolnok várm. fő- 's rendes táblabíró.

1790 Jábróczky Gábor királyi hivatalos (Regalista) az ország gyűlésen.

1823 Vége szakadt a' Jábróczky nemzetségnek Erdélyben Jábróczky Antal' halálával. Magyar-országon még fenn van a' család.

Jankafy (Össi) Simon, Lörincz és János 1479 Korvinus Mátyás királytól újadomány levelet nyertek elveszett levélnemessegök (Armalis) aránt, melly alább Szászújöss falú alatt leiratik. Birtokjokat csak előnevők jelentti. Bikali Vitéz Gábornak 1570 táján neje Jankafy Orsola vala. A' Jankafy fiúág' már e' korban az oklevelekből eltűnik.

Jeney (Kis-Jenei) Samuel Ördög Annát az ifjabb Ördög István' testvér-húgát — azt a' ki Jenőben lakott rövid ideig volt al-iszán bátyjával — elvévén, nevet és birtokot nyert. Egyetlen leánya volt Mária Visky Pálné az élő Viskyek ősapjának házastársa.

Joanniták vagy János' vitézei (Máltai vitézi Rend) a' második és harmadik keresztyén Magyar-században 1165—1240 voltak ide való birtokosok. Veresegyházát és a' Sajó vidéki jelesen a' Magyarosi és Sárvári várakat lakták. — Nem is gyanítva az állandó végzetű sors' könyvébe eleve béírt nagyobb viszontagságokat, melyeket annyi évszázok múlva a' hódoltató Napoleon alatt is szenvedtek, hetvenöt évi itt létök után könnyen eltávoztak innen, a' Mogolok által elűzöttetvén.

Jóó Birtalan 1682 birtokos Nagy Sajóban.

Kamuthy (Szent Lászlói, — Drági) A' megye' jegyző könyvei's a' Drági kastély' egyik ajtájának homlokirása tanubizonyságok ezen nemzetség' fennléte és birtoka felől. Házasságnál fogva vált e' nemzetség itt birtokossá Szentgyörgyi Erzsébet által. Erdély' néző színén pedig a' XVI század' fogyta felé tűntfel e' ház.

1599 Kamuthy Farkas követ volt Bátorý András' és Erdély' részéről Rudolf császárhoz azt megjelenteni: hogy itt Bátorý András választatván fejedelemnek Erdélyt kezei közül kivették légyen. Ekkór Kamuthy t Pécsey Bertalan örizet alá téteté; de a' császár nem sokára kiszabadíttatván haza bocsátotta.

1602 Kamuthy Balázs az idősbbe egyik volt a' Bátorý Zsigmond kisoróji közül, midőn

Erdélytől másodszor elbucuszott. Ez útjában Trencsénben, Kamuthy okos és ékes előadásával lebeszélte Bátoryt azon hirtelen haragból származott kegyetlen feltételéről, hogy kisírói közül Bogáthy Miklóst, Szilvász Boldizsárt, 's Czegei Vass Ferenczet — kik magok közt a' fejedelem' álhatalanságát vádolták és hibáztatták — megölesse. E' dolgot pedig Homoród Szent Páli Kornis Mihály furta vala bé Bátorynak mint meghittje. Még ezen évben Kamuthy a' Török udvarhoz is követje vala Bátorynak.

1603 A' derék vitéz ifjabb Kamuthy Balázs pénzel váltja-meg életét Radul vajdától Brassóban. Még ezen évben ugyan Kamuthy Balásznak ennek, Bászta György megkegyelmez Székely Mozeshez szegődéséért.

Még 1605 Kamuty Farkas Betlen Gábor' vezérlete alatt követséget viselt Nándor Fehérvárt a' Török császárnál; Erdély' siralmas sorsát adván elő és segedelemért esedezvén.

1603-ben Kamuthy Balázs Szamasujvárt Bocskay' részére bévette.

Ugyaa ezen évben Kamutky Farkast másokkal együtt Radul vajdának volt híveirelbe küldötte Gyulafy László: hogy fogadnák-el

és vennék bé az|ők hitőket, kik nyolczszázan valának.

1606 Kamuthy Farkast Bocskay István Szamosujvártt fogságra vetteté.

1612—1629 Kamuthy Balázs főispán, és status tanácsnok. Bocskay' halála után a' követelő Hommonay Bálint ellen volt; Betlen Gáborhoz szítván.

1627. Kamuthy István is a' magtalan mint hive Betlen Gábor' szobamestere (Cubicularius) volt. L. Kállay' értekezését Kamuthy vezérnév alatt 255 lap.

A' vérágazati sor pedig ily rendel esmér teti-meg velünk a' Kamuthyak házanépét: Egeri Kamuthy Balázs nejével Szentgyörgyi Erzsébettel nemzé Balázst, Borbárát, Kristofot magva szakadtat Farkast és Orsolát. Balázs a' főispán (első ki Szent László előnevet vett-fel; Drággalis élni kezdvén) Zeller Angaletával apja volt nyolcz: István m. sz. László m. sz. Mihály m. sz. Farkas m. sz. Ilona Anárcsy Jánosné, Kata Göröcsöni Serédy István báróné, Susánna és Orsola Vitéz Györgyné (L. a' Vitéz és Kappy vezérnevek alatt ennek Ivadékait) magzatoknak. A' második Balázs' testvére Borbára előbb volt Horvát Mátyásné másodsóór Hamvay Györgyné. Farkas a' főispán' testvé-

re Mozes Katával apja lön: Susánnának Apafy vagy Betlen Ferencznének két leányok anyjának, Balázsnak és Farkasnak a' m. sznak, Sofiának a' m. sznak Miklósnak Cserényi Erzsébet' férjének, ki anyjok volt Kamuthy Farkasnak a' magva szakadtt utolsónak és 'Su'sánnának Mikola Zsigmondnének — innen a' két Jó'sika báró ág' Gorbói és Almás meljéki birtoka. Korúnkig a' többi Kamuthy ivadékokat a' Serédy elágazásban láthatni ugyan azon vezér név alatt. Elfogyott a' Kamuthy nemzetség 1665 tájtt.

Kántor Dorotya és Anna Erdélyi Györgyné éltek 1564 táján Szatmár vármegyében.

1545-ben Csomafái Kántor Pál Dobokán Karoly Zsigmond vallomásánál és adományánál fogva Torday Imrét és Albertet egy udvarháznak 's puszta teleknek birtokába egyik ő iktatta-bé; senki ellent nem mondván. A' béiktató parancsolat költ Szamosfalván Zamosfalvi Mikola László Izabella királyné alhelytartója 's erdélyi minden es albirája (Vicejudex generalis) neve alatt a' Kolos Monostori konventhez intézve.

1575 Virág-vasárnap előtt hatodik ferián vitélő Hidalmási Kántor János Kis Eszüküllői 'Sombory Márton (ki fia Jánosnak, ez Péternek ez Gergelynek ez Jánosnak ez Mik-

lósna ez Jánosna ez Miklósnak a' Nagynak, ki fia vólt Rosnoi Simonnak — más felől Kristófnak ki fia vólt Mihálynak, ki az idősbb Péternek) 's osztóó vérei' személyökben és képökben ellentmondó vólt — bizonyos adatakból tudván: hogy 'Sombory Mihály és János — István Péter és László, 's ezeknek annyok Magadi Jusztina Péter özvegye (ki fia vólt id. 'Sombory Péternek) több ízben néhai Tek. Drághy Annával Karoly 'Sigmond' hitésével és Karoly Lászlóval az ő fával — (ki született Drághy Annától, ezt nemzette Drághy Márton, ezt 'Sigmond, eztis 'Sigmond, ezt Péter, ezt Jakab, ezt Dr. Miklós nagy, ezt Rosnoi Simon) — Drág, Adalin, Füzes, Szent Péter, Új Rákos, Kendermező és Örmező egész faluk; úgy Milván, Szent Márton (ma pusztá) Kékes, Apáthi, Szász 'Sombor részjóságokból (mellyek néhai Dráági 'Sigmond magva szakadtával — ki testvér vólt Drági Annával — az ellentmondókat illeték) elidegeníteni vagy azokat megterhelni szándékoztak (mi iránt még Izabella királyné, György barát és II János király előtt is ellent mondottak) azért a' Drági Anna-Karoly 'Sigmond vagy László 's akár ki által az ősi apai jóságokba okozandó kár kikerülésére nézve tett akárminémű egye-

zésnek ellene mondott és mondottak, melyről a' fejedelem is egyezését adta.

E' megyében Kántor részjósza'g volt Dobokán még. Mert Rettegen (b. Szolnok várm.) lakó Nyiresy István fejedelmi parancsolat mellett az őt illető jószaga'g mineműsége és mennyisége aránt az érintett esztendőben majus' 26-kán tanú vallatást vitetett végbe; 's a' mi őt illette az Kántorrésznek mondatott. „Felnnyittotta 1640 Szamasközy Mihály Doboka vármegye hűtölt jegyzője.“ A' tanuk mindnyájon (hárman) Dobokai Magyar jobbágyok voltak ú. m. 1.) Márk Gáspár bíró Balog István' jobbágya --- különbözö a' Czegői Balog nemzetségtől 2.) Fábján István Zakariás Zsigmond' jobbágya 3.) Jenei István Szilvász András' jobbágya. Három telket a' vallató birtokában, a' negyediket pedig Kakucsy Imrénél zálogban lenni vallották. — Dobokán még ekkör egyik határdarab „vérenek“ (talán ma „Gyilkos“) neveztetett. „Oláh ösvény“ jelenti hogy ekkör közlakosai e' falúnak Magyarok voltak nagyobbára és az Oláhok azután (1640) települtek-le ide lassanként, talán az elnevezett ösvényen legelőbb.

Kap y (Kapivári) 1607 Erdélyben a' polgári ponton legelső Kap y András; kinek fia

János e' megyében lön közülek első birtokos neje Vitéz Klára jogán, ki által a' Kapyak a' Mindszentiekkel-is osztozók. Vitéz jögon Kendnek Kecsetnek 's azokhoz ragasztatt felső és alsó kerületi részjóságoknak birtokosai valának. Magva szakadt a' Kapy háznak férjfi ágon 1760 táján, Kapy György' személtjében a' derék aszszony Kapy Éva apjában. Kapy Éva (maga is báróné) Dioszeghy báróné született 1740 november 15 férjhez ment 1755 majusz 15; december 15-kén 1807 vivé sirba a' Kapy leány nevet is.

1596 Kapy Fer. elesett Keresztesnél Batory Zsigm. részéről.

1614 Kapy András Betlen Gábor fejedelem' követje Baruitius János királyi tanácsnokhoz; kit arra kér, hogy az Erdélyi szélbéli erősségekből a' császári (II Mátyás) katonaságnak kivitelét a' császár előtt eszközölné ki. Vólt ez belső titkú tanácsnok, Kolozsvárm. főispán és az Erdélyi dézmák' bérlője 1632 táján.

1619 Ugyan ez mint Betlen Gábor hive és kegyeltje birta Kapi várát, mellyet a' Finthai Darhoczy Ferencz' hajdúji szándékoztak feldúlni. L. Thomáer Ignác Magyar Historiai Töredék a' Tudományos Gyűjtemény 1825 III kötet. 44, 45 lap.

1659 Kapy György beiktatá Haller Gábort a' Nagy-Várad kapitányságba innepileg, mellyct alig egy évig viselhete. Vólt, ez a' Kapy Zaránd, Húnyad és közép Szolnok vármegyék' fő-ispánja, fejedelmi belső titkú tanácsnok 1669-ig.

A' Kapyak birtak Szathmár vármegyében is: jelesen 1659 Kapy Klára vagy Katalin.

A' vérégazati tábla ily sorban adja elő a' Kapyakat Erdélyben 's különösen e' megyében. Kapy András Gyulafy Borbára nejével léttet adának: a.) János és b.) György fiaiknak. Ez Betlen Krisztina nejével három leány magzatak' apja lön ú. m. Borbárának Torockay Istvánnának, Máriának Gyulay Ferencznének és Annának Szent Márton Macskási Macskásy Boldizsárnének a.) János Vitéz Klárával nemzé: Johannát Nagy Iklódi Tol-dalagi Jánosnét, Erzsébetet Jábróczky Ádám-nét, Tereziát Apor Lázárnét három fiú 's négy leány magzatok' anyját: egyik fia Apor Lázár nejével Sarkantyus Gyulay Katával költ egybe (L. a' Vitéz vezér név alatt leány-ivadékaik) másik volt István, harmadik Gábor. Leányai: Erzsébet Somlyay Albertné anyja Jánosnak, nagy anyja a' most élő udvari előadó tanácsnok Somlyai Somlyay Já-

nosnak. Susánna előbb Bándy Ferenczné, másodikor Töökés Lászlóné magtalan, és Éva Diószeghy Zsigmondné. Kapy Jánosnak az idősbbeinek második magzatja: János (a' második) Ányos Sofiával párosodott. b.) Kapy György a' fennebb érintett második Jánosnak fia apja volt Évának az egyetlennek, kit Diószeghy Mihály báró, a' most élő Antal bárónak nagy apja és viszont Mihálynak apja ölel vala férji karokkal.

A' Kapyaknak jelenleg élő 's e' megyében birtokos leányág közelebbi maradékai: Diószeghi báró, Teleky gróf, Inczédyné, Somlyay, Retteginé, Szabóné, Brencsánné, Czikó (egyik ág) nemesek.

Karolyi vagy Lancz (Szirmay szerint László) Dénes birt házasságnál fogva: mert neje volt Ördög Ágnes az Ördög Ferencz' nagyobbik leánya.

Ez 1545 örökösön bévalja jószágait vejének Farnasi Vörös Jánosnak 's leányának Sofiának. Mh. 1572. Azonban mégis 1548 Solyomkövi Ördög Menyhárt' leányának Katának és Ördög Ferenczének az említett Ágnesnek a' M. Fodorházi, Szótelli, Szent Katolnai, Ö. Keresztúri, M. Ujfalvi, Solyomkövi, M. Köblösi örökös részjóságaikba a' pénzbeli mennyiség' lefizetéséig béálhatásokat (statutio) vissza

útasította. (repulsio) L. Capituli Albensis Cista Doboka Fasc. 3. nro. 23. Ugyan ezen 1548 egy részről Karoly Dénes, más részről Ördög Kata, Gergely, János' özvegye közt a' Solyomkövi, M. Újfalvi, M. Fodorházi, Ö. Keresztúri, Szent Katolnai, Szótelki, (és Zutori, Középlaki 's Nerczi Kolozsvármegyei felső kerületi Nagy Almási járásbeli) részjószágokról szolló egyezés találtatik a' Károly-Fehérvári Káptalan. D i v e r s o r. C i s t a I. Fasc. 6 nro. 44. Még ez évett Lancz Dénezs beállítatik 's megerősítetik ezen egyezésnél fogva örökösített jószágokban.

Karoly 'Sigmondnak bévallásánál 's adományánál fogva Torday Imre és Albert nemesek 1545-bn Dobokán egy udvarház és pusztatelek birtokába beiktattattak.

1561. Fehérvártt úr színe vált. nap. János 'Sigmond parancsolja vitézlő és nemes Décsey Jánosnak és Vaaji Miklósnak cancellariája jegyzőinek, — úgy Apahidi Bank Andrásnak, Szamosfalvi Polyák Ferencznek, Dobray Istvánnak udvarnokainak (Aulae Familiares) hogy írniok 'Sombory László kérésére (ki fia Péternek, ez idősb Péternek, ez Gergelynek, ez Jánosnak, ez Miklósnak ez Jánosnak, ki fia vólt Brassóvi Nagy Miklósnak) a' 'Sombori, Drághi, Dali, Rákosi, Esküllői, Galponyai,

Borzovai, Farkasmezei, Örmeei Kendermezei Füzesi és Adalini egész faluk birtoka iránt költt minden jogot érdeklő, 's minden más jószágokról is szolló leveleket (mellyek a' 'Sombori és Drági jószághoz tartoznak) Karoly Ferencztől (ki fia Karoly 'Sigmondnak Drághy Annától, ki leánya Drághy Mártonnak, ez 'Sigmondnak, ez idősbb 'Sigmondnak, ez Péternek, ez Jakabnak, ki fia vólt a' fenn említett Brassovi Nagy Miklós-nak) vegyék-ki. Repetitor. Mandat.

1568 Karolyi ugyan azon Lancz Dénes és Ördög János egymás közt némely jószágok és nemzetségi levelek aránti egyezésöket másolatban L. Capitul. Albens. Miscellanea Cista 3. Fascic. 5 nro. 14.

Kecsethy. (Kecseti) Buday Ferencz a' Kecsethy ivadékokat a' Batory nemzetséggel rokonoknak 's Erdélyből szakadtaknak mondja. — Nem csak neve, melly Kecset faluban örökölt, hanem egy alább érdeklendő oklevél is fennlétit e' hazában 's tulajdonképen e' megyében a' Kecsethyeknek bizonyossá teszi. Élték közülek a' tudhatók K e c s e t h y (Kecset) Menyhárt. Zápolya János' vajdasága alatt bírt Kecsetben és Gyekében. Nemzett Szalaházy Magdolnával több magzatokat; kik voltak: Ersébet, László, Márton, Pál, István,

Ferencz, Sofia és Magdolna a' kit Tőrtőry (Tothewry) Balázs esmért nejének. — Az első számlálttak osztozó rokonok voltak Menyhárt Lászlóval, és Péterrel, a' Menyhárt Gáspár' fjaival e' megyei csalhatatlan birtokosokkal; a' mint mind ezek kivilágittatnak Zápolya Zsigmondnak egy 1568 augustus 17-kről Károly-Fehérvárról kiadatt béiktató leveléből, melly által Békesy Gáspárt Fogaras várának birtokában megerősíti. E' béiktatást Maximilián császár is jóvá hagyta.

A' megnevezett Kecsethy testvérek közül Márton tette magát emlékezetessé a' maradék és annak itilő széke előtt. Ő 1527. el-
 kisírte Ferdinándot a' Spirai közönséges Német gyűlésre. Erdélybe, Styriába Csehországba követ volt. Ferdinand' nevében. 1528 Veszprémi püspök lett Szalaházy Tamás nagy bátyja helyjébe, kinek testvére Magdolna az ő édes anyja vala. A' Magyarok négy követjeinek, kik által a' Besztercze Bányai országos gyűlésből 1543 végzeteiket Prágába megerősítés végett Ferdinándhoz elküldötték, egyike ő volt. — „A' Luther, és Kalvin' tudománya ő véle-is a' püspöki süveget letétette.“ De nem elég ezen emberről csak ennyit írni és megjegyezni; mert mi után a' Veszprémi káptalant Buday szerént — megfejte,

álhatatlansága' példájául — 'a mi mindég megbocsáthatatlan egy értelmes férjében — hitszegő vallás eserelő lön; holott az Isten a' tiszta szívűeket vallás különbség nélkül boldogoknak mondja; — még pedig a' silány arany' száraz szomja a' szabad a' nemes páljafutott férjfit lekötő Hommonay Borbárához mint vagyonos nejéhez 1548

Quid non mortalia cogis?

Auri sacra fames.

Virgilius.

1550 Fő udvari-mester lett. Meghólt Posonban 1554 táján.

Kemény (Bükkösi) Ez ösdedes nemzetségből két főispánt számlált e' megye ú. m. azt a' ki egyik Bükkös (alsó Fehér-vár. fejdelem Kemény János szülötte helje) 's még azt ki a' nemzetség' mostani elő nevével élt. — 'S ezt példa gyanánt: hogy az előnevekkel mint éltek őseink, a' vólt birtokosok' sorában szabad légyen emliteni; bár a' Kemény grófi és bárói nemzetség jelenleg az élők közt ragyog is. L. főispáni sor.

1441 Kemény Vitéz Simon SzentImrénél elesett vezériért hazájáért.

1456 Kemény Vitéz István Erdély
alvajdája,

1660 Kemény János fejdelem. — A kik
nem tudnák azokra nézve írjuk: hogy fejdelem
Kemény János nem csak hős vala, hanem tör-
ténetesméreti 's törvénytudománnyal is bírt; na-
gyobbára az ő munkája lévén a' jóváhagyott
alkotmány egybeszerkeztetése és kidolgozása.

Kendy (Szarvas Kendi, - Lónai, - Vasas-
szentiványi, - és Radnóti). E' nemzetség egyi-
ke volt az Erdélyi Magyar nemzetségnek, kik
Almus dandára alatt vitézkedtek 's Tuhuttól
vezéreltetve e' kis hont megörökiték. (Vajha
házánkban is támadna egy Horváth István, ki
„a' Hazabeli“ miljen volt a' Kendy) és „Jö-
vevény“ nemzetségeket felosztani 's kinyo-
mozni tudná 's kívánná!) Betlen Farkas és-
méretes évekírómányi 8 könyv. 555 lap.
Kundtól a' Hét Magyar-kapitányok egyikétől
közvetlen származtatja a' Kendy nemzetséget.
Benkő József pedig a' legfényesbb házok' so-
rába helyezé a' Kendyekét; e' megyei Szar-
vas-Kend eredetibb előnevével a' nagy és né-
pes családnak. Buday Ferencz szerint, a' ki
csak gyanítja, a' negyedik Magyar kapitánytól
Kundtól vagy Kevündtől származván, Erdély-
ben Doboka vármegyében Kendet építék; itt
az elsőbb Magyar pogány és keresztyén szá-
zadok alatt feltűnetlenül éltek, a' tizenötödik

század' közepe táján a' hadi pályáról polgári érdem mezőre is felléptek, 's száz harmincz évek' folytatában, a' változó sors' játéka, az ingadozó fejedelmi kegyelmek' labdáji, 's a' határtalan hatalomnak áldozatai levének.

„ Akkór is vólt

Valamint most rossz ember,
Ember-társa' lehelletét

Irigylő és rontó szer.“

A' Kendyek' fejöek felett is duzs létökre szüntelen lebegett az irigység' halálos töre, mellynek öök számosan gyászos prédáivá váltak.

1479—1495 Kendy Antal első a' haza' szolgálatjában nemzetségéből: al-vajdája vólt Erdélynek a' Benkö' laistroma szerént; a' mit Kállay is bizonyít abból: hogy 1479 Bédy Márton mint vajda' embere Tordáról Pál-fordulása innepén Kendy Antal alvajdától Hidvégi Mikó Lőrincz' panaszszát kinyomozni rendeltetett. L. Benkö Transsilv. — Kállay Székely nemz. ered.

1524 Kendy Gált vagy Kokast (Gallus) olvassuk, ki e' nemzetségből Doboka vármegye' rendjei közül a' köz ügyek' mezejére viszont kilépett. — A' dolog eredete 's historiája ez. Első Mátyás király helyre hozni akarván eldödének erőtlenségét 's tekintetlenségét a' nemesek előtt, királyi tehetőségét néha a'

törvényes korláton túl is terjeszteni igyekezett 's szóval: rettentő (formidolosus) kívánt lenni uralkodása' kezdetén. Így folytatta — alább nem hagyott heves indulatjánál fogva, 's így végezte egyébaránt dicső uralkodását. Az ő elhunytá után következett két tehetetlen királyok alatt a' királyi méltóság' tisztelete merőben elhanyagolt; a' hatalmas nemesek erőhatalmaskodásai ellenben felette nagyra emelkedtek. Innen az Erdélyi rendek 1506 a' Segesvári országgyűlésen a' vajda' jelen nem létében (kitől a' köz zenebona 's szabad kény-üzet következtében elvalának nyomattatva) azt végezték: hogy ha a' vajda vagy Székelyek' ispánja valakit „az ő igazaiban és szabadságaiban elnyomna“ mind a' három nemzet (imé a' „szövetség“ — unio — nyoma ekkor is, valamint már 1437 (legelőbb) 1456, 1459 — utóbb 1541, és 1542) egyetemben esedezzek a' király előtt azon vajdának vagy ispánnak elmozdittatása vagy megzaboláztatása aránt. Ex Apographo synchro in Tabulario Cibiniensi. Nem is volt ok nélküli a' rendeknek ezen félélmé; a' mi nyilván kitetszik a' Székelyek' kérelemlevelökből, melyet Ulászló királynak küldöttek. Olvasható ebből, hogy olly vad kegyetlenségeket hallatlan kinzásokat vitt végbe a' vajda (Zápolya János) a' Székely- nemzet' em-

berei ellen, melyeket a' jelenkór alig hinne-
 el. L. Engel Histor. Serv. 41 seq. — To-
 vábbá pedig az Erdélyi nemeseknek és Székelyeknek Székely-Vásárhelyről (közönségesen Maros-Vásárhely) 1534 a' Szászokhoz írt le-
 másolva lévő (anecdota) levelökből kitűnik,
 hogy mi után a' leírt környülményekben a'
 Fogarasi várnagy egy büntelen nemes embert
 Székely Pált hallatlan példával felakasztatott,
 a' Székelyek a' királyhoz követeket küldöttek,
 's a' régi szövetségnél fogva mind a' három
 nemzetbeliek az erőhatalom' feltartoztatására
 kéntelenítették fegyverre kelni. Ex autogra-
 pho, Excursio. ad histor. Car. Éder VII
 pag. 254, 255. A' jelleven, melly a' köve-
 teknek nem csak nevök elsőbetűjít kiállólág
 mutató nemzetségi gyűrűpecsétjeikkel is meg-
 erősítettett, K e n d y G á l, Chakó (Czakó)
 Nywythod (Nyújtódy Demeter) Apaffy Ferencz,
 Bánffy István és László, Betlen Elek, Vas Ba-
 lázs, Mochy (Mocsy) György, Patochy (Pato-
 csy) Miklós, Somkerekí Erdélyi Ferencz és Já-
 nos 's többen is olvashatók. K e n d y és Vas
 ezen rendkívüles gyűlésen és végzésen mint e'
 megye' követjei voltak jelen. Vajha a' halha-
 tatlan Éder valamint mindég egyébkór, úgy
 most is bővebb lesz vala nem csak a' diplo-
 maticusok' hanem a' heraldicusok' várakozásá-

nak is megfelelni, az általa látott nyolcz ('s talán több) pecsétet' lerajzolásával!

Miután Zápolya János 1532 Griti Lajost Erdélyi kormányzónak és helytartónak nevezte, ez visszaélvén hatalmával; mind a' Magyarok, mind a' fejdelem vagy is még vajda előtt gyűlöletessé vált. De Griti hogy maga ügyén könnyebbithessen Soliman császárhoz folyamadt. Személjes jelenléte által rá bírta a' fényes kaput hogy 7000 katonát adott segítségére, kikkel ő 1554-b. Brassónál rövid időre táborba szállatt. Eleibe sietett Mindszenti Czibák Imre (L. a' régi Chibák nemzetségről Fessler Die Geschichte der Ungern 4 Theil 838 Seite) kit Zápolya Gritinek a' Töröknél léte alatt Erdély' fejvé nevezett-ki; de Daczó János által Felmer nevű falúnál Köhalom Szász-székhelyen leváगतott, feje pedig Gritihez Brassó alá vitetett. A' milyen szívesen hodoltak Czibáknak az Erdélyi rendek, épen oly dühös bosszúra keseredtek meggyilkoltatásáért. Griti ijedtében Medjesre szaladott, bezártt kapuiba keresvén szabadulását; de Maylát István ujonnan választott meghatalmazotja Zápolyának, a' váracskát elfoglalta, a' hól Kendy Ferencz bosszút lehelve Griti' kalpagját fejeéről lehúzta, 's Gritit maga vitte fogva Maylát' elibe. Még az nap kivégeztetett

Griti, utóbb pedig két szép reményű fiai Antal és Endre oly' kegyetlenség' nemével, mellynek gyalázatjától csak a' kor' vad szelleme mentheti-meg az alkoriákat.

1536 Kendy János a' Zápolya János' egyik hadvezére, Ferdinánd részéről vezér-Velsi Lénárdal Eperjes mellett viselt szerencsétlen ütközetben életét elveszté Gagy: Bátorry Miklóssal és Kornis Jánossal együtt.

1540 A' már érintett 's alább is érintendő Szentiványi (Vasas Szentiván az, mellyet értenünk kell ezen név alatt, a' mint alább e' falú' leírásában olvasándjuk) Kendy vagy Kendy Ferencz Zápolya János ellen támadott vala, ki ezért őt' Magyar-országra örökös számkivetésre küldötte vólt; de Zápolya hirtelen meghólt 's ő vissza jött Erdélybe.

1550 Butkay Péternek nejci rendre Kendy Ilona és Magdolna — testvérek — valóának.

1551 A' hazaáruló, önség vezéreltte Martinuzi (igy kell czimeznem Hazynczytól — egyébaránt a' Magyar-literatura tisztelt hősétől — külön válvá; 's ha Nádasdy Tamást és Teleky Mihályt hazafi névvel tiszteljük is meg; de Martinuzit, akár az ő kora' akár a' következő évek' környülményeit hideg vérrel szigorún vizsgáljuk 's érzeményeinket szabadon

kítárjuk, hazafinak csakugyan nem nevezhetjük) György barát, Solimán császár' haragjától félvén egyfelől: hogy Erdélyből a' Törököket kiűzze; 's Izabellának gyűlölségét is maga iránt jól tudván, másfelől: Diószegen Szalm János gróffal és Batory Andrással együtt meghatározá Izabellát Erdélyből kiküszöbölni. — Nem ment végbe ez Izabellának tudta nélkül: ki is Nagy Enyeden az országgyűlésben könyezve panaszolván és adván elő ezt, mint a' György barát' háládatlanságának 's hazaárulásának eleven bizonyosságát; rá vette az ország' nagyjait, hogy Martinuzit felségbántónak itilték, 's ezt néki levélben tudtára is adták. Kevésbé ütödet meg ezen Mzrtinuzi: a' minthogy hadi erővel nem sokára Erdélyt megszállotta, Károly Fehérvárt, Nagy Enyedet 's Almást elfoglalta. A' megfélemllett fejdelem-aszszonyt pedig arra is nem nagy ügygyel reá birta, hogy nem csak Erdélyről lemondott, hanem a' keze közt volt Magyar koronát is Kolozsvárt Ferdinánd' követjeinek kiadta, 's Erdélyből 1551-b eltávozott. Sokan voltak a' Martinuzi' ellenjei, s azok közül Kendy Antal, Kis Péter és Csáky Mihály, kiket eleitől fogva nem is szivelhetett Martinuzi, valamint ezen hatalma körén túli és törvény ellen való tettiért Martinu-

zit halálra gyűlöltek azak is. — A' Martínuzi' meggyilkoltatását nehezen vón a' Székelyek.

1552 M. Vásárhelytt egybegyűltek zendülő félbe lévén. Kasztald mint gyanus, Szebenbe vont a magát, majd jó erővel Segesvárra vonúlt. Itt Kendy Ferenczet sok igiretekkel arra bírta, hogy ez M. Vásárhelyre ment, 's a' Székelyeket megengesztelte. Még ez évctt Kendy Ferencza' Posoni országgyűlésre Erdély' részéről követnek rendeltetett, 's el is ment. Itt közelebből megismérvén őt a' császár

1553 aprilis 9-kén még azon gyűlés' fojtában Ruszkai Dobó Istvánnal együtt — Batóry András' heljébe — Erdélyi vajdának nevezetett-ki. Nem előbb mint 1553 majus 26 költ a' kir. függő pecsétés levél. De ezek együtt szerencsétlen nemzeti tulajdonságuk' következtében soha meg nem egyezhettek. A' mi Kendyt illeti; azt tette ő a' mit Erdély' csendessége — ha csak ugyan annak lehet nevezni Izabella, a' nagy úr (Török császárt fejez ki ezzel Fábry Pál) és Ferdinánd' részeire hasanlott ország' állapotját — közelebből megkivánt ú. m. tagtársától Dobótól — kivel egyébaránt is mindég vitája vólt 's talán csak ez az erőssége lehet Timonnak hogy Kendy Ferenczet változó elméjűnek írja — elszakad-

ván, sőt ötöt Szamasujvártt megostromolván, nyilván Izabella pártjára állott; kinék a' rendelt a' Török hatalomtól való féltökben az országot ált' adták, miután azt, a' tavalji végzet' megmásolásával, Ferdinánd' kezeiből visszavették volna.

Még ez évett egyiket Kendy Lászlót rendelte Ferdinánd csász. hogy mint a' Jászói láptalan' hitese tagja iktassa-bé (statutio) Bornemisza Gergelyt a' Bartosfalvi ujonnan adományozott birtokba.

A' két párt' vajdái azonban, ú. m. Dobó István és Kendy Ferencz egyet értve 1555 aprilis 28 a' Székelyek' törvényeit 's törvényes szokásait 28 pontokban megerősítették, melyek Székely Udvarhelytt költek.

Mi után Kendy Ferencz 1556 Ferdinánd' részéről vajda lenni megszűnt, ugyan ezen évben viszont egy nevezetes tiszteket viselt Erdély részéről: hogy Hedvig Ágoston, Tartler János Rhéner Péter és Schaeser István társaival együtt, kikhez Petrovics Péter a' gyermek Zsigmond János egyik gyámtyja 's Izabellának pártfogója Solimán császár' követjét is hozzá adta vala, Izabellát a' viszonti fejedelmi székre és kormányra septemb. 23-án innepileg meghivta, Erdélybe békisirte 's october' 22-én a' Kolozsvári országgyűlésen az ország

kormányát többekkel együtt hiven hoJolva nekik általadta. L. Betlen libr. 4. pag. 203 204. Miles lib. 4. pag. 62, 63. Felmer Historia Transsilv. pag. 219, 220.

1557 Miller Jakab Ferdinánd Bihar vármegye' fő-ispánjai' rendjében Nickazó vagy Nyakazó név alatt Kendy Antalt lappangani véli Veszpréminék a' Magyar-orvosok' élettárában (Biographia Medicorum Hungariae Cent. II pag. 56). Ember Pál' kéziratjai után tett soraiból, az érintett évre fő-ispánnak 's Váradí Kapitányának tévén Nyakazót vagy Kendy t. — A' Nyakazó nemzetségnek fenn létit a' Szent Márton Macskási Macskásy vérágazati tábla bizonyítja, azért kérdésnek marad: melyik volt valóban fő-ispán?

1558 gyászos tettek' jelelte esztendője ez a' vadabb kórnak; azon tettek azok, melyek nem annyira Izabellát mint aszszonyt, hanem belső tanácsnokjait béjegezik. Ez év az, melly a' Kendyek közül is kettőnek vég veszclyt hozott fejökre. Két felölről vette pedig eredetét a' veszedelem. Egyik: Henrik a' Francia király Martinez Péter Ferencz követjét béküldvén Erdélybe, Izabellának barátságát és segítségét ajánlotta; az alatt azonban Izabella is Bátorv Kristófot oda követségbe küldötte; mind a' két követek vissza — és egybekerülvén itt,

a' Franczia követ nem csak vizonti segítséget igirt, hanem királyja' rokonját János Zsigmondnak nejlül ajánlotta, 's ezért az ország' rendjei az ifjú fejdelemnek a' fejedelmi tulajdonságok' kiformalására szükséges nevelést kívántak adni. Izabella tartván attól ne hogy a' kormány kezei közül ez által kiragadtassan, a' Franczia királlyal minden végzeteket félbe szakasztott 's a' nevelők ellen gyűlölséget forralt. Másik: ez év' kezdetével Bebek Ferencz, mint mindég nagyra vágyó férjfi, Solimán császár előtt végbe tudta vinni, hogy ő, mint hajdan Griti Lajos annyi hatalommal felruházott kormányzónak neveztetett-ki Erdélyben. Nem esett inye szerint ez is Izabellának, 's mint minden aszszony, ő is uralkodó indulatjának rabja lévén, és Nizoczki Szaniszló meghitt honfajjának tanácsával élven, és annak segedelmét vetélkedő társa ellen kikérvén, Balassa Menyhártot pedig az Erdélyi fő-vezérséggel 's a' Tasnádi uradalom' áltengedésével részére hódítván, útat keresett boszszújának kiöntésire. Az új vezér a' tájban Magyar-országi megverettetéséből Károly-Fehévarra vissza jött vala, itt volt a' fejdelemné, 's vele együtt az ország' rendjeinek választottjai is. Mind azért tehát, hogy az ő 18 éves fíjának a' fejedelmi méltóságot még mind-

eddig is általengedni az ország' rendjei ne kényszerithessék (mert az uralkodás' vágyja eloltotta vala az anyai szeretet' szikráját szívében) mind főképen hogy a' gubernátorságnak elejét vesse, aszszony létire elég kegyetlen volt Ballassa Menyhártra hallgatva, Bebek Ferenczet, Kendy Antal és Vasas Szentiványi Kendy Ferencz testvéreket véletlenül meglepetni 's szállásokon september 1-ső napján Tompa Ferencz által erőszakosan megöletni. Így gázolt ekkór a' hazafi hazafitársa' vérébe! Csáky Mihály korlátnok különös szerencse — vagy Timon szerint nejének Nizoczki Emerentiának hosszas kérelme által nyert kegyelmet. Petrovich Péter természetes halállal előzte-meg a' vesztő gyilkot. Mindnyájoknak feles javai fejedelmi kézre kerültek; Kendy Ferenczről — ki az előtt Pécsét is bírja vala, igen sok arany és ezüst pénz maradatt hátra, melyeknek birakába őt részszerént harmadik neje (első volt Bánfy Magdolna, második Léway Katarina) Kecseti Márton Veszprémi volt püspök' özvegye Hommonay Borbára juttaták vala. — Sem Istvánfy se Timon nem mérték meghatározni okát a' leírt öldökléseknek; elég az, hogy Szalánczy János fejedelmi ügyek igazgatója' felperessége alatt per' útján (különös hogy

az executio az itilletet megelőzze!) mellynek főbb alapúl Izabellának a' Török kapu előtt ürügycelt elvádoltatása 's ennek az ök hivtelen követek' által felfedeztetése szolgált, a' Tordai országgyűlésen ugyan ezen évben pártütöknek itiltettek 's hirdettettek. Fábri úr a' büntetett személyeket nem egészben menti. Közhasznú esméretek tára hatodik kötet 485 lap. L. Forgács Comment ad annum 1558. Voffg. Betlen Histor. pag. 209, 210. Miles pag. 72, 75. Felmer Histor. § 220. Timon Epitome Cronologica ad a. 1558. Buday Ferencz Polgári Lexicon II. darab. 442—446 lap. Ez a' tudós éviró Forgács Ferencz után előterjeszti Kendy Ferencznek gázdagulása' módját és útját, a' mi nem igen törvényes vala, 's hátra maradt kincseit is előszámlálja, mellyek közt az ezer kalagyákan Erdélyi mostani értelemben talán asztagokat kell értenünk.

1560 Lónai Kendy István — kinek neve él az Erdélyi 's e' megyei vitézek' dicső trophaeumában a' halhatatlanak között — Csapy Kristófnak a' Farkas' fijának első nejétől Bocskay Annától született Susánna nevű leányát elvette; de kitől a' halál elszakasztá; mert

1565 mint Jenci kapitány nagy lelkiüleg néhány nap' feltartóztatta az ostromot; de meglovettetvén bevette a' várat János Zsigmond Erdély' fejedelme.

Már II. Lajos király' halálával Erdély, és Magyar-ország között versengés eredvén, több mint másfél száz évekig meg nem szűnt a' két testvér-hazának egymás közti ellenséges viszonya. Izabellának Zápolya 's amaz fijának János Zsigmondnak adták által mintegy örökségül a' háborút. Miután Izabella 1559 szeptember 15-kén meghalálozott, fia Zsigmond előbb Ferdinándal 's ennek halála után Maximilián következőjével hadakozott. Az álhatatlan kényű szerencse változólag kedvezett mindenegyiknek, miglen Maximilián nevezetes győzedelmeitől János Zsigmondnak unszoltatva 1565-ben Svendi Lázárt, és Batory Andrást teljes hatalommal Zápolya ellen fő hadvezéreknek rendelte. Ezek többek közt Tokajt, Szerencset, és Szatmárt bevették. Mellyre nézve a' fejedelem Batory Istvánt és Nizovi Szaniszlót Szatmárra küldötte Svendi Lázárral az elejékbe adott pontok szerint békességet szerezni. Minthogy pedig ezen pontokat Maximilianis helyben hagyta, az annyiszor elpróbált békesség kívánt czélt ért volna már, ha Békesy Gáspár Konsztanczinápolból haza térve — hová a' Svendi,

Lázár' előmenetele aránt panasza küldetett vala — a' Solimán' érkezendő segedelmének igirete által arra nem hajtja vala a' fejedelmet, hogy a' csak mostani kötményektől elállani ne átalja. Ez a' fejedelmi szószegés Maximiliant önként rá bírhatta arra, a' mit legottan végbe is vitt, hogy nem csak Bátoryt, hanem Kendy Sándort is, a' ki Bátoryt Bécsbe követte vala, őrizet alá tétette. Istvánfy Histor. lib. 21. Volfg. Betlen lib. 5. pag. 232—255. Felmer Histor. Trans. § 225. Több kölcsönös győzödelmei 's győzöttetései következtén a' két testvér haza' fejedelmének, végre Maximilián kényszerítettett hogy követeket küldjen a' Török-császárhaz; 30,000 arany évenkénti adó' igirete, 's Erdély' beléfoglalása mellett a' Török udvartól békességet kért 's nyolcz esztendőre kötött is, mellynek pontjait mi után

1568 juniusz utolsó napján Bécsben a' követek kezébe adták, a' János Zsigmond' követeket Bátory Andrást és Kendy Sándort két évi őrizet alól kibocsátatta 's visszaküldötte.

1570 táján élt Kendy Farkas a' tudósok' mecenása. Károlyi Péter ily című munkáját: *Elementa grammatices Gracae in breve compendium ex prolixioribus Grammaticorum praeceptis con-*

tracta. Dedicata Volfgango Kendy.
Editio altera. 1640. 8.“ neki ajánlotta. L.
Bod Péter „Magyar Athénás.“

1575 Kendy Sándorra bízta vala Bátor István fejdelem azt a' nevezetes dolgot, hogy Amurat Török császártól megerősítetését kérje a' fejedelemségben. — Ismét Kendy Sándor mint fő követ Erdély részéről jelen volt a' Varsói nevezetes Lengyel gyűlésen, melyben a' Zborovszki Samuel' hathatós közben jöttére 's lelkesen vitatott szovatozatára (kit az előtt Erdélyben igen jól fogadott vala Bátor) teljes hatalommal Lengyel királynak választatt Bátor a' halhatatlan Bátor István.

Még ez évben a' Kolozsvári országgyűlésen Kendy Jánosnak és Gábornak minden javaik hűtlenség szennyén fejedelmi részre foglaltattak-el, azért hogy Békesy Gáspár zászlója alatt (1573) Bátor István ellen támadtak; de — úgy látszik — utóbb kegyelmet nyertek. A' Békesy táborában Tordánál egyik vezér ez a' Kendy Gábor volt.

A' Kendy ház' másik hőse Kendy Péter 1580 az Oroszok ellen viseltt hadban Velkoluk alatt mint Bátor István Lengyel király' kísirője esett-el lövés által;

„Hazánk' bajnokának dicső tetteiért

Hiv emlékezettel fizetgessük a' bért.“

Ez évben Radnóti Kendy Ferencz követ volt a' Székelyek' részéről Daczó Györgyel együtt.

1581 Kendy Sándor és Zsombory László követekül küldettek Varsóba Bátory Istvánhoz, hogy a' fiatal Bátory Zsigmondnak fejdelemségre választatásába egyezne-meg. A' mit nyomós kérésekre meg is engedett

Betlen Imre (Excell.) gróf a' Kendyeket „hizelkedőknek“ czimezi. „Második Rákóczi György ideje“ czimű munkája 32-d. lapján. Az erősséget csupán onnan veszi, hogy a' Bátory házhaz eleitől fogva szívesen ragaszkodván ök; akkór midőn 1581 apriliszbén a' Kolozsvári országgyűlés alatt Bátory Kristóf halálos ágyát fekünné, 's kilencz esztendő Zsigmond fiját nem a' rendek' szabad szavatozata (mint Felmer írja „Martini Felmer Historia Transsilvaniae cum observationibus Jos. Car. Éder“ pag. 180 § 241) hanem igiretek által a' fejdelemségbe következőjének nevezette, csak az egy Apafy Gergely Doboka várm. fő-ispánja merészelt ezen választásnak ellent mondani, a' többiek ellenben 's főként „a' hizelkedő Kendyek, bár következő szerencsétlenségeket Apafy eleve nékiek megjövendölte vala“ elmémúlva fejét térdet hajtottak a' sinlödő fejde-

lem' kívánságának. — Nem akarom vakon menteni e' nagy ház' fíjait 's bátran kimondom az igazat róllak; tudván hogy prima est historiae lex, ne quid veri non audeat dicere; de vagy az egész gyűlésre általjában 's annak minden fő tagjaira egyenként illelhető ezen vád, vagy menthető viszont az egész gyűlés. A' hon' alkori történeteiben idegen, azt nem tudó, hogy Gálfy János a' Bátory Kristóf' legbelsőbb 's hatalmas titoknokja tanácsolta, múnkálta javalta a' Bátory István helybehagyta választatást, 's a' környülményekkel esméretlen tulajdoníthat ily nevezetes következetű dolgot csak egy háznak — (mellyről annyi erényes tettet olvasunk) midőn tudjuk, bár lekötöttek valának is némely rendek' vokasai az érintett gyűlésben, melly szabad szavatozatakkal bírtak 's éltek is vele mindenkör az Erdélyi rendek nemzeti honi fejedelmeink alatt. Továbbá a' már megtörténtt dolgokat megjövendőltteknek állítani mi könnyű! 's így bár teljesek a' Bátory Zsigmond' élete esztendeji vértszomjuhozás', hazafiutlanság', kegyetlenség' és álhatatlanság' képeivel; de hogy mind ezeket egy véges elméjű valóság egy kilencz éves gyermekről eleve oly meghatározottan állíthassa, Isteni ihletés nélkül lehetetlen; 's azért az Apafy Gergely' jö-

vendölésének története a' kritikát ki sem is álja.

Erdélynek honi fejedelmei alatt fő szerepet viselt fiai közül a' Kendyek viszont fel léptek a' haza' néző színén. — Bátory István maga távollétében résztvevő szorgossággal gondoskodván Erdélyről, a' tizenegy éves Bátory Zsigmond' fejdelemségének fiatalságát azzal gyámolította 's erősítette-meg, hogy a' tizenkét tanácsnokok' uralkodását eltörölte, 's 1583 rendes függő pecsétes levele által K e n d y Sándort, Körtvefalvi Kovácsoczi Farkast és Zsombory Lászlót az Erdélyi akkortan úgy nevezett köztársasági előlülőknek nevezte-ki, 's a' serdülő fejdelem' lelki 's elmebeli formáltatását szívökre kötötte. De nem vólt állandó ez igazgatás' formája; mert az Erdélyieket a' sápadtt irigység' fekete méteje megvesztegetvén, önséggel kezdék vádólni derék igazgatójikat, 's Apafy István Kornis Farkas és Litteráti Lukács Brassai jegyző' személjökben követeket küldöttek Bátory Istvánhoz, kitől

1584 kormányzót kívántak magoknak adatni. A' következőt évben Géczi János rendeltetett azzá, 's apriliszben hitletétel után felavattatott. Volf. B e t l e n Hist. libr. 6. pag. 370 seq. Miles pag. 242. Felmer §

242. — Megvált ezek szerint Kendy fényes rangjától meg nagy körű hivatalától, hogy a' szerencsétlen Kendy háznak eddig elé futott polgári pályáját végtére vérével fesse 's halálával pecsételje, hogy mint a' tetézt tyrannismus' áldozatja például szolgáljon a' késő kórnak: a' féktelen uralkodást korlátolni mindenkor és eleve mily szoros mily elmúlhatatlan kötelessége legyen a' főbb kormányfiaknak, a' haza' nagyjainak. — Bátory Zsigmond 1588 decemb. 18 Medjesen országgyűlést hirdet, melyben a' megaggott Géczy gubernatorságáról lemondván, ő, a' haza' igazainak, törvényeinek és szokásainak hív oltalmára és megtartására hitel, az ország' kormányát kezéhez veszi oly nyilvános kötmény mellett, hogy maga mellett mindég bizonyos számú tanácsnokokat tartván, azok' megegyezése nélkül főként fekvő jószágokat senkinek ne adhassan. De esztendő setelik-el, 's az új fejdelem Bátory Boldizsár és Gálfi János' tanácslatára — annál is inkább — hogy az érintett czikkelyek megállitva ugyan; de közönséges pecséttel megerősítve nem voltak — némely pontjait a' tavaji czikkeleknek megváltoztatta 's azt irta reájok, hogy ő Erdély független fejedelmének tétetett legyen, 's ezt valóban mutatni kívánván, a' tanácsnokok'

kikérdezése nélkül, kevés hónapok alatt többet ezer jobbágyoknál az ő pártján lenni látzott nemeseknek elosztott. Ugyan ezen esztendőben Bátoryst Istvánt a' Bátoryst Boldizsár' bátyját Váradik kapitánynak, magát Boldizsárt pedig Géczi' halálával ország' fővezérének nevezte. — Nem álhata fenn hosszasan a' két rokonn (az atyjok ú. m. Boldizsárnak András, a' fejedelemnek pedig Kristóf testvérek voltak) közt az egyezés: mindjárt a' következő 1590 történt, hogy Káránsebesről származott 's Erdélybe vándorlott Jó'sika Istvánt a' fejedelem' kedvelt apródját Boldizsár megveretvén, ezért czivódás támadott köztök. Voltak olyanok a' hazafiak közt, kik a' tűzre olajat kívánván önteni, elhitették a' fejedelemmel, hogy Boldizsár fejedelemségre vágyódna. Hogy pedig Bátoryst Zsigmond ez egyszer önfejétől nagy dolognak végbevívője ne lenne

1591 A' rendek' vélekedését tudni kívánta 's tanácsokat szorgatta. Ezek, Kendy Sándorra hallgatva, mindenképen a' békeséget elpróbálni javallák, a' mi ha meg nem eshetne, azt, hogy Bátoryst Boldizsár vagy az országból útasíttassék - ki vagy öletessék - meg. Melly vélekedést ámbár a' fejedelemnek titokban értésire adták; de ez lelkiismeretétől vádoltatva, azt a' gyónásban fedezte-fel, a' gyontató

pap pedig Boldizsárnak a' titkot kiadta. Mellyért ez, a' ki önhatalmából magának fő kormányzói méltóságot tulajdonított, fenyegetőzésekkel oda vitte ki a' dolgot, hogy ön a' fejedelem 's a' nagyak, magokat minden módon mentvén az egész egybeesküvést Gyulay Pálra és Gálfi Jánosra hárítanák. — Így Bátory Boldizsár ezúttal elcsendesült ugyan; de megvált a' gyűlölségnek a' versengéseknek alapja vetve, a' mik naponként méjebben gyökereztek 's végtére a' leggyászosabb borúlattal tetézték a' Bátory és Kendy házok síjait. Wolfgang Betlen pag. 401, — 405.

Számtalan példa bizonyítja a' Romai szent székeknek a' hierarchia' védangyalinak ú. m. a' jesuitáknak szerencsétlen kimenetelű avatkoztat-jokat az országos dolgokba. Az Erdélyi történetek' sorai is mutathatnak elég esetet ilyent a' XVI és XVII században. Ilyennek találom én Bátory Zsigmondnak a' Töröktől elállását 's annyi fényes érdemmel diszlett hazafiaknak e' szülte méltatlan gyalázatos halálát. Ennek alapját 1594 évben Carigli Alphons jesuita a' fejedelem' gyontató papja politicájával, Bátory András bibornok, Cumuleus és Amalteus a' pápa' követjei, 's az ön hasznát reméllő Mátyás Ausztriai fő herczegnek Ungnad Dávid nevű követjei vetették, kik mellékes kinézeteiknél

fogva könnyen rá birni tudák az erőtlen lel-
kü Batory Zsigmondot arra, hogy, bár a' Tor-
dai országgyűlésen majus 12. a' haza' főbb és
alsóbb rendjei csaknem mindnyájon, a' korlát-
nok Kovacsoczy is (ön meggyőződése ellen
nyomosan vitatván a' fejedelemnek kívánságát)
és Kendy Sándor bátran 's keményen ellen-
zették is a' szövetség' felhagyását; álhatalos ma-
radott még-is Batory: 's ugyan e' gyűlés alatt,
egyeztethetlen kinézetből; Batory Boldizsárt fő
hadí vezérnek, Gerendy Jánost pedig fő kincs-
tárnoknak tette, és a' katonaságnak minden
történetre egybegyűjtését parancsolta. L. Bet-
len libr. 7. pag 470. Azonban egyéb kör-
nyülmények is kedveztek a' Batory' feltételé-
nek: a' Törököknek Hatvannál megveretteté-
sők, a' Moldvai és Havasalföldi vajdának 's a'
Lugosi bánnak az ő megszállítására a' Török
ellen ajánlott pártütéseik. Mindezeknél fogva,
még egyszer egybegyűjtötte ő az ország' rend-
jeit július elején Károly Fehérvárra. De most
is mind eddig a' fejedelemnek esküvéssel pe-
csételt fogadására teljességgel nem akarván e-
zek állani, Tordára hozák fel a' gyűlést, a'
hól az egész nemesség fegyveresen jelen vala,
's a' hová a' fejedelem is hivattatott; de el nem
jött: 's ugyan azért némely fő méltóságok ál-
tal dethronizáltatása sürgettetett. — Megértvén

ezeket Batory egybegyűjtött kincseivel Kővár-ra vonúlt, a' honnan miután Kolozsvárra az oda költözött országgyűléshez írt volna, az ország' karai és rendjei, a' Szász ispán' sürgetésére, s' közönség nevében visszahívták a' fejedelmet: el is jött, Váradról rendeltt hadisereg' kisirete közt Kolozsvárra. Itt más nap u. m. aug. 28 nihány főbb méltóságokat bilincsekkel terhelve azon alsó hajlékokba, melyek jelenleg a' rom. catholicus T. T. káplányok' lakta szobái — küldött; kik közül Kendy Sándornak az ő leghivebb tanácsnokjának, leggondosabb nevelőjének és az előtti ország' derék korlátnokjának, Kendy Gábornak e' Sándor' unoka öcsének Ifjú Jánosnak a' Batoryak rokonjának, Forró Jánosnak és Szent Egyedi Deák Gergelynek a' napon melly hétfő 's épen a' Mohácsi gyászos ütközet' napja vala, augusztusz 30-kán nap feljötté előtt a' Kolozsvári nagy piacon-oly méltatlanul mint szintén Hunyadynak Budán, — fejöket szedette. Azután Batory Boldizsárt Szamasujvártt felakasztattatta, Kovacsoczy Farkas korlátnokot és Radnóti Kendy Ferenczet - a' dúzst — Gyaluban megfojtattatta. Gerendy János', Lónyav Albert', Szilvász Boldizsár' és egyik Szalánczy (váltak László és György) életöknek megkegyelmezett; de a' fenn irta-

kan kívül Tamásfalvy Dénezs, Bornemisza János, egyik Szaláncy 's Pávay Miklós is hűtlenség' szennyén büntetődtek, Szerző okai e' gyilkos executionak Bocskay István, Déák Kristóf, Sibrík Gáspár, Geszti Ferencz, Kónis Gáspár, Jó'sika István és Hutter Albert voltak, Mikó és Benkő szerént. — Az utókorbeliek egyenesen bírálói a' nagyak' tetteinek; mert őket mint az egykorúakat sem a' jutalom nem ösztönzi, sem a' tilalom nem rettent. Thuanus, Miles, és Istvánfi, egykorúak Bátoryval, a' fejedelmet menteni látszanak. Fasching nem vala pragmaticus évirő; Felmer is csak az évirők' ellenkező vélekedésöket azok' leírása nélkül érinti és hozza fel. Betlen Farkas után se lehet kitanálni: mennyibe méltán vagy méltatlanul végeztettek-ki az érintett szerencsétlenek. Egyedül a' jóvágagyatt alkatmány IV. Rész 20 czime egyetlen czikkelle írja és fedezi fel a' törvénytelen tettet ezen ígékben: „in anno 1594 e' hazának tekintetes nagy rendekből álló nihány számú hasznos fiai és tagjai injustâ (nem indicta causâ) causâ, non citati neque legitime convicti ölettettnek meg.“ Elég az, hogy a' papi hízeltetés Bátoryt — kit a' mostoha természet kegyetlennel szült vala, a' jó nevelés pedig ezen nem segíthetett, — inye szerént hajtogatván az ország' rendjeinek

tulajdon és szabad igazakkal élni nem tudása, 's még némely fekete lelkű kincsszomjuhozó irigy hazafiának gonosz tanácsa, elég alaposan meggyőzik a' maradék' hiv' érzetét 's józan értelmét mennyiben menthetők vagy vádolhatók mind Batory Zsigmond mind élve maradt és kioltatott tanácsnokjai. — Minő béjég illesse a' fejedelmet ki meghalगतatlanul 's itillet nélkül — mint a' főmbírák hajdan a' titkos itilőszékben — ölet meg akár kit is, 's e' felett a' tanú-és vád-leveleket ismételt igirete ellen nem közli, mint Batory is, ezt vitatni nem szükség. A' Kendyek' jószágai ekkor fejedelmi kézre szálván; Kendy István utóbb korlátnok — bár vér és büntelen vala — a' Lónai uradalman kívül azoknak birtokába nem léphetett. L. Kendy Sándort a' főispánok' sorában — és alább K. Lóna Leírásában. A' jóvá hagyatott alkatmány IV. R. 20 czíme foglalta panasz „jus ligatum“-nak hirdeti ezen irgalmatlan tettet követett kemény parancsolatját Batorynak, mellynél fogva megtiltotta, hogy senki a' maradékok közül ezen fő emberek' jószágait törvény útján is felkérni 's perelni ne mérészelje. De a' józanabb maradék ezen embertelen kikötést eltörölte.

Kendy Gábornak a' fővétellet büntetett (1594) Gábor apjának és a' hasanlólag

hütlenség' szennyén, javaira nézve büntetődött Kendy Istvánénak (L. alább) anyjok volt Balassa Margit, kit szült Somi Jó'sa Anna Balassa Imréné a' Somi Jó'sa Gáspár és Pri-nyi Margit leányok.

1603 Kendy István Bászta' vezérlete alatt a' Rudolf' részén Kaplyonnál (b. Szolnok várm.) Székely Mozestől megverettetett; de bár fiatal 's Betlen Farkas szerint jeles ifjú, többekkel együtt öis megszaladatt 's életét a' fegyver' életől így mentette meg.

1604 Más Kendy Istvánt Bászta György Kolozsvártt a' Dominicanusok' hajdani (móst a' szürke barátok) klastromába záratván, éhséggel ölé el. L. Fasching Nova Dacia sive Principatus Transsilvaniae Pars Quarta. 1744. Claudiopoli. 16 pag. 149.

1605 A' már előfordúltt Lónai (mint Betlen Farkas nevezi) Kendy István Lodi Simont a' Lúgosi bánt, miután Károly Fehérvártt hosszasan mulattak együtt 's Kolozsvárra kiserthe volna, gyaluba fogolyúl küldötte; de Bocskay nem sokára kiszabadította.

Még ez évben e' Kendy martiusban Harinai Farkas Miklóssal és Tury Ferenczel együtt ötszáz fegyvereseket vezérelt Medjes ellen, hogy azt Bocskay' részére vennék-bé: bevették ugyan; de a' városba alattomosan nyo-

múltt Ráczok és Oláhok által csak nem egy lábíg levágattattak, magok a' vezérek alig menekedhettek meg a' haláltól szaladás által.

1606 Egyik követ Erdély' részéről a' nem eszméretlen Bécsi békülés' (Pacificatio) szerzésére ő vólt Kassára küldve, mellyet Rudolf császár és Bocskay kötének együtt.

1607 Februariusban a' Kolozsvári országgyűlésen inkább Bátory Gábort mint Rákoczy Zsigmondot kívánta fejedelemmé választatni.

Ha utóbb-bár büntelen-érzette is a' vas-hatalom' vadigáját; de nem sok idővel megbukta előtt szerencsés vólt megnyerni Bátory Gábort és az ország' rendjeit, hogy 1609 aprilis' 26-kán a' Szamasújvári uradalmat ideig-meddig nyerte, az ország is ebbe megegyezvén. L. az 1609 évi egyik törvény czikkelyt, és Betlen Histor. Tom. VI, pag. 534. — Még ez évben Bászta György' dühét megszelidíteni képes vala maga iránt, miután Székely Mozes' részére harczolván meggyőztetett vala Báasztától.

Erdély' fejedelmei közül kik azt Magyarországtól külön és független néptesté váltta alatt kormányzák, az öskór' szelleméhez képest, a' fejedelmi szék' díszei, a' nemzet' oltalmai, a' haza' védjei Bátory István és Betlen Gábor; a' több ágakra oszlott de egy törzsökü nagy

Bátory házra mindenkorra maradandó homályt vontt Bátory Zsigmond és Gábor ellenben a' fejedelmi szék' gyalázóji, a' nemzet' szabadságának zsarnok-rablóji, a' haza' pusztítóji valának. A' főbbek erényei vagy hibái mely nagy hatással fojnak-bé az erkölcsiségre vagy erkölcsstelenségre, szinte hihetetlen, annál szembetünőbb pedig a' tisztaság' törvényeinek megszegéséből eláradni szokott bűnök' sokasága a' nagyok' példái következetében. Nemde nem a' Lengyelek' erkölcsi romlottsága is a' XVII század' végén a' thronuson ült II August' példájából eredett, a' Nápolyi udvarnáli buja élet 's fajtalan uralkodónék, mint a' két Johanna, rossz példa adása, rontották-el a' jó erkölcsöket? "Nines nemzet, melly a' szemérmetesség' szemtelen sértőji, az ártatlanság' gyilkosi, a' házassági rokon érzet' szentsége (mert mi szentebb mint a' természet szentelt meg?) tipróji ellen ezélarányosbb 's fenyítőbb törvényeket hozott volna, a' Magyaroknál. Nemzetünk' romlásának okait nyomozva, nincs valóban nines eltévesztve az út, melly a' féltelen testiség' ösvényén fejtí-meg ezt. Méltán kesergi az ősz lantos, hogy

Egy Istenért egy Hazáért

Égett hajdan durván hiv,

Egy mátkáért nyoszolyáért

A' törzsökös Magyar szív;

De se Isten — —

Mind ezek Bátory Gáborra is illenek. Ő egyik vala Erdely' választott nagyjai közül, a' ki Toppeltinus szerint, fő fokán álva a' méltóságnak illetlen és tiltott maga viseletével rossz példákat adott a' nőteleneknek, a' szerető szívet megsebzette, az édeni házasság' örömei közt szendergők' boldogságát feldúlta, Kémjei által a' kedvező alkú szüzeket undok hálójába kerítette, 's a' legszentebb igazzal tulajdonított nők' férjeit, apákat anyákat méltó bosszútételre ingerelte, A' megbántódottak közüliek — vóltak Kendy István korlátnok, L. főispánok sora) Szilvász és Kornis Boldizsár, kik' hiteseit neji szeplőtelenességökkel önkényének áldozni kényszerítette. Ebből következett az'tán, hogy a' sérelmesek (kiket Benkő előszámlál — mert többen is vóltak) 1610 Széken Bátory ellen bosszút méltó bosszút esküvén; őket érte a' csapás: mert mi előtt innen a' fejedelem a' Besztercezi országgyűlésre indúlt vólna, öszesküvésök felfedeztetett, Betlen Gábor' kész segedelme által meglepettek

Kendy Szamasujvárra saját várába illant;
de a' Kornisak közül Boldizsár a' küzdés köz-
ben általszúratatt, Györgynek pedig Kolozsvártt
feje vétetett.

Caspar Boitinius de rebus gestis
M. Gabrielis Betlen libro I-ms Ennek
a' Kendynek kezeiből a' korlátnoki pecsét
elvéttetett honi törvényeink' szavai szerént, mint
a' leírtt hünbe részesedésért hűtlenség' szen-
nyén marasztaltak.

Ezen Kendy István' hűtlensége - szennyét
illető levél idősbb g. Teleki Mihály (a' nagy)
levelei közt 19 számmal jegyezve, a' több le-
velek' nyalábát (fasciculus) jelenti. L. ezen le-
velek laistromat — mellyeknek nyalabai 40 tész-
nek: Notitia Historico — Diplomatica
Archivi et Litteralium Capituli Al-
bensis Transsilvaniae pag. 110 — 119.
Hihető: hogy ezen laistrom előszámlálta leve-
leket a' Betleni Betlen gr. ház 1688 ólta, töb-
bi a' Kendyeket illetőket pedig a' Teleki grófi
ház birja. —

Kendy Krisztina Haller Zsigmondné
is e' Kendy Istvántól vette létit; testvér
vált Haller Istvánnal e' Zsigmond, — és így két
testvért tartott. L. alább Kendy Lóna le-
írását.

Alig van Magyar nemzetség Erdély' öskorából, mellynek fiai a' fejedelmi ponton alól több és dizesbb méltóságokat viselték, felesbb kincsekkel bírtak 's fényesbb pályát futottak volna a' haza' nagy körében mint a' Kendyek; de szerencsétlenségök is rendkívüli vala. Közülek Ferencz a' vajda, más Ferencz és Sándor Bátory Zsigmond első tanácsnokja 's nevelője leggazdagabbak voltak 's Erdély' 'polgári néző színén legnagyobb személyt viselők a' tizenhatodik század' fojtában; de egyszersmind legnagyobb kárvallattak is. Ferencz és Antal testvéreket Izabella Károly Fehérvártt, Sándort ezt a' fatumak üldözte nagy férjfit — a' ki 1557 táján tapadta a' külső országi oskolák' küszöbeit nagy előmenetellel a' tudományokban, előbb vólt János Zsigmond' titoknokja, Bátory Kristóf tette korlátnokká; szóval: János Zsigmond', Bátory István' Zsigmond' és Kristóf' korának híres-neves emlék' fíját, — más Ferenczet és Gábort a' nagy Kendy Sándor' öcseit, Bátory Zsigmond egyzerre végeztette ki; Sándornak és Gábornak Kolozsvártt augustus' 30-kán vétetvén fejöket; midőn az ifjabb Sándor' életének — a' ki veje vólt a' nagy Kendy Sándornak

meglegyelmzett; ezen Ferencznek pedig életét vevé-el september 12-kén Óváry István kapitány Gyaluban kínos szenvedtetéssel. Ennek szülőjéről rája szállott felkelhető vagyona hatszázezer aranyakra becsültetett; a' fiskus' vagy igazábban Bátorz Zsigmond' vagy még igazábban az ő haszonleső álnok titoknokjainak zsebeibe kerülén mindazak.

E' nagy nemzetségből Kendy Sándort és Ferenczet Erdely' jelesbb férjfiái közé méltán helyezhetjük azért is, hogy a' honi tudósokat, szívek szerint örömet ápolgatták. Laskai Csokás Péternek külföldi útozásaira pénzt adtak, munkáinak kinyomtatását a' költséget nem kimelve, elősegítették L. Bod Péter Magyar Athenás 157—159 lap.

Kendy István és Péter a' harczmezéjén aratták vérrel festett koszorújokat 's lövés által holtak-el. Más Kendy Istvan szeméjében a' vólt tartományos korlátnokban 1628 táján fogyott és enyészettel ezen nagy ház és nemzetség. Közelebbi leány ivadékaik a' Haller grófok.

Kenezsy Kristóf Ördög Klára' férje a' tizenhatodik évszáz' elején házosságnál fogva vólt birtokos.

Keresztesy (Nagy Megyéri) Pál 1603

Karánsebes alatt Székely Mozessel együtt vitézkedett.

Keresztesy András ugyan ez évben mirigy halál által halt-el Vajda Hunyadon.

1605 Keresztesy Pál az érintett Káransebesi és Lúgosi bánnak vólt téve Bocskay István által.

1660 Élt Keresztesy Ferencz békeszerető jelesbb hazafi.

1691 Keresztesy Sámuel első e' megyében nagy nemzetségéből mint birtokos. Vólt II Apafy Mihálynak egyik gyámatyja 's első a' hazában az akkórtán felállított fő hivatalokon ú. m. tartományi fő biztos (Supremus Provincialis Commissarius) és Fehérvármegyének főispánja. 1702 mint Borsai főbb birtokos a' sóbeli haszonba részesülendők közt felíratott. Utódja a' Betleni Betlen grófi nemzetségből e' megyében Borsa hasonfelének birtokosa Betlen Ádám gróf.

1749 Keresztesy Ferencz, kinek neje vólt Bély Kata Bély Kelemen' leánya, e' nemzetségből adományi béírás jogon (jure donatario inscriptionis) birta Kupsafalva| Ünőmező egész falukat (b. Szolnak várm.) kinek magva szakadtával rövid ideig Keresztesy-leány ivadékok kezén vóltak, kiktől, a' béírás menyniségét (Summa inscriptionalis) lefizetvén, a'

fejedelem 1749 a' M. Laposi fejedelmi jószág-
hoz ragasztotta, t. i. mellyek hajdan a' Szamas-
újvári tisztán fejedelmi jószághoz birattak va-
la. Eredeti oklevél.

1750. Keresztesy Borbára Iktári Bet-
len grófné még ezen nemzetségből való vala.

Keresztúry. (Sajó-Keresztúri) Ezen e-
lőnévvel különböző nemzetségnek származatát
's elágazását feljebb Garázda vezérnév alatt
láttuk. Az Erdélyi évkönyvek' lapjain kijelel-
tetnek: Keresztúry Kristóf 1562 egyik
hadnagyja Bátory Istvánnak mikór Hadadat (k.
Szolnoki várm.) Balassa Menyhárt és Zay Fe-
rencz tőlök a' Ferdinánd' részére vissza fog-
lalták; levágván négy ezer emberét Bátorynak.

1604 Keresztúry György Bászta
György' titoknokjának iratik.

1624 július 3-kán II. Ferdinánd császár
itra Pázmán Péternek: hogy küldi Kereszt-
úry Istvánt — ki utóbb e' megyei tiszt vala
— mint követjét Betlen Gáborhoz. Az útsi-
tást, mellyet nekiadatt. L. Gabrielis Bet-
len Principatus Transsilvaniae coe-
vis documentis illustratus per Geor-
gium Pray a.) 1816. Tom. II-do. Július 4.
viszont ettől a' követtől küldését a' kötött pon-
toknak igiri. L. főbirók és alispánok sor.

Keresztúry János a' nagy Teleky Mihály sogora élt 1680 körül. A' Széki Teleki házba házasadatt, melly — Kazinczy szerint — Bátorý Zsigmond' fejdelemségben házosságnál fogva tűne-fel Erdélyben 1580 táján. Ugyan 's Garázda János — utólsó a' Garázda neven — Lengyel-országi húzamos útjából Erdélybe haza térvén, 1560 Bolduczí Fehér Judittal Tor-da vármegyei nagy birtokú nemzetség' leányával költ-égybe, házassági egyetlen gyümölcsöket Annát Széki Teleki Mihálynak 1580—1600 vólt fejedelmi testör kapitánynak adák-ki. Ez apja lön Jánosnak, ki nejével Berhidai (néhól Kápolnai) Bornemisza Annával nemzé Mihályt a' nevezett nagyat, Katát, és Annát előbb Czegei Vass Lászlónét, másodszor Keresztúry Jánosnét. Más vólt a' Recze — más a' Sajó Keresztúri Keresztúry nemzetség. Olvashatni: „Keresztúry de Szent Benedek.“ a. Fehér várm.

Kidey. A' név etymológiájánál fogva nem léend képtelenség ide iktatni e' nemzetséget; bár Szatmár vármegyében is vóltak Kidey nevű nemesek. Erdélyben feltűnt Kidey Péter. Elesett 1602 Székely Mózes' részéről Básta ellen harczolván Szent Imrénél Károly Fehérvár mellett.

Kiss 1702 mint Széki nemes birtokos a' sóbeli haszonba részesülendők közt említetik.

Kivey Miklós birt Igeyn (talán Igriczen) 1290 előtt kevéssel.

Komjáthy (Magyar-Derzsei) Péterről Éder a' Kolozs-Monostori országos levéltárból írja, hogy némely Kolozsvári polgárokat az ország' útján kifosztott, 's ezért 1518 megbestelenített (infamisatus).

1533 említik (e' féle?) Komjáthy, hogy a' Szentírást magyarra fordította, és Krakóban kinyomatta.

A' Komjáthy ház fiúágon M. Derzsei ősi birtokos volt; házasság által pedig leányágon az Ördög nemzetségnek osztáljossa. Komjáthy Gáspár (L. tisztek sora) előbb alispán utóbb főbíró, az érintett Komjáthy Péter' fja 1550 táján tartatta nejül Szalay Borbárát Szalay Gergelynek Ördög Katától született leányát, ki a' törzsök Ördög Benedek' ötödnym ivadéka vala, 's kinek jogán Komjáthy Gáspár birt M. Fodorházán, Kovácsiban, Szent Katolnán.

Komolloy Bálint mint bizonság az Ördög ivadékok' részökre bizonyos egyezésben Csomafái lakósnak és birtokosnak olvastatik 1728.

Korda (Boros Jenei) gróf. E' nemzetség grófi ága (lovag rendű lévén másik ága) mellynek enyészetét a' Tordai leoninista kesergi, 1796 hanyatla-le Erdély' egéről. Másfél század alatt virágzott Erdélyben, 70 évig diszlett a' mágnások közt, 's nem kevésbbé e' megyében, a' hól főbirtoka Hidalmás vala; előnévül is használva ezt néha. Hidalmásnak jelenlegi birtokossai házosság által mindnyájon **Korda** grófi és nemesi jogú ivadékok. Magvaszakadt **György** ifjú grófban. Utolsó **Korda** gróf leány **Anna** Toldalagi grófné vala. Főbb és legközelebb való utódja a' **Korda** grófi ház tagjainak Iktári Betlen gróf e' megyében, ezen nemzetség' Iktárról nevezett ágának eddig elé egyetlen sarjzatja.

Koródy 1768 táján 's azon innen is **M. Derzsei** birtokos vólt; utódi **Dálnoki Miklós** nemesek másod nyomon leány ág ivadékokban.

Kovács. 1702 **N. Devecseri** birtokos a' sőbeli haszonba részesült. Közelebről három nyomon által esmérte e' megye **Kovács** nevű birtokosait **Nagy Esküllön** 's ahaz tartozott részjószágokban. A' **Jékey** házba 1780 táján házassádvá váltak vala ide való birtokosokká. — **Lenyese** a' halál e' nemzetségi egyetlen virágot alig fejlődő bimbójában **Kovács József** ifjú elhunytával 1832 évben.

Kovácsóczi (Körtvefalvi) régi írásmódja szerint Kovachoczi. Benkő ezen neven kétőt hoz elő: Kovácsóczi Farkast és Istvánt. Arról írja: hogy miután Európának miveltebb tartományait, 's az Olasz, Francia és Német oskolákat meglátogatta, Magyar-oroszra visszatért, 's Batory István és Kristóf fejedelmek' vonzalmát maga iránt annyira megnyerte, hogy őt Erdélybe hívnák, a' hól 1578 fényes követségeket viselt, csakhamar tanácsnoknak és korlátnoknak neveztetett-ki, 's a' Kendy nagy házzal is egybekötöttetett hogy 1593 Kendy Sándornak Erdély' az előtti korlátnokjának egyik leányát Kendy Kristinát nejlül vette.

„Soknál, kit kevélyit törzsökje vólt elsőbb
Mert a' virtus minden nemzetségnél elsőbb“

Szirmay szerint. 'S még is mi szomorúan múlt-ki! Hideg borzadás futja-el az olvasó' érzékenységeit az ilyen gyászos esetekre: egy év nem telik-el, 's e' jeles boldog pár elszakasztatik egymástól, örökre visszatérithetlenül szakasztatik-el: még virítottak a' menyekző' örmvirági a' Krisztina' pártáján, a' hymeni szövetség' öröme még alig kezdett vala fejledezni hogy megvalósúlna, érkezik a' fejedelmi követ, fegyverzörgés hallatik, 's a' meglegedett férj Kovácsóczi szeretett és szerette nejlének karjai közül kiragadtatik, rabbá lesz, az elvá-

lás' órája, szívszaggató jelenés! lefolj, 's Krisztina soha soha sem öleli ismét férjét: mert Kovácsoczit Batory Boldizsár sogorfelével, Kendy Sándor ipjával 's több méltóságokkal együtt Batory Zsigmond fontolatlanúl 's ártatlanúl megölette 1594. -- Ohajtjuk vala Erdélyiekül hogy a' „Két Batory“ jeles írója ne feledje-ki e' történetet egyébaránt közhelybehagyást nyertt rajzolatjából, annál méltábban, hogy a' historia egy szép, való odafűzhető tárgyat szolgáltatván a' leírtt esetben, az, költői ritka ecsetjére is felvehető lett volna. — Ily rövid ideig való házasság Kovácsoczinak második (nem maradatt gyümölcstelen: szeretetök' záloga vala Kovácsoczy István tudós férjfi, Betlen Gábor alatt Erdély' korlátnokja. A' szerencsétlen Kovácsocsy Farkas valamint a' tudósok' nagy moecenássa, úgy maga is szép tudományú volt. Olvastuk Mocsáritól nemes Nógrád vármegye esmértetésében a' választ mellyet Kovácsoczy Forgács Imrének küldött, hogy menyekzőjét személyes jelenlétével nem tisztelheti. Elég tanú szép nyelvére nézve. Erdélynek historiáját leírta, 's még egy velős értekezést az Erdély' igazgatás' formájáról latinúl, kijött Kolozsvártt 1554, az író hire nélkül Marcellus Sgarcialupus által Berzeviczy Mártonnak ajánlva. Szent Györgyi Márk András Kovácsoc-

ezi Farkas' első nejétől született gyermekeinek nevelője, a' második menyekzöt versekkel tisztelte-meg, mellyek legottan világot láttak Kolozsvártn 1563. 4. — Mint a' leirttak szerént a' Kendy házzal osztáljos Kovácsoczi nemzetség czennel ide foglalandó vala. Magva szakadt a' nemzetségnek 1640 táján. Birták ide való jogaikban kívül a' Görgényi uradalmat, és Szász Régent. — Betlen Farkas 1695 Kovácsoczi Zsigmondról is emlékezik: hogy több nemesekkel együtt Káránszobeszen állapadt valameg jobb jövődöt remélve.

Kozárváry György Zápolya Zsigmond alatt neje Liptay 'Sofia' jogán birtokos vala M. Földváron. Nejét özvegyen hagyta. E' családból veszi származatát azon Kozárváry Ferencz, kiről az egybegyűjtött alkalmány III Rész. 3 czim 5 czik emlékezik, hogy 1669 az Örmezei hídakróli (ma csak egy van) vámadás iránt nyomozni rendeltetett több társaival együtt, kiket ugyan azon törvény czikkelj felhoz. E' ház eredete b. Szolnok vármegyei.

Köblös vagy Köblösy (Nagy Váradi) Birtokosi léte kinyilvánúl tisztviseletéből 1720 — 1740. L. főbírók alispánok és jegyzők sora.

Kövény 1702 Vasas Szentiványi nemes birtokos volt, midőn a' szóbeli haszonban részesült.

Kun (Káli) Mátyás 1645 táján Dobokai Zakariás Erzsébetet heljben Dobokán nejlül vévén; egy részlől itt és ekkór vált nemzetsége e' megyében birtokosá. Három nyomon által virágzott itt, kikopott innen 1736 férjfi ágon. Káli Kun Farkasban a' Mátyás fíjában az egész háznak magva szakadt. Előneve Maros széklől eredett.

1677 majusz 30-kán Kun Boldizsár Kecsét Szilváson nemes és ott lakó birtokos, a' Véglai Horváth Magdolna Lugosy Miklósné' vég szándékában mint egyik bizonytság aláirt. Eredeti oklevél' másolat.

1697 octob. 22. K. Kun Mihálynak Ilona nevű leányával az író Cserey Mihály menyekzött tartatt.

Lázár Kövár vidéki eredetű a' Mágner leányok közül vévén nőt; birtokos volt.

Lengyel volt az Ördög Benedek' veje 1560 táján; 's így neje jogán birtokos.

Lentenek királyi adományos (donatarius) volt 1243 e' megyében, kinek Hermánnal együtt nem kis darab földet ajándékozott Lőrincz vajda a' király' nevében. Ezen birtokos

Lentenek 1243—1272 Szászok ispánjának iratik. L. Hermán.

Linkner (Daroczi) a' Keczei nemesek' házába házasadva vált birtokosá, 's birt két nyomon által az Egrecyi és Pánczélesehi járásban. Ma egyik Linkner-leány Hatfaludyné.

Liptay György és Miklós testvérek éltek e' megye' keblében a' Zápolyák' kora alatt. Amannak nejtől Szalaházy Magdolnától leányai: Sofia, ment férjhez Kozárváry Györgyhez, maga jogán mint özvegy birt Meleg Földváron (Feoldvár) Anna, előbb Hoszszutelky Ferenczné majd Budaházy Jánosné. Ettől anyja lön: Budaházy Orsolának és Annának. Magdolna Solyomkövi Menyhárt Gáspárné. Ezen Liptayak a' Menyhárt, Hoszszutelky, Budaházy, Tötöry és Kecsethy nemzetségekkel osztó vérek voltak. Bizonyítja pedig mind ezeket Zápolya Zsigmondnak egy beiktató levele, mellyel Kornáty Békesy Gáspárt Fogaras vára' birtokába 1568 augustus 17 Károly Fehérvárról béigtatja. Maga az adomány I. Ferdinánd császártól való vólt, Veszprémi püspök Szalaházy Tamásnak a' László' fijának adva. Erről szállott az érintett igtatotra. Ez igtatást utóbb Maximilian császár megerősítette.

Litteráti. E' szó, mely a' régi időből írás' és olvasás' czime, meggyőződésünkre szolgál, hogy a' régi Magyarok közt az írászok, mely kevesen voltak; 's valóban egy bizonyos jele tudományának 's különösen Latin nyelvének, kire e' nevet ragasztatták a' setétebb századok' emberei. — A' jegyzői hivatal egyik a' legtöbb tudományt megkívánók közül, melyet négy úgy nevezett Litteráti (Litteratus) viselvén a' XVI és XVII század alatt e' megyében, ragasztatt nevöknél fogva arra érdemeseknek íteltettek. Közönségesen egész hazában így és ezért használták a' Litteratus nevet annyira, hogy még 1722 a' fejedelmi ügyek igazgatója az ország gyűlés tagjai közt Litteráti melléknevet viselt. Ne véljük tehát ezt valamely nemzetség' vezeték nevének lenni; egyébaránt voltak e' megyében: Nagyfalvi Litteráti egy, csak Litteráti kettő, Nagy Sajoí és Nagyfalvi Litteráti egy, Kidei Litteráti Demén 1545-b. és L. Balázs 1627. kik e' heljen mint birtokosok említendők valának. L. jegyzők sora. A' litteratus szóról I. Pray Diatribe pag. 212. Com. de Bathyáni Episcop. Csanád. pag. 24.

Luczay 1702 Szász Czegői nemes és birtokos a' sőbeli haszonban részesült.

Lugosy (Peterdi) Miklós 1695 a' Kolozs Monostori conventben (Abbatia B. Mariae virginis de Kolozs Monostra) Bánfy György gróf és kormányzó' kereső levele (requisitorium) mellett a' Dobokai és Kecset-Szilvási elidegenített részjóságait tárgyzó levelekre találván, azokat másolatban (transumtum) ki is vette: amaz Nyiresi; ez Káli Kun rész nevezet alatt lévén feljegyezve a' több levelek' rendében.

I. Apafy Mihálytól nyertt több okleveleken láthatni aláírva a' Lugosy itilö mestert.

Macskásy (Szent Márton Macskási). A' vérágazata a' Magyar-országi és Erdélyi történetek néhány Macskásiról szöllanak.

1315 a' b. szüz születése előtti Szombat innepen Miklós Erdélyi vajdának Desvárról kiadott tiltó levelében említetik Macskási Miklós mint vajda' személyese, hogy Apa Jakab kérésére a' Csabai és Récei embereket Babus és Bod faluk haszonvételétől eltiltva, 's a' feleletben pedig hogy eltiltotta legyen, mellyek Csaba és Réce mind ketten László nevű vajdákéi voltak.

1420 Macskásy Tárnok János veje Iktári Betlen Gergelynek a' Káránsebesi bannak. Annak unokája.

1495 Macskásy Péter, másod magával Szörényi bán, aláírva találtatik az ország'

törvénykönyvében a' végzetek' bérekesztésében. Ez

1502 hadat viselt az ifjú Hunyady ellen; 's
1504 már nem vólt bán.

Az Erdélyben fellépett nemzetség Szent Márton Macskás előnévvel szülte és adá Macskásy György et is.

1556 Petrovics Péter tavasz felé Erdélybe Lugosról bémenvén, azt ígérte a' Szebeni tanácsnak (Buday Fer. szavai szerint) hogy csak aljanak-el Ferdinánd császártól Izabellához, tehát se Szebenbe, sem a' Szászoknak akár melly várossába is katonát nem fog szállítani, sem a' Ferdinánd' Szebenben lévő ágyúit nem fogja onnan elvitetni mindaddig míg a' csendesség az országban heljre nem áll; azonban még is kevés napok múlva martius 21 Macskásy t Szebenbe küldi azzal a' parancsolattal, hogy a' város küldjen néki háromszáz gyalag katonát, néhány ágyút, 's egyéb ostrom-eszközöket, mellyekkel K. Fehérvárt Bornemisza Pál püspöktől elfoglalhassa. Nagy nyughatatlanságot okozott a' városban Petrovics' feledékesége: mindazáltal a' tanács a' kívánt gyalagokat elküldötte, de az ágyúkat otthon hagyta.

Annyi dicső, magva szakadtt házak' emlékétt által futtatva; e' megye' nagyobb észrevételű fiait sorában érintsük a' Macskásy

há z' fiait is egy-két sorban. A' honi fejedelmek alatt országos követek, belső tanácsnokok, főispánok e' megye' keblén kívül, voltak ö k; szép lelki tulajdonaikra 's vagyonos voltokra nézve jútván azon föbb fokokra.

E' nemzetség házassági egybeköttetésénél fogva is nem utolsó tekintetben állott.

1629 táján Betlen Mihály Katarinának Macskásynénak testvére volt. E' Betlennek első neje Zsombory Borbára. Szülte több közt B. Erzsébetet Cserényi Farkasnét a' kincstárnoknét. — Iktári Betlen Gergely János Zsigmond tanácsnokja Kállay Lökös Annával nemzette többi közt Györgyöt; kinek Toroczky Katarinától születtek: Gergely, Sofia és György gyermekei. Györgynek Csejthy Ilonától levének több közt: Judit és Katarina; ezt előbb Sz. M. Macskási Macskásy Mihály azután Lozsonczy Bánfy Zsigmond vevék-el 1638 táján.

A' Kolozs Monostori országos levéltár, e' nemzetség' tagjai közül ezeket adja tudtunkra: Szent Márton Macskási Macskásy János; ki apja volt Mártonnak, a' ki Gesztrágyi Ábrahám' leányával Erzsébettel lön öt magzata k' atya. 1.) Sofia e' megyebeli Pousa Kristóf' neje 1309 táján; kinek egyik leánya Pousa Kata volt Mátyási Sztrigy Jánosné, má-

sik Ilona Kabós Tamásné? Anna Dezső Ferenczné, ki anyja volt Annának Szász Zsom-bori Székely Jánosnének e' megyében; e' pedig viszont e' megyében Krisztinának Ombo-zy Gáspárnének. 5.) Margit Nádazsdy Jánosné. 4.) Orsola előbb Rödi (Kolozsvárm.) Csek Györgyné, másodszor Tomory Demeterné és 5.) Balázs kinek neje volt Györfalvi (Kolozsvárm.) Henke Ilona a' Henke Miklós' leánya, kinek apja volt: H. László, ennek H. Domokos, ennek viszont Henke László. Macskásy Balázs apja vala Boldizsár és Gáspár fija-inak. Amaz Noszolyi Gavay Ilonával nemzette: Mihályt magv. szak, Gáspárt magv. sz. Menyhárt Kolon Kata' férjét a' ki előbb Ölyvesy Gáspárné volt, Boldizsárt magv. sz. és Ferenczet a' duzst, (ki, a' mi hajdan Zápolya István Magyar országon, az vala Erdélyben a' külfény' mútogatásra nézve) e' kis honban két vár', egy kastély', 's hatvan falú' urát (L. a' nemzetségi sort, melly Buzás - Boczárdnak fele 's Inakfalva aránt folytatott perben több oklevelek közt beadva volt, 's mellyből e' nemzetség' ágozatai láthatók (Mostoha apja vala ez a' kéziratban háládatlanúl feledett munkájiban tiszteletes Betlen Jánosnak; kit mint édes atya nevelte; férje volt Kemény Anná-

nak másodszer, előbb pedig Nyakazó (Nykázó) Margité, kivel nemzé: Mihályt és Ilo-
nát előbb Hidvégi Mikó Józsefnét másodszor
Alcsernátoni Domokos Tamásné. Kemény An-
nával előbb Betlen Farkasnéval létet ada: Fe-
rencznek és Boldizsárnak, Erzsébet-
nek, Gáspárnak, Györgynek és An-
drásnak. Boldizsár apja lön Lászlónak
és Krisztinának; az elvette Teleky Ersé-
betet, ez kétszer ment férjhez.

1680 Macskásy Boldizsár b. Szolnok
vármegyei főispán; — 's a' két császárnál az
ország' részéről követ több ízben: ekkor 's
továbbat.

1688 A' Bodzai által útnál a' cs. hadak
vezére völt.

1698 Macskásy Boldizsár fiával
Lászlóval együtt említetik az országgyűlés
tagjai közt.

Ez évek' fojtában Macskásy Boldi-
zsár a' N. Enyedi ev. reform. collegium' fő
gondviselője is volt. 'S még ez évekre 1698.
február. 10-kére határozhatjuk a' szerencse kö-
vette napat, hogy Macskásy László' testvé-
rének Juditnak Iktari Betlen Istvánnának Bet-
len Sámuel gr. fija született.

Macskásy Boldizsár és fija László
Teleky Erzsébet' férje a' nagy Teleky Mihály'

veje legkisebb leánya által) hűtlenség' szennyén marasztaltattak vala; — az apa és fija! de feloldoztattak. Magva szakadt az egész háznak Györgyben. 1720 táján.

Makray (Viz Szent Györgyi) Péter 1628 Szalay Ferencznek Ördög Katától született nagyobbik leányát Annát elvévén, a' Válaszúti (akkor Borsai) járásban egyik osztályosa az Ördög ivadékoknak. E' nemzetség akkor innen kikopott; de nemes b. Szolnok és Húnyad vármegyékben mais virágzik, miután már nagy Lajos király alatt Erdély' nemesei közé fellépett.

Maksay. (Nyárádtői) Horogszegi Szilágyi Mihály Erdélyi kormányzónak Erzsébet Hunyady Jánosné testvérén kívül voltak még leánytestvérei: Jusztina, 's Fábri szerint 'Sofia Geréb Jánosné. Jusztináról az évkönyvek halgatnak; a' nemzetségi sorok' nyomán ellenben bizonyos: hogy Szilágyi Jusztina élt 's Erdélyi János' neje volt. Magtalan lévén e' házaspár; a' gazdag Szilágyi ház' vagyonjából 50 ezer arany (Podiebrad király-is e' tőkéből negyvenezer aranyat veve ált Szilágyi Erzsébettől Mátyás' tartásáért) Szilágyi Jusztinának is jutott, mellyekkel ingatlan jószágokat szereztvén ő férje' megegyezésével, azokat férje' testvéreinek Tamásnak és Mártonnak hagyta

végrendeleténél fogva. Utóbb a' Nyárádtői Maksay nemzetség-is Szilágyi Jusztina' ágán az Erdélyi ház' egyik jelesb ivadékvá vált házasság által; a' mi ólta szakadatlan sorral virágzott és virágzik. Eredete, Három-előneve Maros székről van.

E' nemzetségből 1674 — 1679 Maksay Andrásnak hodólt az Erdélyi rom. cath. anyaszentegyház mint kegyes püspökének; kit Benkő merőben kihagyott; műk a' Magyar-országi törvényttest könyvből a' végzetek' bérekesztése' nyomán iktatók ide.

Doboka vármegyében házosság által váltak birtokossollká 1690 táján. Maksay Balázs (a' vérágozati tábla jelelete szerint) I. Apafy Mihály fejedelem' idejében élt; első neje, Borbély Kristof' özvegye, vólt Durkó Pán, Panda vagy Anna, második Ozdy Borbára. Azzal nemzője lön Ferencznek Lugosy Erzsébet' Lúgosy itilömester' testvére' férjének; ez Ferencznek a' másodiknak, Borbárának Domokosnének (innen a' Henter Farkas neji joga ma R. Keresztúron) és Balásznak a' másodiknak (első e' megyében) Daczó Kata' férjének, ki leánya vólt Daczó Györgynek a' főbirónak Kun Sárától. Itt válnak a' több ágazatokra oszlott Maksayak Erdélyi ivadékokká. Kik közül

1701 Maksay Balázs a' hazai fő kormány szék által egyik nyomozó biztosnak rendeltetik a' katonaság' és szegénység közt való ügyben, ezeken könnyebbiteni.

1702 Mint királyi hivatalos a' Károly Fehérvári országgyűlésen jelen volt.

Kolozsvármegye büszkén jelelé évkönyvébe mint feledhetlen emlékü főispánját 1736 táján, Nyáradtői és Maksay Máriafy Dávidat; azt kinék Mária Terezia királyné mint a' Boldog Szűz Mária vallásosbb tisztelőjének eredeti nevét Máriafyra rendelé változtatni 1750 arról költt királyi függő pecsétetes levelénél fogva. — Melly dicsőséget Magyar-ország Corvinus Mátyás' kora olta a' Máriássy ugyan azt Erdély a' Máriafy névvel tulajdonithatja magának. Ez a' Máriafy név' első viselője megholt 1762.

A' főbíró, alispán és dézmabér szedő Maksayakat a' tiszti sor dicséri. L. a' tisztek' sorát.

Az Erdélyi kamara öszveséggel 43 évelig volt tárgyának, különösen pedig húzamos ideig bölcs tanácsnokjának a' most tisztelve érintett főispán' fijának Száva Krisztinától született Máriafy Lajosnak 1811-b. nyugalombérre bocsáttatásából következett fogyatkozását alig-alig potolhatá ki. A' ki nyolcz pihenő évck

utánn, hogy tiszti pályáját nemes fészében Gyulatelkén, a' nagyobb körben eltöltött esztendeire örömmel vissza emlékezve szabadabb léttel cserélével, 1819-ben junius' 5-kén, 73 éves életét; nejétől 's családjától nem könyezetlenül, elvégzé. Az őt esmérők emberiség' barátját, a' fejedelem hű szolgáját, a' haza szerető fiját, hat árvái valódi édes atyjokat, özvegye már néhai Szereday Anna fedhetetlen társát bánták könyezték elhunytában. Kinek egyik fija az élő Maksai Máriafy Antal.

Elné feledjük dicsőíteni e' nemzetség' fiait közt Maksai Máriafy Lászlót: a' ki 1771 a' nemesi renden királyi tábla bíró volt, és M. Máriafy Lajost a' ki ugyan 1771 Erdély' nemes ifjai közül királyi testörzö vala. — Mennyiben tehát a' Maksay név és ág már elenyészett, nem mint magva szakadt, hanem neve vesztett nemzetség e' czikkelként foglaláel. L. alább a' Tömösvári Rácz vezér nevet a' más ág Maksayakra nézve, kik a' második Maksay Balázst esmerik törzsök apjoknak.

Marjay 1702 M. Derzsei birtokos a' szóbeli haszonban részesült.

Maurer (Ürmösi) Gyulai és Gyulatelki

birtokokban vérség' jogon Szentkereszti báró következett.

Maurer I. Ferdinand' idétte Erdélybe szállott nemzetség; melyből Maurer István 1705 a' Szebenben felállított országos biztosság' tagja vala.

Menyhárt. (Solyomkövi) E' nemzetségről állitják: hogy az Ördög és Teké családokkal (familia) testvér 's jelesen a' Teké törzsökből származott légyen. A' kezünk közt megfordúlt eredeti — nemzetségi sor' másolat a' Kolozs Monostori conventből 1767-ben kivéve ezeket jeleli: 1396 élt Menyhárt János fiaival: Sándorral, Mátyással és Osváddal; ezek hárman 1441 ellene mondtak a' Solyomkövi Boros Erzsébet Sarkady Lászlóné felkérésének, melly által a' Solyomkövi, Ujfalvi, Fodorházi, Nagy Esküllői, Kereszturi, Köblösi, Szent Katalinfalvi, Szótelki egész falukat nagy apja' jogán magának kérte adományozni.

Solyomkövi Menyhárt Mátyás első e' kereszt néven, élt 1569.

Örökös bévalló levél másolat (transsumtum fassionis perennalis) emlitetik mellynél fogva Nagy Esküllői nemes Ördög Péter egész részjóságát Ujfaluban száz forintért, Solyomkövi Menyhárt Mátyás hasonlólag odavaló

egész részjóságát százötven forintért zálogon, nem különben Solyomkövi Ördög Ferencz, 's más szintén Esküllői Ördög Ferencz, 's végre Frusina (Eufrosyne) aszszony Esküllői Ördög András' özvegye egész halastavának negyed részét Ujfaluban örökös jogon nemes Menyhárt Lászlónak birnia általadták 1569. Capitul. Albens. Cista Doboka Fasc. III. nro. I.

1571 jeleltetik Menyhárt János, apja Gergely és Antal testvéreknek.

1573 Erről az apáról iratlik: hogy lakott Solyomköven. Más Menyhárt Gáspár birt ugyan ekkór Solyomköven, Meleg Földváron és Gyekében. Ez előbb Tegzes Annának aztán Liptay Magdolnának férje; nemzette: Péter László (1579 táján) István, Gáspár fiai és Anna leányát előbb Meredjoi Ficz Istvánét utóbb Ebeni Gábornét, kinek fja vala 1590 táján Ebeni Zsigmond (L. Ebeni nemzetség).

1602. Élt Menyhárt Szeráf kinek Solyomkövi Kovácstelki (ma Kovácsi) Fodorházi Ujfalvi, és Szótelki jóságát hirta és tartotta Ebeni Zsigmond; de az Ördög fjak és leányok ellene mondtak.

Mikó. (Oroszfái). E' háznak egyik tagja Mikó Balázs a' Mohácsi veszedelem után

eredetibb honjából Horvát országból a' Török hatalom által kiszorittatván, 1579 táján Erdélybe szállott, 's elvévén Apafy Magdolnát birtokossá vált Kolozs és Doboka vármegyékben. Meghólt 1573. Fija János tartotta Czári Annát, elesett 1599 a' Nester mellett mikor Mihály vajda az Erdélyiekkel Moldvába ment volt; fiai: Ferencz, Miklós, István és Gábor. Ferencznek e' megyei házból neje Gavay Katalin, szülte Ferenczet; maga az idősebb Ferencz 1657 Lengyelországban hólt meg a' csatásíkon. Az ifjabb Ferencz apja lön Zsigmondnak ki Almády Angalétával nemzé: Ferenczet mh. 1703, a' ki Pap Sofiával nemzette: Jozsef, Balázs fijait; Krisztina, Éva, Anna és Erzsébet leányait, Drusiánát és Máriát. Jánosnak másik fija Miklós mh. 1678 Kaptury Margittal apja volt Miklósnak, Juditnak és Borbárának. A' János' harmadik fija: István Kabós Sofiával nemzé Istvánt a' magt. mh. 1643 A' negyedik fiju Gábor N. Annával nemzője volt Lászlónak és Susánnának, magát Gábort 1623 alattvalóji ölék-meg a' Nagy Nyulasi határon. Miklós a' Miklós' fija Havasalji Kláravallélt adott Miklósnak mh. 1680; maradtak magzatai: István mh. 1725 táján neje Székely Klára magtalan, ő rekeszté-bé férjfi ágon

nagy nemzetségét, és Gábor ez is magtalan; leányai: Klára, Kata, Erzsébet Borbára. Amaz Gábor apja volt Lászlónak Taar Erzsébet' férjének, a' kit 1690 Brassó mellett ejtettel a' Heister Hanibál és Teleky Mihály' ónlabdája. Maradott: fija László 's leánya Klára mind ketten magtalanak. A' második Miklós' leánya Judit ment férjhez Csíkba Kászoni Miklóshoz; Borbára e' megyében Szentey Istvánhoz, kinek fija Miklós magtalan holt meg. A' Mikó leány ivadékok e' megyében jelenleg birnak: Füzes-Szent Péteren, Füzesen, Tótfaluban, Szarvas-Kenden Kapyak' osztálja nyomán, Kecsetben, Kecset Szilváson, Alsó Töökén és Szótelkén; Szász Czegőben (itt 1721 Mikó István az utolsó fiú 1500 mforinton váltotta-ki részjóságát zálagból) és Simontelkén. Mikó Kata Simonfy Mihályné, Mikó Erzsébet Eperjesy Sámuelné, Mikó Borbára Tinkovai Macskásy Jánosné és Mikó Klára Almády Istvánné mint testvérek 1721 megosztottak. Ivadékaik pedig 1813 újra megosztóznak. L. 1658-dig évig „Genealogia mellyet irt néhai Oroszfái Mikó Miklós igazán és valóságosan hogy megtartassék örök emlékezetre; irta pedig Anno 1658 die 7-ma mensis mar-

vii.“ E' nemzetség' előnevét Kolozs vármegyéből vette vala.

Mikola (Légeni és Apátii) Nem bizonyos hogy a' Mikola báró nemzetséggel — melly Szamasfalva előnéven esméreatesbb —'s melly Kolozsvármegyében sok száza 'ok alatt virágzott és magva szakadt, ugyan azon egy lett volna. A' tudva lévőbb Mikola ház adá Mikola Lászlót 1534 Erdély' alhelytartóját. Itt ama Mikoláék a' XVI. és XVII. századok alatt virágzottak, előnevők szerint Apátiban birtokosok. L. alispán sor. Mikola János 1610 Kolozsvár. főispán.

Mindszenty (Viczai) Nem csak az előnév és Benkő, hanem a' honi historia és a' megye' levéltára 's több nemzetségi sorok hiteles királyi könyvekből (libri regii) 's perekkel bémutatott oklevelekből hirdetik a' Mindszenty nemzetségnek fényes létét 's egész Viczének általa birtokát. Eredeti képen Székely szárazatú Betlen Farkas szerint.

Előkellő állapotját e' nemzetségnek bizonyítja házossági egybeköttetése is a' legnagyobb Magyar házakkal. — Miután Batory Bonaventura vagy András Erdélyi vajda I Ferdinánd és Maximilián császárok' idejében (mh. e' vajda Dévénii varában 1566 octob. 4) első nejét Turzó Annát eltemette, utánna annak egyik

udvarlónéját (akkor hajh! a' külföldi nevelőnek nem voltak mint ma oly divatban, 's magok a' főbb Magyar-aszszonyaink vállalkozának kisebb honosnéikat nevelni!) Erdélyi születésű Mindszenthly Katalint vevé-el; de mind két nejével magtalan volt. Özvegyen maradván Mindszenthly Katalin másodszor Zay Ferenczhez, harmadszor Bolondoki Bánfy Lászlóhoz ment férjhez. Ezzel élt 1576—1586 midőn harmadszor is özvegységre jutott.

E' megye a' Mindszenthly házból két főispánt látott Benedeket és Gábort. L. főispán sor.

Az első ú. m. Mindszenthly Benedek 1595-ben fordul-elő Erdély' évkönyvében, kit egyiket küldötte Bátory Zsigmond fejedelem hogy a' Székelyeket serkentse fegyverfogásra 's a' Barcaságra és Feketehalomhoz gyűjtse őket Szinán basa ellen.

1602 Főbb tanácsolója volt Bátory Zsigmondnak hogy Erdélyt Rudolf' birtokába engedné által.

1603 Martius' 13 a' Károly Fehérvári országgyűlésről másokkal együtt követül rendeltetett Rudolf császárhoz Erdély' általadása' módja és pontjai iránt.

1604 Kezes volt Sarvasági Zsigmondért, kit Bászta György előtt alaptalanul elvádoltak

vala. Nem sokára hatszáz Székely-fegyveressel Károly-Fehérvár mellett táborba szállott; félvén nehogy Betlen Gábor Tömösvár felől az ajánlott fejedelemséget — melyre Mindszenythy-is igen vágyott — Török segítséggel elfoglalja.

1605 A' vármegyéken ő hirdette-ki Bocskay Istvánnak fejedelemmé választását; a' mi Maros Szeredában ment végbe.

1607. Decemb. 8. adományúl nyeri fej. Batori Gábortól Kolozsvártt: egész Viczét és Szász Ujfalut. Borzás, Kétel, Encs, Szent Márton részjóságokat (portio) ne-jére is Bánfi Annára kiterjesztödvén az adomány.

1610 Mint idevaló főispán aláírta nevét Kolozsvártt sept. 6. a' Mátyás kir. 's Batory Gábor közt kötött békeségnek; ennek részéről. Kolo's Monos. Apáturs.

1629 A' már-már elhunyanó Betlen Gábor nagy fejedelem Mindszenythy Jánosnak érdemes szolgálatját végszándékánál 's rendeleténél fogva gazdagan megjutalmazta.

A' Mindszenythy nemzetség' rajzolatjában szolhatunk arról is: hogy az Erdélyi Magyar cath. anyaszentegyház' lis köréhez képest sok nagy férjfiakat mütathat, kiket Erdély szült. Szolgáljanak emlékül nihányan. E' megye' jelesbb fiai közül Mindszenythy Antal, Szé-

kely földről Forró György, kik mind ketten Kolozsvárrt oskoláskodtak Pázmán Péterrel együtt a' Batory István által alkottatott oskolában; Lázár Antal, Jánosy, Kovács, Daróczy, Bíró István, Kabós István, Léstyán Mozes, Mihálcz Istvány nihány évig sikeres térítő (missionarius.) Haller gróf, Szegedy, Boér Imre perjel, Peringer, Iliás Kolozsvári szülöktől származva, mindnyájan jesuiták a' XVII. és XVIII századokban. Magva szakadt e' háznak II Rákoczy György' éveiben.

Nádudvary (Kis-Jenői). Erdély' történetei' sorában és a' nemzetségi sorokban előfordulnak Nádudvary János, a' ki Szilágyi Erzsébetnek rokonja vólt 's 1459 Szebenben felkonczoltatott.

Virágzott Húnyad vármegyében is a' Nádudvary nemzetség.

1680 táján egyik a' Csákyak közül egy Nádudvarynak nevezettet béírási képen tette osztályossá birtoka' darabacska részében, melyet utódi a' Pánczélcséhi járásban több ágakra oszolva bírnak.

1730—1740 Oláh Láposan birt Nádudvary. Mindezeknél esméretesbb a' Kis Jenői Nádudvary nemzetség, melly 1647 lé-

pett-fel a' megye' tisztiszékére (L. főbírók és alispánok sor) az előtt már birtokos lévén itt e' ház, melly házasság által lépett Doboka várnegyében a' birtokosok közé. Első közülök Náduvaryl János férje Dobokay Katának (L. Doboka' leírását) a' Dobokay Imre testvérének, házassági zálogát látta Jánost az alispánt 1647 — 1648 és Istvánt; annak fia volt Torma Máriától Péter, a' mvsz. 's leánya Kata Kemény Boldizsárné, kinek Ágnes Bánfy Sándorné a' bároné. Istvánnak Várady Anna neje szülte Andrást és Istvánt. Ez Keresztesy Erzsébetet anyjává tette: Anna, Susána (kitől az Almádyak jönnek-le ez ágon) Mária, Judith, Klára, és András magzatoknak — András nemzetségéből utolsó lévén. Annától származnak e' megyében az Inczédy és Kemény bárók' Iklódi járásbéli birtokjok; Máriának harmad nyom maradékai Vécér nemesek N. Iklódon K. Jenőben; Klára' jogán birnak Mara és Balog nemesek házasság által az a. kerületben; Andrásnak maradékai Benediktiek K. Jenőben és M. Derzsen. 1804 januar. 10-kén a' törvény. királyi tábla' ítélete meghatározza, hogy e' megyében Náduvaryl jogok vannak: F. és A. Kékesnyár-

lón, Tótfaluban, M. Derzsén, Lozsárdon és Kis Jenőben.

Nánásy jog van F. Kékesnyárlón és Kis Jenőben a' Náduvariakról szálvá, — egyik Nánásy ivadék Benedikti nemes. De jelenleg-is vannak Kidében M. Derzsén is Nánásy jogok 's birtokok.

Nagy (Mihály Uj Tordai) 1628 táján Ördög Ilonának; más Nagy Mihály ugyan ekkor Szalay Bórbárának a' Szalay Ferencz' és Ördög Kata' leányoknak férjei, 's így házasságnál fogva birtokosok valának.

Más Nagy (Százazajtai Zsigmond) tiz évig jegyző 's annál fogva birtokos-is 1670 táján.

1702 Nagy, mint M. Köblösi birtokos a' só béli haszonba részesülendők közt feliratott.

Náprády (Fülpösi) Nagy Iklódi birtoka ma az Orbok jogok között van.

Némay (Iklódi). Birtokosi létét Némay Menyhártnak 1530 táján előneve bizonyítja Iklódra szabván birtokát; egyébaránt pedig főbirói tisztviselte is jelenti birtokosságát. L. főbirók' sor.

Nemes 1702 Boncznyiresi birtokosnak iratik a' sóbéli haszonban részesülendők közt.

Nemes János báró vagy Giurgiu de Horgospatak mint a' Szamasujvári uradalom bir-

tokosa e. gör. püspök létire birt e' megyében
1116—1727.

Német Vitézi Rend (Ordo Teutonicus) Szájról szájra szállott|szó hagyomány: hogy a' Fehér Barátoknak Széken klastromjok 's halastavak vólt. Ezen fehér barátok' neveze-
te alatt a' Német Vitézi Rendet érthet-
jük (mert a' Paulinusok - 's Trinitariusokról tud-
va van, hól vóltak tanyáji Erdélyben) mint-
hogy a' Magyarak a' Ferencz' barátjait (Monak)
szürke, a' Templariusokat veres keresztyökről
veres, a' Német Vitézi rend' szerzeteseit pe-
díg — ámbár öltözetjök fekete 's csak mejjei-
ken lévő keresztyök' széle vólt fehér — a' Pau-
linusokat és Trinitariusokat is fehér öltözetje-
ikről Fehér Barátoknak mondták nevezték
E' szerzetnek Erdélyben fennlétét 's virágza-
tát Éder 's Gorové élő nagy tudosunk a' tu-
dományos gyűjteményben, 's legközelebbiről a'
közhasznú esméretek' tára bizonyítják. Van
egy hiteles munkácska a' szerzetnek Erdély-
ben vólt létéről Betlen Elek gr. hazánkfiától is.
E' megyében mint Erdély' keletre nyúló részé-
ben a' Barcaságon kívül vólt létöket 1143 —
1215 határozhatni.

Nyiresy (Szász Nyiresi) Gáspár házasa-
gnál fogva férje lévén a' tizenhatodik szá-

zad' beáltával Ördög Ilonának az Ördög András' leányának birt.

B. Szolnak vármegyei adószedő Nyire-sy Istvánnak neje Zsidó Hedviga, örökös bévállást tett minden javaira 's azok közt a' Felső Töökí és M. Fodorházi ingatlan jószágaira nézve Kapco Gáspár' ifj. Fehérváry János' 's Rettegen lakó Fehérváry János' hűtösök jelenlétökben 1623. octob. 25. Eredeti oklevél a' Kol. Monostori convent. Mellyett Betlen Gábor fejedelem, 's — hihető — korlátnok Ormánkeoy Gergely 1626. jun. 10 jóváhagytak.

O m b o z y (Ombozi, - és Kis Devecseri) Emlékét fenntartja' megye' levéltára 's a' falú melly nevét viseli. Utódi a' Kemény gróf és báró nemzetség Gyekében. Ombozon adomány jogon. — Előneve Kis Devecseri birtokát is jelenti az Ombozyaknak 1580 táján. L. jegyzők' sora.

Nemzetségi kötele e' megyében házasság által fonódatt 's birtoka is így gyarapadott hogy 1570 táján Erdélyi Borbárát Ombozy János a' jegyző elvette. Leánya volt Margit Kemény Jánosné. Innen Kemény bárók némely birtokos öröksége. Más Ombozy vérágozat a'

Csehi Pánczél nemzetség' ivadékaik közt a' Vajda vagy Bad házba elegyedve így következik: Csehi Bad vagy Vajda István Csehi Pánczél Péter' ötöd nyom ivadéka, elvette Ombozy Sofiát Ombozy Gáspár' testvérét és Ombozy Miklósnak Almády Katától született leányát az Ombozy Miklós' unokáját; nemzé Istvánt az utolsó magva szakadtát, és Mártát Keresztúry Gáspárnét; ez Keresztúry Miklóst az alispánt, ez Istvánt a' fő-bírót, ki Keresztúry Mártát Székly Lászlónét; ez szülé Székly Borbárát Bánfy Boldizsárnét; a' ki Bánfy Máriát Kemény Gergelyné; kitől születtek Kemény Farkas a' gróf rendek' előlölője, Kemény Anna Petky József grófné. és Kemény Terezia Rudnyánszkyne. Kemény Farkas grófnak leánya Anna özvegy Bánfy György grófné, — Innen a' Kemény gr. Gyekci birtok.

Orbay 1702 Nagy Sajói birtokos és a' sóbeli haszonba részesülendő vala. Ilyen volt a' Sajó Szent Andrásiban Orbay is ez évett.

Orlay 1702 mint Sófalvi nemes birtokos a' sóbeli haszonba résztveendők közt olvastatik Benkő laistromában.

Osvát M. Köblösi birtokos volt 1702 midőn a' sóbeli haszonban részesült.

Ödönfi László 1551—1552 Erdély' alvajdája.

1551 György barát és Ödönfi László hitet tettek-le a' Kolozsvári anyateplomban magok részökről azon alkalommal, mikor a' Magyar sz. koronát Ferdinánd és követjeinek kiadák mint a' Ferdinánd' hódoltjtjai.

1553 Ilyés Moldvai vajdát a' Petráskó' fiját a' Barczaságon megszalasztatta. L. Bankbán vezér név.

Ödönfi Ferencz Valkay Miklós' leányát Annát nejül vétén; neje unokája volt Valkay Tamásnak az Ördög Márta' férjének. 1596 táján élt 's házasságnál fogva birtokos volt.

Ördög (Esküllői,-Keresztúri, Solyomkői-és Kis Jenői). Alább Nagy Esküllő leírásában e' nemzetség' nevének historiája érintetik. Annyi előneve is hihetővé teszi nagy birtokjokat; de birtak még e' megyében: Dobokán, M. Újfaluban, Gyúlában, M. Fodorházán, Bongárdon, Veres-egyházán, Moriczon mint laktaheljeiken 's más falukban is ú. m. Szótelkén, Szent Katolnán, M. Köblösen részjóságokat.

Mellékjegyzet gyanánt: bár okát nem tudjuk is; de a' mint Erös András v. Andrásból Andrásy, Borzból Bárczi, Pierleonból Frangepán, Farkasból Széchényi, Radóból Kabós Kemény, Ilmurból Ürményi, Bugad Radvanyból Rákoczy, Garázdából Teleki, Huntból Pázmán, Oposból Bátory, Vay de Ibrányból Ibrányi de

Vaja, Bakácsból Erdödy 's ebből Pálffy, Csánádból Telegdi, Betlehemhől Drág ebből Rajcsáni, Szerháziból (1554) Eszterházi 's a' t. származhatatt 's származatt, hihetetlen légyen e' Esküllőytől az Ördög név származatja? — Úgy van az Esküllőy névből lett az Ördög nevezet 1396 év táján. A' felhozandó nemzetségi sor előadja az Esküllőyeket szakadatlan sorú Ördög ivadékaikkal egyetemben. Tanúságúl szolgálnak érintett négy előnevei e' nemzetségnek, hogy a' régi Magyarok laktaheljeik' számához 's nevezetjeikhez képest mindannyi elő- sőt vezetékl névvel éltek. Így Magyarországon voltak: Lindvai, Talloczi, Nagy Mihályi, Bolondoki, Losonczi; Erdélyben Zentelki vagy Zengtelki Lozsonczy de Mogyoró, Hunyadi, Bálványos Váraljai (1453) Nagyfalvi, Bonczhidjai Bánfiak. Sőt gyakran laktafalujak' neveit vévén-fel, két testvér két különböző vezetékl nevet viselt. Így az Apafi és Betlen, nemzetség is testvér vala. Debreczeni Bárány Ágoston egy helytt azt mondja: „a' heljek' birto-kossai országszerte azon jószág' nevét vevék vezetékl névül, mellyen laktanak.“

Kik vóltanak légyen régibb eleji ezen nemzetségnek, arra az oklevelek' hézakjai 's hiányai miatt bizonyos adatunk nincs; 's csak 1396 éven kezdetni hitelesbben eredetét ezen

nagy emlékü, igen számos maradékban elágazott háznak fiai. A' nemzetségisorban, melyet követünk, 1767-ből a' Kolozs-Monostori convent' eredeti jegyzetei után adjuk elő az Ördög fjakat és leányakat. Megjegyezvén eleve azt, hogy ezen Ördög név csak utóbb ú. m. a' kitett 1396 év táján származott. Tudhatóbbak az addig élt fjak: Esküllőy (Üsküllőy, Isküllőy) Lőrincz; fja Mihály, unokája András, utolsó az Esküllőy néven. — Isküllőy András, Ördög András, és Köblősi Teke Mihály 1396 Esküllő, Keresztúr, Köblös, Poklostelke Szótelke, Szent Katolna (Szent Katalinsfalva) Paraput (ma pusztá Saraskutja neven az Ugrucz határon, l. alább Ugrucz falú' leírását — a' Drági uradalomé. Némellyek Paraput alatt Babuczat értik) Fodorháza, Újfalú, Kovácstelke (ma Kovácsi) Macskás (Szent Márton Macskás) 's a' t. és Solyomkő egész falú' birtokába béjgatódtak. — Az Esküllőy András' fjai: Ördög András, Teke Mihály, Boros vagy Botos, és Teke Menyhárt (a' Menyhárt nevű új nemzetség' törzsöke; kinek fja János volt) testvérek. Esküllőy András' több fjai már Ördög neven: Ördög Dávid és László; Dávidnak fjai: Solyomkő előnévvel: Dávid, János és György. Lászlónak fjai: And-

rás. György és Zsigmond. Teke Mihálynak unokája a' Teke Britius' fiai: István és György; esmét Teke László' fija: János. 'S végre Menyhárt János' fiai: Sándor, Mátyás és Osváld voltak; kiknek Solyomkövi, Újfalvi, Fodorházi, Nagy Esküllői, Ö. Keresztúri, M. Köblösi, Szent Katalnai Szótelki birtokokat 1441 évet felkérte Boros vagy Botos Erzsébet Solyomkövi Boros János' leánya és Sarkady Benedek' menyec Sarkady Lászlóné nagy apja jogán; de ellene mondtak a' nevezett béigtatott atyafiak 's adományosak: bár akkor is 's jelesen 1770 táján vitatva, de meg nem lévén az eddig elé bizonyítva, hogy eredeti foglalás' jogán (jure primaevae occupationis) juttottak volna az Ördög nemzetség' tagjai az érintett faluk' birtokához. — A' mi már magát az Ördög vérárazati táblát illeti. Felebb az Esküllőy András' fiai közt Ördög András álván legelő; ez nemzette Ör. Miklós és Benedek fiai; ama magtalan volt, ez úgymint I. Benedek az első tudható törzsöke az Ördög nemzetségnek, élt 1450 táján előneve Nagy Esküllő: fiai: II. Esküllői Ördög János az első és III. Solyomkövi Ördög Mihály; az első kinek birtoka kiterjedett Solyomkö, Újfalu, Fodorháza, Ö. Keresztúr, Szent Katalna, Szótel-

ke egész falukra; Ördög Jánosnak nagyab-
bik (kisebbség neve nem tudatik) fija IV Es-
küllői Ördög Simon az első 1481 neje
'Sombory Ilona 'Sombory János fijának Tamás-
nak leánya, 1461 Teke Gergelynek és István-
nak cserébe ad nyolcz telket (sessio colonica-
lis) Újfaluból és Köblösből az ök ugyan annyi
Ö. Keresztúri telkeikért. 1473 mind két nem-
re nyeri Ugraczat egészen, öt fiai 's egy leá-
nya: V. Miklós, VI. András az első 1.
Márta VII. N. Esküllői Ördög Mihály
a' második VIII idősbb Benedek a' máso-
dik és IX Ferencz az első a' magva szakadt.
Az Ördög Márta leány ág- Ördög iya-
dék: Valkay Tamás ki férje volt Ördög
Mártának (a' Valkayak utóbb is házasság ál-
tal az Ördög nemzetség' osztáljossai levének)
nemzette: István és Miklós fiai; István-
nak fiai: Ferencz és András; András-
nak Boldizsár. Valkay Miklósnak — ki Nagy
Esküllő és Ugrucz iránt Ördög Ferencz
nagy bátyjával egyezésre lépett 1585 — a' Bol-
dizsár' nagy apja' testvérinek fija: István;
kinek: Miklós, leányai: Anna Edenfi vagy
Ödönfi Ferenczné (L. Ödönfi nemzetség' 'Su-
'sá Anna Zsombori Lászlóné, Erzsébet előbb
Tomory Lőrinczné (L. Tomory nemzet-
ség) másodsóor 1575 Csefey Jánosné; knek

fa 1618: Csefey László (L. Csefey nemzets.) Az Ördög Márta' másod szülött testvére Ördög András a' második 1540 Eufrozina nejével nemzette a' Kolozs-Monostori convent előtt retractáló X János a' második XI Simon a' második fíjait (élt 1590 táján maradékaik tékozlók) 2.) Kata Szalay Gergelyné (L. Szalay nemzets.) kitől Szalay Borbára Komjáthy Gáspárné (L. Komjáthy nemzetség; és alispánok 's főbirók sor.) 3.) Ilona Nyiresy Gáspárné (L. Nyiresy nemz. 4.) Klára Kenezsy Kristófné (L. Kenezsy nemzetség) kitől Anna Fejérdy Miklósné (L. Fejérdy nemzetség) Erzsébet Dancz Pálné (L. Dancz nemz.) leányait. A' hetedik szám alatt felhozott Ördög Mihály apja volt XII Ferencznek a' másodiknak. A' nyolczadik szám alatt béirtt idősbb Ördög Benedek N. Anna nejével apja volt a' legelsőben előnevét innen vett XIII Keresztúri Ördög Péternek 1508 és 5.) Kata leányának ki vala Lengyelné (L. Lengyel nemz.) a' ki az alább említendő Ördög Jánossal perlekedvén; leány ágra is kiterjesztetett itiletesen az Ördög jószágok' birtoka. A' tizedik szám alatti Ördög János nemzője vala két fíjainak ú. m. XIV. Andrásnak a' másodiknak, a' ki maga' 's a' tizenharmadik számmal jegyzett Ör-

ördög Péter fiai' nevökben ellentmondó volt 1574 és a' XV Ferencznek a' harmadiknak a' ki a' Kolozs-Monostori convent előtt 1579 retractált, és 1585 Valkay Miklóssal a' Valkay Tamás' fiával N. Esküllő és Ugrucz felett perlekedett; de utóbb megegyezett; különösön Ugruczán vagy Ugroczan az úgy nevezett Kendy rész (litigat pro Kendy rész) iránt perelt, 's ellenmondó (Contradictor) volt Ugruczón 1591, kinek két fija 's három leányai terjesztették az Ördög házat; fiai voltak: XVI Mihály a' harmadik 1618 egyezésre lépett 's 1620 is jószágbeli szerződést kötött Ördög Katával a' második (2.) szám alatt említetvel, XVII György az első magt. Testvérei: 6.) Anna Török Györgyné. 7.) Kata 8.) 'Su'sánna hajadanak. Ördög Mihálynak gyermekei: XVIII Ferencz a' negyedik 9.) Ördög Kata előbb Ebeni Gáborné, kinek fija István (L. Ebeni nemz.) kinek Ebeni Orsola Beszprémi Istvánné (L. Beszprémi nemz.) ennek B. György és Ferencz; Beszprémi Györgynek 'Su'sánna Ladányi Jánosné 1740 táján, Ferencznek Judit Somay Lászlóné a' Somay Sándor' anyja 1740, másodsóór Ér-Szodorói Szodoray Istvánné, és 10.) Ördög Ilona Új Tordai Nagy Mihályné. A' tizenharmadik számú Ördög Péternek N. Eufroziné nejével

három fiai valának: XIX Keresztúri Ördög János a' harmadik a' fő-ispán (L. főispánok sor.) Ez 1571 Solyomkövi Ördög Ferenczel a' tizenötödik szám alatt lévővel, kiknek szülő apjak Ördög Simon a' negyedik szám alatti ugyan azon egy volt, jószág felett perlekedvén; de osztán megegyezvén, a' jószágokat a' leányágnak engedi, szerzeményeire nézve 1587 végrendeletét megíratá, 's 1588 életét és főispánságát elvégezte; neje volt Tegzes Anna kit özvegyen hagyatt 's szülte 11.) Kata leányát az egyetlent, ez három férjet esmert: Teke Tamást (talán már ekkor Menyhárt vezetéknévvel) Ebeni Gábort a' magtalanakat és Szalay Ferenczet (Újfaluban, ez utolsó, adományképen jószágot kapott 1610.) a' ki ötöt három leányok' anyjává tevén: szülte Annát Makray Péternét, Borbárát Nagy Mihálynét, Katát előbb Tarcsay Györgynek (L. Tarcsay nemz.) másodszer Peres Sándornak (L. Peres nemz.) 's mind kettőnek magt. nejöket, harmadszor Erdélyi Györgynek hitesét, Erdélyi György' (L. Erdélyi nemz.) leánya 'Sofia Bükk Lászlóné (L. Bükk nemzet.) volt, 's anyja 1695 táján Bükk Juditnak, kit elvett előbb Magyar Gyerő-Monostori Kabós László: nemzette 1711 táján Kabós Pál és

László fiait 's Juditat Salánky Gábornét (L. Salánky nemz.) Krisztinát Zsombory Farkasné, Máriát Harsányi Jánosné, kinek férje 1700 felügyelő volt a' Károly Fehérvári vár-építésnél, Annát e' hajadant. Kabós Pál apja volt Farkasnak az élő Samuel' apjának 's az ő két leány testvéreinek az élő Zámbonénak 's a' megholt Gálfalvynénak. Harsányi János' (L. Harsányi nemz.) ivadéka Bakó és Szacsvey nemesek, kik mind ketten Harsányi leányt esmérnek nejeiknek. A' Bükk Judit' második férje Léczfalvi Gyárfás Sándor, apja volt Gyárfás 'Sofiának Varsányi Györgynének. A' főispán Ö r d ö g J á n o s' egyik testvére. XX Benedek a' harmadik 1560 a' leányok' jótállójának (evictor) ítíltetik; másik testvére XXI Ö r d ö g B o l d i z s á r 1599 ellenmondó 1601 ő volt egyik követ — többiek Csefey István, Szentpály János, Toldy István és Petky János voltak — Bátory Zsigmond' haza kisíretére rendelve 500 katonákkal együtt. Bátory Bászta e-lől vonta vala magát Jeremiás vajdához Moldvába, a' honnan szerencsésen elszöktették. — Ez nemzé XXII Jánost a' negyedik magtalan a' ki Bátory Zsigmond fejdelem alatt retractált, és XXIII Istvánt az elsőt az idősbet; ennek fíja is XXIV István az alispán,

a' második, a' ki 1592 Tegzes Annával az Ördög János' özvegyével egyezésre lépett az az: magok közt az Ö. Keresztúri, N. Esküllői, Solyomkövi, Kovácsi, M. Újfalvi és Ugruczi részjóságokat felosztották, kinek Kecseti Szilvász Judittól 1660 táján (ez ólta birnak az Ördög ivadékok Dobokán Dobokai jagon) viszont XXV István a' harmadik a' ki Jenőben lakott; de Dobokán is bírt, a' hól 1702 a' szóbeli haszonba részesülendők' sorában olvastatik. Ez 1714 a' Kolozs-Monostori conventből nemzetségsorát kiiratta ugyan; de attól, melyet mű ezennel használánk, 1764-ben ugyan onnan kiírva, merőben különbözőleg 's hézagokkal és hibával teljesen, melly ily czim alatt jutta kezünkbe: „Genealogica deductio familiae Eördög, partim ex Requisitorio Mandato ad Conventum Colos-Monostoriensem per tertium Stephanum Eördög anno 1714 impetrato, — partim ex Retractoriis Joannis et Francisci Eördög Pronepotum de anno 1579, et aliis Joannis Eördög filii Georgii sub Ppe Sigismundo Báthory institutis concinnata.“ Ennek fíja XVI Ferencz az ötödik és XXVII György a' második XXVIII E' Györgynek ki mh. 1738 a' nemzetség' legutolsó fíja: Ördög István, kereszt nevére

nézve negyedik, megholt mint magtalan 1762. Az ifjabb Ördög Istvánnak testvére 12.) Anna előbb Jeney Sámuelné (L. Jeney nemzet-) kitől született Jeney Mária Visky Pálné, kinek fja Viski József, az élő Viskiek' (nemes nemzetség a' Szilágyban) öse, másodszór M. Madarasi Szekeres Györgyné, kinek fjai: János és Sándor, amannak is ennek is egy-egy fja Sándor, kik közül az egyiknek Talaba leány nejével a' ma élő Sándor 's másodszori házasságának kedvelt és kedves gyümölcse egyetlen leánya. A' huszonötödik szám alá foglaltt ifjabb Ördög Istvánnak egyik fja Ferencz a' huszonhatodik szám alatt, leánya mint egyetlen gyermeke vala 13.) Anna, 1777 vivé sirba az Ördög leány nevet; eltemetve Kolozsváron a' szent Mihály temploma' temető kertjében nyugszik. Férje volt Mágner András, szülte Antal fiját, Mária és Terezia leányait; Mágner Antalnak fjai Kászoni Borbárával: Antal, Borbára Szaboszláyné, József, Ignác, István a' nőtelenek, 's Klára Lázárné, Anna Pischné. Mágner Mária Vajna Zsigmondnak júta társúl 's lett anyja: Vajna István Antal és Ferencz megholt nőtelen testvéreknek 's Annának Hodor Jánosnének. Mágner Terezia ment férjhez előbb Dobráhaz, másodszór

Henter Jánoshoz, ennek fíja a' ma élő Henter Farkas három leányok apja. Mágner Antalnak a' másodíknak Hevele Rozáliától születtek gyermekei ma élők: Antal, János, Ignác kinek fíja András és Rozália Csákayné. — A' huszonhatodik számú Ördög Ferencz' egyik testvére 14.) Judít ment férjhez Valkay Miklóshaz (kinek eleji már fennebb is az Ördög házba házasadtak vala) kinek leányai: egyik Szilágyiné, másik az élő' Bideskuthy- fíú- és leányak ösanyja, ú. m. Bideskuthyné valának. — A' harmadik szám alatt lévő Ördög Mihálynak öt fíjai voltak: XXIX Antal XXX János az ötödik XXXI Jakab XXXII Kelemen XXXIII Benedek a' negyedik 1441 Botos v. Boros Erzsébetnek ellentmondóji a' ki Sarkady Lászlóné volt. Ördög Antal apja vala az ifjabb XXXIV Ördög Simonnak a' harmadíknak XXXV Istvánnak az ötödíknak 1481 Ördög Simon kisebb testvérével megosztozott és XXXVI Jánosnak a' hatodíknak mind hárman Solyomkö előnévvel élteknek; a' két utólsók maradék nélkül enyésztek-el; az elsőnek a' ki 1487 végrendeletét írta, N. Margittól a' nejétől született fíja XXXVII Menyhárt 1508 jószágat cserélt Ördög Benedekkel a' nyolczadik szám alattival, mint a' kinek nagy apja 's ennek szülő apja testvérek voltak; két neje

volt: Porkoláb Demeter' leánya Dorotya és N. Jusztina, amattól születtek: XXXVIII Ferencz a' hatodik fija, a' ki ezen ágon még előbb mint a' másikon ú. m. 1545 táján az Ördög férjfi nemet utolsólag bérekeszté, 1520 három száz forintokig javait bécirta, 1530 pedig ezer forintban elzálogosította és 15.) Ördög Kata előbb Össy (L. Össy nemzets.) Ferenczné, másodsóór Gergely Jánosné (L. Gergely nemzets.) fija Gergely Gáspár. Össy Ferencznének leánya Dorotya Zsombory Jánosné, ennek Kata Dobokay Imréné 1551 táján (az ólta birnak tehát a' Dobokay ivadékok Ördög jószágát) Az Ördög Menyhárt után volt apai jószágok' felét ekkor Dobokay Imre, másik felét a' legottan említendő Karolyi 'Sofia leánynegyedben (jure quartalitii) bírták. Dobokay Imre (L. Dobokay nemz.) leányát Annát elvette Somlyay Gáspár; ennek egyik leányát Juditot Szilvász András; kinck három veje volt: az első Zakariás Zsigmond Anna,- ifjabb Ördög István a' huszonötödik szám alatt való Judit, (itt az Ördög ivadékok válnak a' Dobokayak' maradékaivá) és előbb Farnasi Veres István' utóbb Rácz Péter' neje Erzsébet leányai által. A' fennérintett Ördög Ferencz a' harmincznyolczadik egyetlen leánya 16.) Ágnes neje volt Karolyi Lancz Dénezsnek. (L.

Lancz nemz.) 1545 örökös bévallást tett javai iránt a' veje 's leánya' részire 1545—1568. 1548 az Ördög jószágokban béállitatik 's megerősítetik. 1568 Ördög Jánossal a' huszonkettődik számúval a' nemzetségi levelek aránt egyezésre lépik, leánya volt Karolyi Lancz Sofia, kit társúl vett Farnasi Veress János. Ez 1572 a' közelebb említett Ördög Jánossal egyezésre lépik a' jószágok aránt; de fejdelem Bátory István ellen pártot ütven, minden javait hűtlenség' szennyén elveszti 1575, mellyek Csefey Jánosnak a' fennebb érintett Valkay Erzsébet' második férjének adományoztattak; melly szerint a' Csefey nemzetség egyszerre házasság által és adomány jogon álla-bé e' megyei birtokosok közé.

1545 Solyomkövi Ördög Ferencz Solyomkövi saját házát és nemes udvarát; 's a' Solyomkövi, Keresztúri, Szent Katolnai, Fodorházi Újfalvi Doboka vármegyei, nem különben a' Bongárdi, Veregyházi (Szent Mihálytelki Lomperti Kolozs várm.) és Moriczzi részjószágait, 's akár holott lévő minden jogait (jura) nemzetes Karoly Dénezsnek 's az ő jegyesének Ágnes- nemes leányzónak 2000 aranyba béírta, magának semmi jogot (nullo jure sibi reservato) fenn nem tartván. Capit Al-

bens. Divers. cottuum Cista I Fascic.
6. nro. 8.

1548 Solyomkövi Ördög Ményhártnak Anna, Ördög Ferencznek Ágnes leányai a' Fodorházi, Szótelki, Szent Katolnai (possessionak iratva még akkor mint falú állott) Keresztúri, Ujfalvi Solyomkövi, Köb-
lösi örökös jogok' birtokába (dominium) kíván-
ván bcállani (Statui) Karolyi Lancz Dénezsál-
tal az ő pénzbeli mennyisége' letételéig visz-
szautasítottak. Cap. Albens. Cista Doboka Fas. 3. nro. 23.

Feljebb a' X. szám alatt béirtt Ördög János végrendeletét ide iktatólt, bár az akkori írásmódat tudatni. „Én ki vagyok Eördög János Esküllön, jóllehet istennek akaratjából test szerént kor beteg vagyok, de maga lélek szerént istenben egészségem vagyok, meggon-
dolván, hogy föld vagyok és földdé kell len-
nem, azért tészek ilyen Testamentumot ilyen személyek előtt, mint volna az nemes sze-
mély Barthalin Péter Fodorházi, Fodorhász Péter Czompo Sebestyén ugyan azon Fodor-
háziak előtt, Kereszturi János Deák és az ér-
telmes jámborok előtt mint volna Gál Fábján,
Mester Gáspár, Vári András előtt; mindenek e-
lőtt hagyom testemet az földnek és Lelkemet
az ur Istennek: annakutánna azon javaimból

likkkel az ur isten engemet szeretett, hagyom Húgomnak Orbán Istvánt ki vólna nála in Hf. 16 d. 50 annakutánna feleségemnek gyermekemnek hagyom a' többbit. Továbbá a' zálogos jószágból ha Húgom hozzá akarja váltani benne Esküllőtől elválva, Fodorházától és Solyomkötől elválva, valamellyet akar hozzá válthassa, és élyen belöle holtáig mind gyermekével egyetemben, holta után ha gyermeki nem maradnak mind a' többivel egyetemben az én árváimra száljon. Mindezekben hagyom és valam oltalmúl főképpen Kendi Antalt annakutánna Valkai Miklóst és Menyhárt Gáspárt hogy ezek viselyék gondját az kevés jószágnak és a' szegény árváknak. Ez levél költ Gyertya Szentelő B. Aszszony előtt való kedden A' D. 1554-to Ezen végrendeletben erintett javak közül megneveztetnek: a' Szótelki rész, melly vagyon Kendy Antalnál 60 for. Ugyan Kendy Antalnál az Ugroczbéli rész vagyon 200 for. zálogban.

1569 Bévalló levélnél fogva Nagy Esküllői Ördög Péter saját Ujfalvi egész részjóságát száz forintba, Solyomkövi Menyhárt Mátyás ismét hasanlólag oda való részjóságát száz ötven forintba elszálogositják, nem különben Solyomkövi Ördög Ferencz végre Eufrosina úr aszszony Esküllői Ör-

dög András' özvegye az említett Ujfalvi határban lévő egész halastavának negyed részét örökös joggal elzálogosítja nemes Menyhárt Lászlónak. Cap. Alb. Cis. Doboka. Fas. 3. nro. 1.

1726 Idősebb Ördög István M. Ujfalvi nyolcz telkét elzálogosítja Kali Kun István-nak.

Össy (Szász-Új-Össi) Miklós 1575 javait fejedelmi parancsolatból; de itelelesen veszté-el Kolozsvárt a' pártosság büniért hűtlenség' szennyén. Szász-Új-Öst birta, mellytől vette nevét. — Ugyan e' nemzetség' fíja vala Össy Ferencz is amazzal egy korú, a' ki Ördög Katát Ördög Menyhártnak Porkoláb Dorotya első nejétől született leányát tartotta; atyja volt Össy Dorotyának Zsombory Jánosnének, ki szülte Zsombory Katát Dobokay Imrénét. (L. Doboka leírását.)

Pánczél (Cschi) A' nemzetségi sor; valamint a' falú, mellytől nevét vette, bizonyítja ezen nemzetségnek hajdani fennlétit. A' XV század' vége felé két ágra oszlottan birta Pánczélsch falut a' Pánczél nemzetség, mellyről annak elfogyta után 1620 táján a' Bad vagy Vajda 's a' M. Birkali Vitéz nemzetségekre szállott, 's ezekről az Inczédy, Veselényi és Henter bárókra 's több kisebb birtokukra. Az

utolsó magva szakadt Pánczél Péter végzé-bé e' nemzetséget fiú ágon a' kileányát Angalétát királyi engedelem mellett 1480 fusitá (prae fecit) férjhez adá Bereki Drági Tamás hoz. Ennek csak egy leánya volt Márta Szentgyörgyvölgyi Szent Györgyi Mátyásné. Anyja volt ez Erzsébetnek a' kit Egeri Kamuthy Balázs (első Erdélyben) vezetett a' hymen' oltárára. L. a' következő ivadékokat Kamuthy vezér név alatt.

Páris István 1682 a' Nagy Sajói szákmán rondben (Urbarium) az odavaló birtokosak' sorában írva.

1702 A' szóbeli haszonban részesült Nagy Sajon birva.

Pásztahy említetik mint M. Ujfalvi birtokos 1770 táján; — mint M. Köblösi birtokos 1702 a' szóbeli haszonban részesülendők' egyike volt.

Pávay 1702 mint Szász Czegői birtokos a' szóbeli haszonban részesült.

Peres Sándor 1628 táján második férje Szalay Katánának, Szalay Ferencz, és Ördög Kata leányoknok, rövid ideig birtokos volt; elhalván ő, özvegye Erdélyi Györgyhez ment férjhez harmadszór.

Permártony 1702 M. Köblösi birtokos és a' szóbeli haszonba résztvévő vala.

A' Korda vér ágazat is egy Per mártont esmért.

Petky. (Derzsi, -és Királyhalmi gróf) Erdély' polgári sora teljes a' Székely nemzetből származott nagy kormányfijakkal. Az első tudható vajda Erdélyben 1002 Székely volt, 's még ezenkívül kettő. Alvajdák igen számosan valának; többnyire a' Székelyek' ispánságával egybekötve lévén ezen méltóság. Fejedelem egy, négy holnapig. Tudva lévő rom. cath. püspök tiz; udvari korlátnok kettő, kincstárnok öt, rendek' elsője egy, királyi törv. tábla előlölője négy, ország' főbiztosa kettő (egyik al) tartományi számoltatók' elsője egy, tartományos korlátnok nyolcz, 's ezek közt az első.

1500 Petky János voltak Székelyek E' megye is hármat tisztelt a' Petky házból főispáni székeben. (L. főispánok sor.)

1564. Petky Gábor Székelység' fővezére,

1577 Petky Farkas Bátory Kristóf.

1599 Petky János Bátory Zsigmond alatt fő korlátnokok. Ez

1601 Bátory Zsigmondot Moldvából Jeremiás vajdától, hova Bászta elől vont a valamagát háromszáz katanákat vezérelve egyik ő ki-sírte haza.

1603 Petky Farkas jeles vezér vas erejű bajnok Bászta Györgytől szabadságát visza nyeri.

1605 Petky János az első Bátory Zsigmond' éveiben tanácsnok úr, e' megyei főispán, egybe gyűjtötte a' Székelyeket Szitás Keresztúrra 's Bocskai részére hódította; Bászta' keménysége miatt ez önként következtvén, 's ekkor Bocskay fejedelemmé választatott M. Szeredában.

1631 Élt Petky János a' második (L. főispánok sor.)

1635 Esett-el lövés által a' Szalontai ütközetben Petky István Betlen Gábor volt fő udvari mestere.

Ugyan ez évett Petki Simon volt Csiki al- 1638 főkapitány.

1653 Királyhalmi (elsőben ez vette fel ezt előnévül) Petky István fejedelmi tanácsnok, korlátnok, és a' jóváhagyott alkatmány' egyik értelmes bírálója. II Rákoczy György által 1653 Moldovába küldetvén Balás vajda ellen, ki a' Kozákok' segítségével a' vajdaságot Rákoczy' rendelete ellen elfoglalta vala, a' Kozákokat szét űzte, 's Rákoczy által Moldvai vajdának tétetett; melly új méltóságában a' Török udvar is nagy summa ajándékánál fogva megerősítette.

1657. II. Rákoczy Gzörgy fejedelem Marcaljának iratik és testalakja, öltözete 's arczképe festetik a' Kazincytól felhozott munkájában Puffendorf Sámuel báronak. L. Samuelis Lib. Bar. de Puffendorf Commentarii de rebus a Carolo Gustavo (X) Sveciae Rege gestis. Norinbergae 1696. Ez egyik kisírte Ecsedig (Betlen Imre g. szerént) II. Rákoczy Györgyöt Lengyel országból visszatértében. Továbbá

1658 Jun. 13. Rákoczy György erdély' kormányát reá is bizta.

1661 A' Székelyek' vezére és Kemény Jánosnak Apafi Mihály' vetélkedő társának ellenje Udvarhelyszéken vesztett 's Gyergyó felé szaladt. Völt egyszersmind Béli Pállal együtt fejedelmi helytartó 's Küküllő vármegyei főispán.

1715 Petky Dávid a' törvényes királyi tábla mellett, melly ez évben vette újabbilétét, ítülő bíró; I. Leopold császártól grófi címet nyert 1690 táján.

1722. Kolozs vármegyei főispán és az ország' gyűlés tagja volt mint királyi hivatalos.

1767 Élt Petky Boldizsár az Udvarhelyi ev. ref. iskolák' egyik segedelmezője, jöltévője.

Magva szaktadt a' Petky grófi nemzetiségnek 1817. Jelenleg Petky Antonia grófné e' megyében Viczének egyik birtokos asszonya, leány testvérével utolsó sarjadékai jeles családjoknak. — Lásd bővebben a' Petky-ekről Kállay Ferencz Értekezését ezen vezér név alatt; kinck azonban a' Petkyek Doboka vármegyei főispánságuk idejéről tett határozatai a' megyei laistromoktól merőben különböznek.

Pethus Lófő fíja Czegének fele felét 1291 megvásárolta; de 1345 a' vásár elrontatott itületesen.

Pisch neje jogán, a' ki Mágner házból való, birtokos vólt.

Pistaky (Bongárdi) Előbb jegyző 1566 — 1568, utóbb ügyvéd lévén; ezek birtokosi létét, előneve pedig Bongárdi birtokát jelentik. L. jegyzők' sor.

Posoni (Somozsdi) Jozsef 1774 táblabíró és birtokos.

Pousa. Egyik Pousa vólt 1230 főlovászmás fő tárnok mester, kik a' Lób és Tamás testvérek' ujadomány levelében a' világi méltóságok közt emlitetnek. (L. Mohaj falú leírását.)

Szirmay Antal a' honi Károly-Fehérvári országos levéltárból Szatmár várm. I-ső rész. 25 lap. említ egy Pousa vajdát hogy „1251 Szatmár vármegyében Gumbás földjének felét megvásárolta egyik Jowb Pechnek fijától husz ezüst gyrán.“

De ezélünkhoz közelítve: e' háznak tagjai eredetöket Csehországból vévén (L. Simon Kézade nobilibus advenis) Bogát Radván törzsöktől; 1247 két testvérek Lukács és Pousa megosztottak Zemplén vármegyei javaikban, Pousának Endre fijától származtak az Erdélyi Pousák (Pósák).

Benkő Cháknak, Csáknak vagy Csáky-nak 1252 vólt Erdély vajdájának apját Pousának; Éder pedig Erdélynek.

1281 Vólt vajdáját (ebben-is Benkövel-és Vajdával egyezvén) Pousának nevezik.

1362 Szirmay felhoz egy Pousát Satal fijával együtt bizonyos büntető per' itéletében. L. Szatmár várm. esmerete I rész. 82, 83 lap.

Hihető, hogy az a' Pousa Péter, ki nek Pousa Istváa ivadéka a' Vass nemzetiséggel 1345 Czege iránt a' Tordai gyűlésen perlekedvén, keresetétől elesett, épen az Éder

által felhozott vajda vólt légyen; tiz évi különbség jövén közbe csak a' vajdaság és az alább felhozandó oklevél magyarázta év között. Melly oklevél jeles érdemű Kállay Ferencz' értekezésében a' nem. Székely nemzet' eredetéről, érintve van: holott a' Pousa nemzetség' régisége, e' megyei birtoka, 's két fija ezen igék által hozatnak világosságra: „hogy István Erdélyi vajda itelete szerint, melly 1345-n. a' Tordai gyűlésben hoztatott Pousa és Vass nemzetségek' perében, egy káptalani másolatot (transumtum) hozott elő Pousa István 1291-ből, mellynek tartalma szerint Lófő Pethus fija 's Imre Buthus' fija, felét vették meg Czegének Farkassi Pétertől (talán a' Harinay nemzetség' egyik elődétől) Doboka vármegyében, más felét megvette Pousa Péter: quod Petrus Farkasi — in alia medietate Lophae Siculo filio Pethus et Emerico filio Buthus pro septem Marcis vendidisset, 's jöllehet az eladás megezáfoltatott az Ellenféltől 's Pousa István törvényesen elesett keresetétől“ 's a' t. L. Historiai Értekezés a' nemes Székely nemzet eredetéről, hadi 's polgari intézeteiről a' régi időkben. Készítette Kállay Ferencz pensionált Kapitány auditor. 1829.

1409 Pousa Kristóf héhozatik egy hitelen vérégozatba a' Kolozs-Monostori Conventből kivéve hogy Szent Márton Macskási Macskásy Sofiának férje vólt. E' nemzetség nevét fenntartja a' falú is, mellyről alább.

Putnoky 1693 Gyulában birtokos (L. Gyula leírását alább.)

Radó György Iklódy Sofia' férje neje jogán birt, apja vala három leányoknak kiktől a' Kemény es N. Iklódi Toldalagi vérek származtak.

Rác (Tömösvári) a' Maksay házba házassodván; birt Recze Keresztúron 's ahoz tartozott részjóságokban ott körül. Maradékai: Farkas János és leány testvérei. Ugyan is Nyárádtői Maksay Balázs Daczó Katával, Daczó Györgynek (kinek testvére Kata a' Cserényiek ösanyjak egyik ágon) leányával mint nejével nemzette: Dávid, Mihály, és Gábor fíjait testvéreket mindnyájon hivatalt viseltteket (L. déz-mabérszedők' alispánok' és főbirók' sorá) Dávid a' Máriafy nevet nyerte; Mihálynak fíja nem vólt hanem leánya: Éva, elvette Tömösvári Rác János; nemzette Rác Zsofiát ki neje vólt egyházi törvényttnító Hódi Farkas Jánosnak, kinek fíja a' ma élő Farkas János 's két — egyik élő Eperjesyné, másik elhalt 'Sikóné testvér-nénjei. Maksay Gá-

bor a' Mihály' testvére nemzé: Tereziát a' kit elvett másodszer Rácz János a' már érintett, és apja lön Rácz Ádámnak az élőnek, Klárát Csáka Papnét, még két leányt, 's László fiját; kinek fija nem lévén csak leányai; a' Maksay nevet ezen az utolsó ágon sirba vitte, özvegye 1853-n halt-el, leányai élnek.

Recze (Keresztúri) A' honi történetek' sorában e' nemzetségből Reche, Reczey, vagy Recze Bálint tünikelő 1625. II Ferdinand' követje volt Betlen Gáborhoz; kit Betlen junius' 14 küldött vissza oda. — Julius' 14 pedig ugyan ettől küldi Betlen korlátnok Körtvéfalvi Kovacsoczy István neve alatt készült feleletjét a' császárhoz.

A' nemzetségi sör e' házból ezeket és ily sorban jelleli: Reczekeresztúri Recze Balázs élt a' XIV század' elején, apja Lőrincz, Mihály, Antal és László fijainak. Mihály nemzette Jánost a' magtalant és Simont. Antal apjak volt Simon, János, Mihály és a' magt. György fijainak. László nemzője lön Jánosnak, János Fülöpnek, Simontól származott György apjak Bernárdnak Péternek es Tamásnak a' Kabós Francisca férjének, Péter Gergelyt, ki Jánost utolsót a' Recze neven nemzé. Fija volt ennek Keresztúry Gáspár, kinek fiai:

György, Balázs, Boldizsár és Gáspár, Balázs Mihály Anta, Lőrincz és László fjakat hagyott. Boldizsárnak két nejei u. m. Pestesy Margit és Csomafáy Anna é' megyei szüzek' egyike, a' ki szülte Jánost és Borbárát Súljos Imrénét, ki anyjok volt Jánosnak a' magva szakadtt utolsó Súljos István anyjának, és Franeiscának. Keresztury Gáspár nemzője lön György magva szakadtt és Miklós fjakainak. Ez nemzé Istvánt Cserényi Anna nejjével magtalant, és Pétert; Kata és Borbára pár nélkül elhervadt leányainak apjakat. Pestesy Margit Keresztury Boldizsárnak első neje szülte Keresztury Tamást Cserényi Klára' társát és György, Farkas, Mihály fejedelmi fő levázmester, Gábor és Mátyás fjakainak anyjakat. Gábor nemzette Gergelyt és Györgyöt, Gergelynek leánya Anna Galaczi Pestesy Gaborné lön. György apjak volt Andrásnak és Gáspárnak. András adott lételt Borbárának Pokafalvi Becsky Györgynének. Gáspár Ombozy Mártával Miklóst és Istvánt. az utolsó fiút é' nevezetes házból, nemzé, kinek leánya Mária Litteráti Sámuelné volt 1600 táján vagy közelebb. Kinek Kemény Anna grófné a' ma élő ötöd nyomú ivadéka. — Észreven-

ni való. hogy e' nemzetségisorban a' fenn érin-
tett Recze Bálint nem találhatik.

Redmecz y (Széki) Széken birt nemes
jóságot 's onnan vette előnevét; és mint bir-
tokos e' megyében alispánságot viselt (L. al-
ispánok sora). A' Redmecz y név Erdély-
ben már a' XVII évszáz' első negyedében es-
méretes sőt köz becsü vala. Élt ekkor Red-
mecz y T. János. Tudós munkát irt és adott
ki ily czim alatt: A' Felséges Bethlen Gá-
bornak Isten Anyaszentegyházával
cselekedett jó t e m é n y i r ő l való
könyv. Áll öt részből: 1.) 1619 táborozása.
2.) Az elpusztult eklé'siákban helyreállítások
a' tanítóknak. 3.) Bethlen Istvánnak academi-
ákra küldetése. 4.) A' Bibliának oláh nyelvre
forditása, 's az oláh papok jó rendbe szede-
tése. 5.) Az arianusok és szombatosok elleni
disputatziók.

Sáfár (Gyulai) a' XVII és következő
évszázak fojtában; de az utolsónak csak két
első negyedében virágzott nemzetség volt a' f.
kerületben a' Borsai járásban. (L. alispánok
sorát.)

Salánky Gábor 1711 Kabós Juditot, ki
leánya Kabós Lászlónak Bükk Judittól, ki volt
Bükk Lászlónak Erdélyi Sofiától született leá-
nya, ki Erdélyi Györgynek Szalay Katától a'

Szalay Ferencz' és Ördög Kata' leányától származott, e' pedig Ördög János főispán' leánya volt --- véné-cl; birtokos lön itt. Paptelki, Cs. Gorbói és N. Iklódi részjóságuk voltak a' közelebbi század' fojtában; 's legközelebbről is Paptelkén. A' Nagy Iklódit Salánky József birta 1796 körül 's utánna özvegye, melyben Jékey Sándor, Léczfalvi Gyárfás Sándor, 's közelebbről neje jogán Kakucsy Farkas nemesek mint örökösök osztottak.

Sarrády 1702 mint Szent Andrási birtokos nemes személy a' sóbeli haszonba részesült. L. Benkő Specialis Transsilvania Cap. VII. § 111. m. s.

Sárközy 1702 mint Dobokai birtokos a' sóbeli haszonban részt vett. Nagyobb birtoka volt Lozsárdon 1780 maradékának az utolsó magva szakadttnak, kitől leány ágon a' Cze-gői Balog és Persa nemesek jönnek-le.

Sarkudy (Sarkudi) vagy Saraskudi. Bizonyítja e' rég elmúltt nemzetségnek fennlétét annak a' pusztának (praedium) 's részszerént erdőnek neve, melly a' legrégibb levelekben „Paraput“ (némelyek ezt Babuczra ruházzák) az ujabbakban: „Sarkad, Sarkud, Saraskud“ nevezettel említetik, és ma közönségesen „Saraskutjának“ mondatik. A' XIV század' fojtában birta ezt, a' ma pusztát akkór népes hely-

séget a' Sarkudi nemzetség; de hűtlenség' vét-
kébe esvén, elvesztette; a' minthogy az több
ú. m. a' két Esküllő Keresztúr, Köblös, Szó-
telke, Szent Katólna (akkor Szent Katalin fa-
lu; ma puszta) Paraput (ma Saraskutja) Fo-
dorháza, Újfalu, Kováceltelke, (ma Kovácsi: a'
régiek örömet ragasztatták a' „telck“ szót a'
falút birók' neveihez, p. o. Bachuna-teleke,
Chege-teleke, Gyula-teleke, Romlott-teleke,
(Macskás) Szent Márton Macskás (és a' t.) So-
lyomkö falukkal együtt 1396) a' Kolozs Mo-
nostori convent 15 kötet 6-d. száma
szerént) Ördög Andrásnak, Isküllői András-
nak, Köblösi Teke Mihálynak és Menyhárt Já-
nosnak adományoztattak. — Élt 1441 Boros
v. Botos Erzsébet Sarkady Lászlóné
Sarkady Benedek menyje, a' ki Solyomkö,
Újfalu, Fodorháza, Esküllő, Keresztúr, Köb-
lős, Szent Katalin, és Szótelke falukat mint
nagy apja' örökségét felkérte; de ellene mon-
dottak a' Menyhárt, Teke és Ördög örökösök.
Ezek szerént a' Sarkady nemzetségnek 1441
fenn léte világos; úgy az is, hogy az 1396 ősi
birtokát Sarkadat elvesztette. (L. Ugrucz
falú leírását).

Sebestyén Sárvári birtokos 1702 a' szó-
beli haszonba részesült.

Sebess Sándor 1760 birt Somró Újfaluban.

Ser é dy (Görcsöni). Ezen nevezetes szerepet viseltt nemzetségnek Erdélyben volt létit a' honi historia' számos helyei jelentik.

1520 első közülek a' ki Erdélyi hivatalponton állott, volt Ser é dy Dem én mint Károly Fehérvári kanonok. Ser é dy (Sereden) Dem én Chalcedoni püspök, Várday Ferencznek az Erdélyi Fehérvári püspöknek segédje (vicarius) írja a' megyés papoknak és káplányoknak; hogy miután Ő ítéletet hozott, Deák Osváldat Fekete Márkat, és Királyfalvi Syki Balázst a' Kükküllői esperestnek tiz forint fizetetlen dézma árával adósoknak találta, 's azért az adóság' kifizetésére tizenöt napi haladékat engedett legyen — továbbá hozzá adja: „A' mit ha cselekesznek, jó: különben pedig elmúlván a' tizenöt napi haladék, ugyan azon Deák Osváldat — tü, a' mint előhozatik, intések és találjátok-meg, mint pártosokat és átalkodottakat, 's a' tü; sőt igazábban a' mű ilyetén parancsolatunknak hódolni és engedelmeskedni nem akarókat a' tü és alattvalóitok egyházaiból minden ünnep- és vasárnapokon a' mise' innepélyessége alatt, midőn azon az Istenigéjének hallgatására legtöbb nép gyülendő egybe, harangozván 's gyértyákat gyújtván és aztán eloltván, 's az ö r ö k á t o k' j e l l é ü l a' földre vetvén, rekeszszétek - ki a'

hívek' egyházából, 's a' kirekesztetteket jelentessétek-fel, miglen az érintetteket illendőleg nem telyesitik. Költ Fehérvártt december' tizedikén az úr 1520 esztendejében.“ E Transumto authentico Szereday Notitia Capituli Albensis Transsilvaniae cap. 135. Caroli Éder Excursus ad Historiam Transsilv. Antiqui, Medii et Recentioris aevi Mart. Felmer pag. 274, 275. — Nem lehetett a' századok éreltte vallásmarczona- viharának ki nem lobbanni, midőn a' Krisztus' szelid igáját oly vad zsarnokok, példás szegénységét pedig oly kincsszomjuhozó fősvények hirdették hazánkban, milyeneket a' historia' pitvarában itéletünk' széke elibe állit a' leirtt oklevél!

1526 Serédy Gáspár I. Ferdinand Ausztriai fő herceget Po'sonban az országgyűlésen (mellynek lapjain a' törvénykönyvben Scheredius, Sered olvashatók) egyik ő is választotta királynak, 's innen magyarázható oly tetézett kegyelme Ferdinándnak iránta az ő élte' fogytaig. Ilyen több példa van a' Magyarok' történeti sorában! —

1536 Kassát Zápolya Jánosnak feladja; mielőtt azt hidegen és vigyázatlanul védte volna.

1540; valamint mindég Izabella' ellen volt Serédy. Ellenben I. Ferdinand királyhoz von-

szodatt; kinek viszontag választott kedvencze vala; attól feles javakat is nyert ajándékul. Ilyen volt az erdélyi K. Fehérvári püspökség jövedelme melyet 1542 october 18 nyert, ilyen Bazin és Szent György. Viselt méltóságai közül nevezetesebb volt a' Felső Magyarországi kapitányság. Meghált 1550 martius 1-ső napján. Eltemették rokonja Serédy György's unokája Alaghy János; a' Szent Györgyi szentegyházban emléket emeltetvén sirja felébe, melyre latin versekben felülírást is metszettek, melyet Timon „Epitome Cronologica“ 320 lapj. előad. Serédy Gáspár fiú-maradék nélkül holt-el; egyetlen leányát 'Su'sánnát Janus Ostrogi herczeg vevé-el. A' Serédy Gáspárról maradott fíjat illető jézságokat Krusich Jánosnak adta Ferdinand kir. grófi czim mellett.

1642 Konstantinopolban követséget viselt egyik Serédy.

1651 Serédy István Erdélyben második a' ki fellépett; hogy Doboka vármegyében nőt veve a' Kamuthy házból; e'felett adomány levelet is nyervén birtokai felől.

1657 januariusz 14, Serédy Istvánt Rédey Ferenczel 's Barcsay Ákossal együtt nevezé-ki maga helyett II Rákóczy György helytartónak Erdélyben, hogy az alatt mig a' Len-

gyel háborúból visszatérénd, az ő személjében Erdély' fejei lennének. Elkísírték ezek őtet Viskig Máramaros vármegyében, 's onnan vissza jöttek két nap múlva. (L. Második Rákóczy György ideje" 45 lap.) De még ez évben Serédy Drágban meghalálózván; megszűnt Rákóczy helytartója lenni; 's a' más két, magok közt is egyenletlenkedő, visszázkodó tagtarsaira szállott Erdély' elég sujos gondja.

1701 Görcsöni Serédy István és Nagyfalvi Serédy Péter testvérek a' Drági uradalmat együtt birták, a' kik említetnek

1702 mint szóbeli haszonban részesültek. Erdélyben, 's jelesen e' megyében mint birtokos utolsó Serédy Péter volt a' Drági uradalom' elidegenítője.

1730 Serédy (már gróf) utolsó ivadéka nagy nemzetségének, Szempte várába, 's még a' Bazini várhoz tartozott két faluba eredeti Horvát gyarmatokat szállított. — A' Serédy nemzetség' előneveit közép Szolnok vármegyéből Görcsön- és Kraszna várm. Nagyfalú adák.

E' jeles ház Erdélyben mint Doboka vármegyei birtokos Serédy István báró által tünt-fel; ki Kamuthy Balázsnak e' megyei főispánnak leányát Katát 1651 elvette. Adománylevelet kapott ez évben martius 9-kén a' Drá-

gi, Komlós Újfalvi és Adalini egész falukról a' Kamuthyak' kihalása utánra, Mikó, Urtelek pusztarészekről és Szent Mártoni egész pusztáról 's több más megyebeli jószágokról. Egy fja Benedek 's leánya Anna Toroczky Mihályné volt. Fija Ujlaky Borbárát vevé-el; apja lévén vele hat magzatoknak: Istvánnak Kollatovich Kata férjének, kivel — úgy látszik — rövid ideig élt és magtalan volt; özvegye még kétszer ment férjhez, Gáspárnak, kinek két leányai közül az első N. Melczer Jánosné, a' második Klára Toroczky Boldizsárné volt. Péternek a' magtalanak, a' ki érintett István testvérével együtt 1690—1702 birta a' Drági uradalmat; mellyről jelesen a' Drági kastély' feléről Adalin, Komlós Újfalu részjószágokról, Mikó, Urtelek pusztarészekről 's a' Szent Mártoni egész pusztáról 1701 aprilis 10-kén I Leopold császártól új adománylevelet nyert. L. 1823 évi Tudományos Gyűjtemény IV Füzet, 15, 16 lap. Serédy Péter idegeníté-el a' Drági uradalmat, csaknem egészen; igen keveset hagyván-meg abból utódi az Andrásy grófok' számára. Klárának Kendefi Pálnének Sofiának előbb Rédey Ferencz' társának 's két leány gyermekek' anyjának, másodszor Csík Szentkirályi Andrásy Istvánné-

nak és 'Su'sánnának rendre Perényi Ferencznének és Majornének.

Simonfi 1702 Simontelki birtokos a' sőbeli haszonban részesült.

Simon bán 1228 előtt birta Gyekét (akkor Gyekú) de a' Gertrud királyné' meggyilkolásában részt vévén; jószágait 's azak közt Gyekét elvesztette.

Somlyay (Rödi) Dobokay Imrének Anna leánya után veje lévén Somlyay Gáspár 1600 táján birt Dobokán házasságnál fogva.

Somlyay Judit e' tájtt Kecset Szilvási Szilvász Andrásné volt.

Somja 1402 Pánczélecehi birtokos a' sőbeli haszonban részt vett.

Somi Jozsát hozza-hé a' birtokosok' sorába egy biteles vérágazati tábla. Ő Temesi bán volt I. Ferdinand Romai császár és Magyar király' idétte 's Erdélyben nagy birtokú; jelesen e' megyében mind azt birta, a' mit ma közönségesen Csáky jogoknak nevezünk. Övéi voltak: az Almási (Kolozs várm.) és a' Gorbói Tihói 's Buzai uradalmak e' megyében. Pija volt Gáspár, leánya Kata Bebek Jánosné. Fijának Prinyi Margittól két leánya született: Anna előbb Patocsy Boldizsárné, másodszor Balassa Imréné. Ez az, kire Zápolya János Erdély' kormányát Maylattel megosztva bizta

vala. E' vólt Medjesen a' Gritti Lajos ellen fegyvert emeltt nemesek' egyik vezére. Másik leánya Borbára Lindvai Bánfy Lászlóné. Balassa Imre két leányt nemzett: Sofit és Margitát. Ennek első férjével Bornemisza Benedekkel lettek: Bornemisza Zsigmond magt. és Anna Csáky Zsigmondné magt., második férje vólt Kendy Gábor a' Kendy Gábor és István magva szakadt 's hűtlenség' szennyéu büntetődöttek apjak. Balassa Imrének Sofi leánya vólt előbb Némethy Ferenczné; kitől született Zsigmond a' magt. és Ilona Csáky Déne'sné; második férje vólt Csáky László, apja Istvánnak; ez Veselényi Annával Lászlót: a' Zsigmond', Pál', Péter', Ferencz' és László' apjokat Batthyáni Magdolna nejével, Annát Prépostváry Bálintné és Istvánt a' másodikat adá. Kinek első nejétől Forgács Évától Ferencz Tárnokmester magt. Czobor Erzsébet nejével és István a' harmadik három nők' férje ú. m. a.) Lónyay Margité, kitől Zsigmond, és Mária Kornis Gáspárné Esztérházy grófok' özanyja b.) Melid Klára; Imre, György és Mihály' anyjók és c.) Barkoczy n. kitől Miklós a' primás. Második neje a' második Istvánnak Prinyi Mária szülte Csáky Lászlót; ez Kálnoky Katával Lászlót II Rákoczy Ferencz' vezérét 's utóbb a' magános haszonért Hódad' feladóját az ellenfél

hódoltját, és Gábort. Istvántól a' Jó'sika báró két ág, Gábortól 'Su'sánna Lázár Ferencz grófné által a' Szárhegyi Lázár gróf ivadékok: Cse-rey, Henter, Geréb, Székely, Molnár, Lakatos, Mezey, Bagossy és, t. származnak.

Somody Bádoki birtokos vala 1770 táján.

Sóós pedig 1760 ugyan oda való birtokos.

Sulyok (Szopori) Noszolyi birtokos a' XVII évszáz' első második negyedében.

Sükösd Gáspár 1502 nemesnek iratik Ulászló király által azon parancsolatban melyet a' király a' 'Sombori (nem e' megyei) félbirtok's egy Köhalmi ház elfoglalás iránti perben küldött a' 11,000 szüzek utánni legközelebbi negyedik férián.

1579 Sükösd Miklós Theremi előnévvel olvastatik; úgy ekkor S. Gáspár is.

Süközd István 1603 Székely Mozes' zászlóját követve Radul vajda népétől Rosnyó és Volkán közt Brassó vidékin leváगतott vagy meglövetett.

Süközd György Borzovay Erzsébetet vévén-el nejl; úgy is mint Borzovay' veje, ki már maga itt birtokos vólt; dé úgy is mint az Ördög Márta' harmad nyom maradéka jószágot birt e' megyében a' tizenhetedik század' első második negyedében. — 1628 septemb. 26. e-

gyik ő, mint Betlen Gábor fejedelem udvari belső meghittje küldetett vissza az Al-Gyogyi ferdőről Károly Fehérvárra, hogy a' Magyar király' követjét Ipolkéri Kéry Jánost illendő tisztességgel fogadná-el; a' mit ez meg is tett: a' mint maga a' követ 1629 majusz 27-d. a' Magyar-országi nádorispánnak megirta. L. Gáb. Betlenii Princip. Transsilvaniae coaevis documentis illustratus. Collegit, et in seriem chronologicam digressit Georgius Pray etc. Edidit Jacobus Ferdinandus Miller de Brassó 4. 1816. Tom. II. Doc. LX. pag. 187.

Egy más Süközd Györgyöt hoz-bé a' Patocsy nemzetség' vérágazata, hogy Ér Szentkirályi Szilvász Zsigmond' leányát tartotta, ki fíja vólt Szilvász Györgynek Losonczi Bánfy Boldizsár Judit leánya nejétől; Bánfy pedig veje Patocsy Gáspárnak Erzsébet leánya után, kit nélkie neje Forgács Borbára szült. Maradéka Süközd Györgynek nem említetik.

Szabadszállásy (Nagy- és F. Bánya) Csomafáján lakott Csernátoni Jánosnak (L. Csernátoni vezérnév) vejelévén; egy nyomon által birtokos vólt e' megyében. Jelenlegi első ivadéka Szabadszállásy Ágnes Ferenczyné. A' Szilágyban fiúágon is virágzik.

Szabó (Turoczi) Mátyás 1682 Nagy Sajói egyik birtokosnak iratik azon évi oda való szakmány-rendben.

Szaboszlai. Egyik ága az alsó kerületben birtokatlan még fenn vann; másik a' f. kerületben fiú nemből kihalt. Amaz neje Mágner Borbára Mágner Antal' leánya Ördög Anna és Mágner András társak unokája jogán birt egy nyomon által. Maradatt egy élő leánya előbb Paulovichné, most özvegy Hatfaludyné.

Szalaházy László törzsöknek iratik a' Hoszszutelky, Budaházy, Liptay, Tötör és Menyhárt ágazatokra 's ivadékokra nézve. Leánya volt Magdolna (született Tötörben 1509 táján) ment férjhez Liptay Györgyhez; szülte: Miklós, János, Ferencz, Kata és Sára magzatait. Csak Meleg-Földváron volt birtoka tudhatóbb e' háznak.

Zalaij (Szalay) Gáspár, Bongárth előnévvel élt 1543-ban.

Szalay Ferencz az Ördög János' és Tegzes Anna' veje, úgy, mint harmadik férje Ördög Katának 1591 táján birt e' megyében. Három leányok' apja volt.

Szalárdy János annyiban hogy 1666 több törvényhatóságok közt e' megyében is felső kerületi fő adóbévevő (Perceptor) volt, itt helyt foglalhat. E' férjfit Benkő oriási szor-

galmának írja, kezirati munkáinak kültetemet tekintve. L. Köz Hasznú Esmér. Tár. II. Kötet 306 lap.

Sz a m a s k ö z y (Mihály Kolozsvári) E' név mintegy magával hozza a' mi szépet az Erdélyi évkönyvek bizonyítanak már ma rolla. Ki nem tudja a' Sz a m o s k ö z y nevet méltánylani? — E' megyében az érintettnek diésiretesen viseltt jegyzői hivatala, annak birtokosi létéről is bizonyossá tesz. L. jegyzők sora.

S z a c s v a y (Esztelneki) Birt Dobokán 1735. Unokája a' Czegői Balog nemesek voltak.

S z á v a (Sándor, Gogán Váralyai báró) százados (kapitány) mint a' Drugatyevidh Horváth János' heted nyom maradéka hirt Pousán, Budján, Szent Györgyön, Ördöglútan és Csömörön feles jószágot. Másod unokája Palkó 'Su'sanna Simándy Lajosné és Palkó Anna volt Lázár Antalné. — Más ág Sz á v a neje Henter Amáli' (L. Ördög nemzetség) jogán már-már birtokosá válandó.

1698 Sz á v a Mihály báró kir. hivatalos az országgyűlésen.

S z é k e l y (Szász-Zsombori,- és Boros-Jennői) A' haza esmérte több előnevű Székely nemzetségek' egyike a' Szász-Zsomborról nevezett Székely-éké: Ez e' megyében a' XVI

század' végén 's azt követettnek elején viragzott. L. főbirók' sora.

Székel y Ádám gróf (Boros-Jenői) 1760 többi közt birt A. Kékesen; 1789 Borsán. 1771 a' Kolozsvári reformatus árváknak 500 mforintot hagyott. Megholt mint a' tiltott szerelem' üldözöttje 's nemzetségének utolsó bérekesztő sarjzatja.

Székel y Kálmán Bátory István ellen felázadt, 1575 Kolozsvártt hűtlenség' szennyén büntetődött Széken birt.

Szeleczky- jogot Vasas Szentiványon tudunk a' most jefolytt évszázból.

Szemere (Dobokai) 1600 birt Dobokán; mái utódja igen kevés részjóságban Onaghten báró több leszármazásak után. L. főbirók sora. — Ugyan e' Szemere Jánosnak 1606 Dobokai, M. Ujfalvi, M. Derzsei, Szótelki, Lózsárdi és Oláhkékesi birtokát fejezi-ki Bászta Györgynek egy védlevele (Protectionalis) Kolozsvártt jun. 29. Szemere és Kornis részökre kiadva.

Szénásy Miklós 1677 Bádokban lakónak írja magát a' Véglai Horvát Magdolna nemes és vitézlő Lugosy Miklósné' végrendeletében, mint egyik bizonság majusz 30-káról Vóltak részjai Budusan (akkor e' megyében) Igri- czén Becsky Zsigmond' maradékaitól kiváltva.

Szentkirályiak 1693—1828 bírtak Gyulában mint birtokos nemesek. Magvak szakadt. f. ágon 1827.

Széplaky (Széplaki) II Apafi Mihály 1709 Bécsben költt adománylevelénél fogva adományozott mint fejdelem tulajdon neve és pecsétje alatt Széplaky Mihálynak egy örökseges telket Katanában (Kolozs várm.) 200 mförint beirásos mennyiségben. Ennek ivadékai e' megyében is birtokosok voltak, II József császár alatt pedig Ordinarius alispánságra (L. alább) léptek. Magva szakadt e' háznak a' folyó század' elsőbb éveiben.

Szentgyörgyi (Szent Györgyvölgyi) Mátyás (talán a' ma is e' megyében létező Szent György falucskának nevet adott) birtokos; Drági Mártát nővé tévén, e' jogon Drágnak birtokába lépett. Nemzé Erzsébetet Egeri Kamuthy Balázsnét. (L. a' Kamuthy és Serédy ivadékokat).

Szilágyi. (Veresegyházi) Alispánsága és előneve birtokosi létét hirdetik. (L. alispánok' sora).

1481 's az előtt is birtokos volt e' megyében az esméretes Horogszegi Szilágyi nemzetség Szász Ujösön, Devecseren és Gyekében; jelesen Szilágyi Jusztina Erdélyi Jánosné.

Jelenleg is esmér ugyan Doboka megye e' neven több birtokost; de az a' Szilágyi, ki Valkay Miklós és Ördög Judit házastársak' egyik leányától Szilágyinétől származott, fiú-ágon kiholt, 's különböző volt (mert későbbben is élt) az érintett alispán Szilágyi Jánostól.

A' Korda- vérégozati tábla is Szilágyi nevet jelel e' megyei birtokosok közt, Récese előnévvel.

Szilvásy (Kecset-Szilvási) Andrásnak Rödi Somlyay Judit nejével birtoka volt házasságnál fogva Dobokán, ősi javai pedig Kecsetben és Kecset-Szilváson voltak.

Szilvásy Péter Gyekének nagy részben birtokos vala a' XVI század' végén 's a' következőnek elején; de Bátory Gábor fejdelem ellen pártot ütött, 's azért 1611 Gyekei birtokát hűtlenség' szennyén elvesztette.

Cseszeliczki Szilvásy Boldizsár 1602 Bátory Zsigmondot --- midőn Erdélytől masod ízben elbucsuzott, Trencsén felé egyik elkísírte.

1603 Szilvásy András mint Székely Mozes' hive megholt az ütközetben Brassó vidékin Radul vajda fegyvere alatt.

Ez évett az érintett Szilvásy Boldizsár Betlen Gábort követte Nándor Fehérvár-

ra, segítséget kérvén a' Török császártól Erdély' insége ellen. Ugyanè itt és ekkór Betlen' Erdélyi fejedelemsége szóban forog. Ezt Szilvásy irigy szívvel vészi. De Betlen a' fejedelemséget el nem fogadja.

1606 követ volt a' Meldvai vajdához Radulhaz.

1610. sept. 6. Kolozsvártt II Mátyás kir. és Bátori Gábor Erd. fejedelem közt kötött békesség pontjait mint tanácsnok és kir. bérlő (Arendator Regius) alá irta 's pecsétjével megerősítette. L. ez aláírtakat Tudom. Gyűjt. 1817. év. I negyed Kovachichtól.

1627—1643 Szilvásy András szolgabíró e' megyében.

Más Szilvásy András 1628 sept. 12 vagy 17 követnek ajánltatik Eszterházy Miklós gróf által, Betlen Gábor' lealáztatására a' Török-császárhaz intézett azon levélben, melyet ez Szombathelyi Mártonhoz, a' Török udvarnál lévő egyik császári követhöz küldött. L. Gabrielis Betlenii Prpatus Transsilv. Tom. II. Doc. LVIII. pag. 178. — (L. főbirók és alispánok' 's szolgabírók' sor),

Szodoray (Ér-Szodoroi) Ferencz 1590 királyi tábla bíró volt.

E' megyében élt és birt e' családból Szodoray István; ki a' tizenhetedik század' ele-

jén k. Szolnok vármegyéből a' Piri járásból ide szakadván, elvette Ördög Katát Ebeni Gábor' özvegyét; de magtalan lévén, halála birtokosi létét 's nevét elszünteté.

S z o m m e r a' közelebb elfolytt század' vége felé házosságnál fogva birt.

Szöllősy 1702 Nagy Iklódi birtokos volt a' szóbeli haszonban részesültek közt.

Szu cs á k y (Erdő-Csanádi) Péter a' Vitéz Ferencz és Göczi Torday Kata leányát Krisztinát nejül vevén, 1680 táján e' megyei birtokosá vált. Nemzé Ferencz fiját és Borbára leányát e' megyei A. kerületi fő-bíró' (L. főbírók' sor.) Szász Czegői Balog Zsigmond' hitesét.

Tarcsay György veje Szalay Ferencznek és Ördög Katának. Mint Szalay Kata' férje neje jogán birt 1628.

Tarkányi mint S. Szent Andrási nemesbirtokos 1702 a' szóbeli haszonba részesült.

T e k e (M. Köblösi) Eredetét 's létét e' nevezetes nemzetségnek Benkő 's Buday Ferencz évirók érintik. E' megyében volt birtokosi léte a' főispáni sorból, az Ördög-nemzetséggel házassági 's állított rokoni egybekötötésökből és e' folyó században Solyomköven találtt sírkő' feliratából bizonyos.

Mennyiben volt való az, hogy az Ördög és Teke neveket viseltt ősök valaha vérek lettek volna, nem vitatva, egy hiteles másolat 1767 a' Kolozsmonostori convent' irományjai közt ezeket esmérteti meg velünk a' Teke fjak közül: Köblösi Teke Mihály 1396 élt, osztály képen birta M. Köblöst, mellyet nyert vala több falukkal együtt a' nékie is! adományúl jutott falúkból 's néptelen földből, Gáspár, Menyhárt (a' hasonló nevű nemzetség' kezdője). István, Bricius és László. T. Bricius nemzé 1471 István és György fjak. A' Bricius' testvére László apja volt Teke Jánosnak. Teke Istvánnak: Imre, János és Balázs. Balásznak: Ferencz ki 1540 élt és Teke Lukács a' főispán Doboka 's b. Szolnak vármegyékben, mh. 1548. Nejével Barcsay Magdolnával fja volt Ferencz. 1610 táján holt-meg.

Teke Borbára Zsidó Balászné 1620 élt, birt F. Tőöken és M. Fodorházán.

Ugyan ekkor élt Teke Tamás-is Ördög Kata' férje.

Teke János 1627 idéző parancsolatot váltott Betlen Gábortól Gyula Fehérvártt aprilis' 23. Hiteles másolat. Magva szakadt. e' nemzetségnek fiju ágon ennek elhunytával.

Teke Magdolna Fodorházy Istvánné
élt 1656-n.

Toldalagi (Nagy Iklódi) Az Iklódy magvaszakadtt nemzetségnek hasonlólag magvaszakadtt ivadéka 's utódja. — Az Apafi és Oroszfái Mikó 's Viczei Mindszenythy házakkal rokon vala míg e' megyei jelesbb nemesek közt százhetven évig virágzott.

Az a' Toldalagi Mihály, kit Betlen Gábor Budára követül rendelt a' Nagy vezérhez 1626 's 1636 Marosi főkapitány 's tanácsnok volt; valamint az a' Toldalagi János is, ki I. Rákoczi György alatt 1638 a' Dézsi vallás tárgyú gyűlésben mint egység hívő fő méltóság szonakolt a' Nagy Ercsei Toldalagi grófi nemzetség' fíja vala.

Hanem Iklódi Toldalagi János, viszont I. Rákoczi György' korában fejedelmi ügyek' nevezetes igazgatója (Fiscalis Director) volt. L. Kállay Értekezése. 1829.

Toldalagi Ferencz a' főbíró 1647 I. Apafi Mihály' sogora és Apafi Kata' férje.

Toldalagi János I. Apafi Mihály' kamarássa 1680 Torda várm. főispán, kir. táblabíró 's Szamasújvári várkapitány. L. Betlen János Histor. 4-k. könyve 14 szak.

Toldalagi György 1718—1720 e' megyei alispán. L. főbírók és alispánok sora.

Györgyben a' György' fiában; Gábor' unokájában ki Györgynek fija volt enyészettel e' nemzetség férfi ága 1822. Iklódnak nagy részit birták. Leány ivadékaik: Szabó, Vass gróf, Jékey, Szebeni, Almády 's t. nemesek.

Polgári léte a' Nagy Iklód előnevű Toldalagiaknak feltűnt Zápolya János alatt. A' nemzetségi ágozat sór e' szerint adja elő. Toldalagi Gáspár, Tamás, Mihály és András egykóruak. Az utolsó Radó Eufrosinával (második hitese Alnay Katalin) léte adott Ferencznek, Borbárának Bolduczi Fehér Jánosnénak és Eufrosinának Tamásfalvy vagy Vitéz Jánosnénak. Ferencz Frátay Klárával nemzette Sofiát Némái Vajda Jánosnét, Jánost a' ki 1624 táján élt nejével Gyerőfy Borbárával. Eufrosinát Tamásfalvy vagy Vitéz Lászlónét és Magdolnát Vitéz Ferencznét, Vitéz Györgynek és Klárának apjakat 's a' Pál' nagy apját. A' most érintett Toldalagi János apja volt 1.) Ferencz 2.) Gábor neje Toroczky Sofiamagt. Klára Gyerőfi Jánosné magt. Krisztina Torma Kristofné és Susánna vagy Erzsé-

bet Toroczkey Lászlóné magzatainak. Ferencz a' főbiró Apafi Katával apja a.) Andrásnak, ki Göcz Pál leánya Göcz Sára ne-jével nemzé Máriát Nalácz Lajosnét, és Sárát Barcsay Gergelynét b.) Jánosnak 1678 Bánffy Zsigmonddal perelt a' Mező Örményesi (Kolozsvárm.) határon találtt tápláló arany — (aurum vegetans) felett. Az országgyűlés döntötte-el a' pert a' Bánffy részre. L. articulus diaetalis 33 anni 1678-d. 1-ma Octobr. a' ki apai örömét lelte 1.) Katában Czegei Vass Ádámnében (innen a' Vass grófok' Nagy Iklódi birtoka) 2.) G á b o r b a n 1698 a' Károly-Fehérvári országgyűlésen követ volt. 3.) Györgyben as Almády Anna férjében 1770 Torda várm. alispánban. Ez három házassági zálogban örvendett a.) Krisztinában Szabó Józsefnében b.) Györgyben és c.) Máriában Jékey Sándornében. György apja volt Györgynek a' ki m. 1822, hagyván maga után Lázár, Anna, grófné társától György fíjacskáját felserdült kora előtt elenyészett végső csemetéjét az Iklódi Toldalag ih áznak. Leányágazatok: Drusánnában a' hajadan kisebbikben és Susánnában a' nagyobbikban Boros Jenei Korda Ádámnében virágoznak.

Toldi (Nagy Szalontai) E' nemzetség' nemes ágának a' közelebb múltt század alatt volt Solyomkövi birtoka Kabós nemesekre szállott. A' Pánczélcehi járásban is birtak. Birtokjokat elcserélték.

1600 Szalontai Tóldi István alá írta nevét az Aranyas széknék adott országos nyugtatvány (assecuratio) alá, hogy Mihály vajda ellen felkelt vala. Hállay.

Tolmács Mátyás 1390 örökös cseré által Encsi birtókos.

Tomory Lőrincz a' tizenhetedik század' beáلتával Valkay Erzsébet' férje volt kevés ideig; ipja, fija vala Valkay Tamásnak az Ördög Márta férjének, a' ki házosságnál fogva első e' megyében a' Valkayak közül.

Tomory István 1603 július' 17 Sélkely Mozessel 's a' kiket Betlen Farkas megnevez, számszerént 51, mindnyájon Erdély' nagyjai-val 's nemessei-vel együtt elhúllott Brassó vidékén Rádul vajda' fegyvere alatt

Torday (Dobokai, és Göczi) E' nemzetségből János alispán volt négy évig. L. alispánok sor.

Torday Imre 1541 Lósárdi telkeit zálogból Kandy Mihálytól követeli.

Torday Imre és T. Albert 1545-n Dobokán lakók és birtokosok. Más

Torday Imre 1627 Dobokai birtokos, és egyik (Doboka előnévvel) szolgabíró és

Torday Zsigmond 's Zakariás az ő rokoni 1627—1630 évtájt.

Torday János 1678 Dobokai birtokát elzálogosítá.

Göczi Torday István 1758 Nagy Devecserben egy fejedelmi (fiscalis) telket zálogosított Demeter Jánostól 22 vonás forinton, a' hól még többet-is birt.

Béhozatik a' Patocsi nemzetségbe Torday János, ki férje vala Érszentkirályi Szilvász Sofiának, ki leánya Szilvász Zsigmondnak 's unokája Györgynek, a' ki veje volt Lozsonczy Bánffy Boldizsárnak, ennek leánya Bánffy Judit született Patocsi Erzsébettől. Torday János nemzé Zsigmond és Ferencz fíjait. Az lön apja Gábornak 's nagy apja Sándornak. Ez nemzője volt Lászlónak, leányát ennek Susánnát Nemes Ádám vevéel, utóbb gróf lön maradéka. A' Torday ivadékok Kolozsvármegyében fenn vannak nevöket megtartva.

Tót. 1546 Csomafái Toth János emlitetik István Erdélyi vajda' parancsolatjában, — melly Klusvártt (Kolozsvár Kolozs várm.) Boldog Ilona királyné innepén — mint egyik

alperes Torda várossa és Outhon nevű falu között határszél aránt folyt perben. Közelebbi Tóth háznépnek Iklódi birtoka a' XVI századból való.

Tökés (Magyarosi) László, tartományi biztos a' Kolozsvári vidékben Apor Ágnesnek második magtalan férje 's neje jogán Kendnek egyik birtokossa volt 1780—1799.

Török (Kecset Szilvási) István 1677 magát Kecset Szilváson lakónak és nemes személynnek írja egy vég rendeletben. Ered. oklevél másol. Fija volt Török Györgynek az Ördög Anna férjének. Leánya volt ez Ördög Ferencznek ki élt a' XVI század' vége felé.

Tötöry (Tötöri, — és Kalota Szentkirályi) Régi levelekben Tót-Eöri, Tót Ewri. A' nemzetségi sor és tisztek' sora a' Tötöry nemeseket is e' megye' birtokosai közé helyezik. Már 1509 virágzottak, a' hasonló nevű falutól kölesönözvén nevöket. L. főispánok és főbirák' sora.

E' házból a' vérágozati jegyzetek megnevezik Tótewry (Tötöry) Balázst a' főispánt és leányát Borbárát. Annak neje volt Kecsethy Magdolna. Osztózó vérek valának a' Tötöryek a' Kecsethyekkel, a' Szalaházy Liptay és Kozárváry ágazatakkal-is.

A' Tötörý nemzetség a' XVII század' b'álltával áldozott a' harcz' síkjan: hogy Tötörý Jánost maga és lakta megyéje' részéről Székely Mozes' zászlója alá küldé 1603. Az ütközet Rosnyó Vulkán által-út közt ment végbe Fasching augusztus Felmer szerint september' 20-kén korán reggel, mid' Radul havasalföldi vajda, mint a' Rudolf császár' meghittje és az Erdélyiek' szöszegésinek megboszúlója véletlen rá ütvén a' Székely népére, magát a' három honapos fejedelmet, 's vele együtt jelesbb embereit: Tötörý Jánost, Toldy Istvánt, a' csak új hivat Rédey Ferenczet, Kiss Farkast, 's öt Apór fíjakat, levágta.

Tötörý Kata Barcsay Gáspárné; kinek fíja Lénárt, kinek leánya Petronella A. Balázsfalvi Cserényi Jánosné.

Tuhut. Kétségen kívül lévén, hogy Erdély Tuhut által elfoglaltatatt, a' Magyarok az Almás vizinél az Oláhokan diadalmaskodtak 's Esküllönel hódolász-hitöket bévevék. Azon állapot, hogy az új meghodított népnek zablán tarthatása, a' vidék' bátorságba helyezettése avagy csak földeröszég' hányását elkerülhetté tették — 's még a' vélekedés szerint Tihónak Tuhuttól állítása 's nevezete is gyanusokká tehetik, a' maradékat, hogy Tuhut ezen a' földön sokkal az előtt mint vármegyé

vé vált vala saját foglalást tett. Nem is lehet, hogy Tuhut nemzeti kézzel 's vitézül foglalva-el Erdélyt birtok-béli jutalom nélkül maradt voltna.

Ujhelyi (Tisza Ujhelyi) Ferencz II. Bákokzy Ferencz honi vihara alatt főbiró, jegyző, és birtokos, (L. tiszték' sor.)

Ujváry 1702 Oláh Vásárhelyi birtokos és a' sóbéli haszonban részt vett.

Vajda (Vászái, - utóbb Szász - Zsombori és Meredjoi) Meredjoi Vajda György első e' megyébeu, élt 1578 táján, adomány jögon jószágot nyert. L. a' királyi tábla' itilletét lemásolva.

A' Szász-Zsombori Vajda előneve 's viseltt hivatala birtokosi létét bizonyítja.

Pánczélcsehi Vajda vagy Bad János 1627 élt; benne kiholt a' család.

Vajda közelebbi ivadékok voltak: a' Váró, Vida, Varady; ma pedig Veres, Fosztó, Török, Jánosy nemes háznépek.

Vajna (Pávai) 1755—1833 két nyomon által virágzott nemzetség vala: — Első Rákóczy György fejedelem nemesi czimmerrel, nemességgel 's Páván Kézdi székben egy belső örökséggel ajándékozván meg e' nemzetség' ősap-

ját, ő és benne utódi fő székely nemesek (primores) levének. A' nemesítő adomány levelet a' K. Fehérvári or. levéltár birja. Gábor e' család fiai közül az elsőbi Francia háborúban - 1796 - katonáskodván, őrnagy volt mikor a' csatadűhe alatt a' nem kimiltt fáradság forró hidegbe ejté; 's csak azt fájlalta hogy ágyhoz szegezve nem a' vérmezőn múlt-ki az életből.

Dávid kormányzéki titoknak.

Elek itilő mester a' törv. kir. táblán hűzamosan.

Antal családja' disze, fényes tiszti körében egy megfeszített hazafiú tett' áldozatja. Született 1760 december' 13-dik napján, nemes szülöktől mind két ágon. A' Kolozsvári iskolákban a' bölcselkedésig bészárólag egyebet jónál bé nem sziván, a' Váczi Theresianum neven dékelőn, hová pazar dícsiretek ajánlák fel Kolozsvárról a' jóra menendő ifjat. Második József cs. sarkalatos újtmányai rendében, B. Brukenthal és Teleky Ádám gróf (Czidnek fordítója) mint királyi biztosok ketten egyszerre hívák-meg írójoknak jegyzőjöknek 's — megkell vallani — teljes reményű segédjöknek ama kétes amanehéz állapotokban. — Ő az utolsóhoz vonszódott és állott. — Vált itilőmesteri jegyző előbb.

Az Erdélyi udvari cancellarián kezdett folytatott és végzett hivatali pályája alatt a' fejdelem háromszor koszorúzta érdemeit megelégtetését fejező leveleivel. Nőtelen holt meg mint Erd. udv. előadó és királyi tanácsnok Bécsben nem vagyontalanúl a' ki szülőitől semmit cgyebet mint egy pár ezüst készületű kést és kalányt 's egy arany hat szegű gyűrűt Görög minvűt nyert. — Könyvgyűjteményének nagy részét a' Bécsi rendőr onnan kihozni megtiltá. Mh. 1827-dik évben dec. 20-ik napján. Századjának békjét viselve a' személjes nemeségnek bókolója volt. Egyébaránt Erdély nevelt nevelni fog és nevel nagy kormány fiatat; de nagyobbbat nem mint volt Vajna Antal. Apja 'Sigmód e' megyében házosság által lön birtokos; testvér bátyával Istvánnal 1833-ban magva szakadt ez ágón a' Pávai Vajna nemzetségnek 's megszűnt idevaló birtoka is; Háromszéken még virágzik.

Valkay (Magyar Valkai, — Gyulai) E' megyében a' Valkay név legelőbb Gyulában tűnt fel, a' hól a' XV század' elején birt Gyulai Valkay Mihály, kinek leányát Annát elvette Gernyeszegi Erdélyi Gergely. Tovább

Valkay Tamás 1471 táján Ördög Mártát elvévén, birtokossá vált 's ekkor e' nemzetség négy nyomon által virágzott ú.m. Val-

kay Tamás nemzette Istvánt és Miklóst; István Ferenczet és Andrást; András Boldizsárt. Miklós az István' testvére apja volt Istvánnak; ez Miklósnak Annának Ödömfy Ferencznének, Borbárának Borzovay Istvánnének, 'Susánnának Zsombory Lászlónének és Ersébetnek. Utóbb

1572 Valkay a' honi vitézek' tetteit énekek által fenntartott Magyar (Erdélyi családból való) versírók közt említetik a' Tudományos Gyűjtemény 1825 évi VI. füzet 114 lap.

A' XVII. század' fojtában egy Valkay Miklós Ördög Judit' neje által az Ördög nemzetség' osztáljosává 's így e' megye egyik főbb birtokosává vált.

Vallon Péter (Héjasfalvi) 1630 febr. 28. Valamint 1633 febr. 27. Fehérvárrt. nyeré adományúl Székolajt egészen; érdemesítvén magát mint fejedelmi testőr alkapitány.

Várady (Nagy Várad) II Rákoczy Ferencz' honi háboruji alatt viragzott ház vala. 1790 táján magva szakadt. L főbírók és alispánok sora.

1702 Várady Kis Budaki birtokos — nemesnek sóból haszon adatatt. Birt Iklódan is ekkör.

Váró a' Vajda ivadékok' egyike birt Pánczélcsehen.

Véég Miklós' özvegye 1682 Nagy Sajón birt.

Veres (Farnasi) János 1545 táján Karolyi Lancz Sófiát nejének vevén, Ördögivadékává vált, minthogy napája Ördög Ágnes az Ördög Ferencz' leánya volt. Neje Ördög Jánossal a' főispánnal jószág felett egyezésre lépik 1572. De a' férje Veres János Békesy Gáspár' zászlója alatt a' törvényes fejedelem Bátory István ellen harczolván, hűtlenség' szennynén fejét 's jószágait elvesztette Kolozsvárrt. Birtokosi következője Csefey János lön adomány jogon. Fija István Szilvász Juditat tartatta.

Farnasi Veres Benedek Erdélyi Ilo-na' férje.

Veres Daniel Fehér (akkor csak egy Fehér várm. volt) Veres Gáspár Bihar vármegyék főispánjai voltak 1590 táján; annak Bornemisza Boldizsár, ennek Bánffy Dénezs és Ugray Gergely lévén társaik.

1702 Galaczon és Szavában birtokosok a' só béli haszonban részesültek.

Viczey (Viczei) Gáspár 1603 Székely Mozessel együtt harczolván; elesett Brassó vidékin Radul vajda fegyvere alatt.

Virginia's István (Nagy Váradi) előbb fejedelmi ügyek' egyik igazgatója a' mellékrészekben (partes readnexae) 1666 végével pedig adóbévevő volt többek közt e' megyében a' f. kerületben rövid ideig. Az ország' rendjei atyokfijoknak nevezték a' honi törvénykönyvben. Kolozsvári conventbéli megtartó (conservator) is volt. — Ilyen adóbévevők voltak: Ugron András Barcsay fejedelemségében, Ugron Ferencz 1683. L. Kállay' értekezését Ugron vezér-név alatt.

Vitéz (Magyar-Bikali báró) 1530 óltaviselé a' Magyar Bikali előnevet. Kolozs vármegye adta nemzetség volt; itt többek közt Pánczélesehnek nagy részit házasságnál fogva bírta. (L. Pánczél nemzetség) Magva szakadt 1733 július 5-kén György báróban.

Mennyire a' kezünk közt jeles honfi barátunk' szives közléséből, megfordúlt hiteles másolat előadja, a' Vitéz nemzetség' táblája ez. Gyökérnek Tamásfalvy Ilyés tétetik ebben, a' ki már Zsigmond király alatt Kolozsvármegyében birtokos nemességet nyert. Fijai: Gergely az első, és Miklós az első. Ennek: Tamás az első és Jakab. Annak: György az első az „Erdélyi Katona“ mellék névvel megtisztelt, Miklós a' második Tamás a' második és Imre az első. Az „Er-

déli Hatona“ mellék nevű Györgynek fija: András az első Doboka vármegyei első birtokos Corvinus Mátyás kir. alatt 1480 a' Vitéz ösökből; de még mind Tamásfalvy névvel, házasságánál fogva birtokosává vált itt és jelesen Pánczéleschen hogy magvaszakadandó Csehi Pánczél Péternek fiúsított Ilona vagy Angaléta leányát elvette. Kivel nemzé György fiját a' másodikat a' ki első a' Vitéz nevet felvette. Atyja lön Gáspárnak a' magva szakadttnak Tamásnak a' másodiknak ez nyerte adományúl Bihart 1530. Kinek leányai a' leány negyedet kivévék 1557 Andrásnak a' másodiknak Ilonának és Klárának. András Valkay Agnes nejével a' Koppándy Gergely fiúsított örökösével nemzé Gábort az első e' megyei szüzek egyikének Össi Jankaffi Orsolának férjét és Klárát Dobokay Jánosnét. Terjeszté ama pár a' Vitéz házat Miklós a' harmadik Ferencz az első és András a' harmadik és e' két utolsó magva szakadt fjakkal. Miklós apja lön Petrityevith Horváth Klárával: György fijának a' harmadiknak a' ki bárónak iratik 1653 a' Jóváhagyott Alkatmány' bírálói közt. Vólt királyi tábla bíró. Ez Kamuthy Orsolával 1640 táján nemzé I Gábort a' másodikat II Ferenczet a' másodikat III. Borbárát a' magva szakadt Szilvásy Mátyásnét

IV. 'Susánnát Úzoni Bély Pálnét, a' ki 1678-
 özvegyen marada. V Annát Szalánczy Gábor-
 nét és VI. Klárát. I. Gábornak Orbán Krisz-
 tinával született fija András a' negyedik. En-
 nek Betlen Éva neje szülte: Györgyöt a' ne-
 gyediket és utolsót kereszt névre nézve, kiben-
 fiúágón a' Vitéz nemzetségnek magva szakadt
 1733 július' 5-kén M. Bikalon; mert az ő két
 kisebb testvéreinek: Miklósnak a' negyedik-
 nek és Andrásnak az ötödiknek nem marad-
 tak magzatai, magának pedig voltak csak leá-
 nyai: Klára Homoród Szent Mártoni Biró Zsig-
 mondné, Éva Nagy Váradi Inczedy Sámuelné
 a' báróné, és Erzsébet. II Ferencznek a'
 másodiknak e' megyei ház adta Göczi és Do-
 bolday Katától mint első nejétől születtek: a.)
 Borbára b.) Klára és c.) Krisztina leá-
 nyai. Második neje Nádudvary Klára Mária
 és Anna leányok' anyja vala. a.) Borbára
 lön A. Csernátoni Domokos Jánosné; nemzék:
 Jánost, Imrét és Antalt. Imre apja volt György-
 nek, György Ferencznek a' főbirónak. b.) Klá-
 ra Kapivári Kapy Jánost maga férjivé 's János
 György és Terezia gyermekek apjává tette.
 Tereziát elvette Al-Torjai Apór Lázár, kinek
 Gyulay Évától születtek: Apór Lázár, Ferencz
 a' magvaszakadtt, 'Susánna Erdőteleki Szent-
 mariay Györgyné, Klára Csik Szent Mártoni

Szabó Ferenczné, és Ágnes Körös marcsai Véér Sándorné. Apór Lázárnak fija Lázár az élő férje Borzenczey Klárának és apjok János és Lázár fíjainak. Szentmariay György nemzé: Annát Csik Mindszenti Czikó Ferencznét az élők: Czikó Antonia B. Boér Antalné és Czikó Ferencz' anyjokat, Istvánt két nejeitől: Lajos és 'Susánna gyermekeinek apjokat. Apór Klára az élő mint özvegy anyjok: József, Ferencz, Klára, Keczei Janosné és Lajos 's Carolina gyermekeinek; Lajos Mikes 'Sófia grófnéval apja: Lajos fíjának, Carolina Hatojhai Pócsa Pálné anyja: Károly fíjának. Véér Sándornak élő leánya: Klára Brencsán Józsefné anyjok: Erzsébet, Sándor, Albert, Ottilia, János Mária magzatainak. c.) Vitéz Krisztina ment férjhez Erdő Csanády Péterhez és szülte: Ferenczet 's Borbárát Szász Czegői Balog Zsigmondnét, a' ki maga főbíró volt e' megyében. I. Vitéz 'Susánna Úzoni Béli Pálné anyja volt Susánnának Hadadi Veselényi Pálnénak, birta az alsó kerületben Galaczat és Kékest maradékaira is által szálván e' birtok. Fija volt: István; unokáji: István és Ferencz; másod unokája Miklós harmad unokája a' jelenleg élő Veselényi Miklós báró. Az első Miklós' testvérei: Pólexina Kemény Zsigmond báróné, Mária Teleky Adám grófné e' megye'

rendjeitől ömledezve tiszteltt egykori nagy aszszony, főispánné mh. 1785 augusztus 26. Anna Betlen Lajos grófné, kinek nevét ma élő b. apja' nevét viselő fija által a' Kerlési kertben emeltt gyászemlék hirdeti. Veselényi Ferencz apja vala: Mária leányának Iktári Betlen Domokosnénak's nagy apja B. 'Su'sánnának a' M. Vásárhelyi országos M. könyvtár' alapítónak Széki Teleky Sámuel gróf kegyes házastársának, Farkasnak a' Drági Dynasztának és Katalinnak Rédey Zsigmond gróf hitésének.

Mi után Tamásfalvy András Bikali Vitéznek apja 1480 táján Pánczél Péter' fiúsított (praeфициáltt) egyik leányának nőszésénél fogva a' Pánczél házba házasodott, ez az ág — mellyből voltak Vitéz 'Su'sanna Beldy-1674 és Klára Kapy Jánosné 1700 táján — Évában a' Vitéz György báró leányában Inczedy báró neje' személyében 1760 táján elenyészett; a' másik ágnek sokkal előbb fogyta történnén, nem árt tudni ebből rihány származást és elágazást, kik mindnyájon leányágon Vitéz törzsohót esmérük dédapjoknak és így következnek. Bikali Vitéz András apja volt Vitéz Klárának Dobokai Dobokay Jánosnénak, ki nemzette Dobokay Imrét, kinek Zsombory Katával házassági gyümölcse' volt Dobokay Anna Somlyay Gáspárné, ki szül-

te Somlyay Gáspárt, Erzsébetet és Juditát három ág törzsökeit a.) Ugyan is Somlyay Gáspár Cseh Annával a' Cseh István' leányával mint nejevel nemzette Somlyay Gáspárt Boncznyiresi Dobay György leányának Annának férjét, ki atyja volt Somlyay Annának, Kis Dobai Dobay Ferencznének; Dobay Ferencz Péternek, Péter Klárának Rettegi Györgynének adtak léltelt; Rettegi Györgytől származtak István, Zsigmond, György és Krisztina Pataky Istvánné. Rettegi István Somay Sárát, István Ferencz Anna és Grizeldis magzatoknak és testvéreknek tette anyjává. Zsigmond elvette Naprády 'Su'sánnát, György első hiteásával Aczél Salomeával Zsigmondot és Salomeát, másodikkal Kandó Máriával Mihályt és Katát nemzette b.) Somlyay Gáspár' második leánya Erzsébet Szász Erasmussal hűtölt 's szülte Katát Somogyi Andrásné a' Somogyi Anna' anyját. c.) Somlyay Judit harmadik gyermeke Somlyay Gáspárnak lett [Szilvásy Andrásné szülte: 1.) Juditát 2.) Annát 3. Erzsébetet 1.) Judit volt Ördög Istvánné, fija Ördög István, ennek Ferencz és György a' magtalan, Ferencznek leánya vala Anna Mágner Andrásné, kinek fija Antal, leányai: Terezia előbb Dobráné majd Henter Jánosné, Mária Vajna Zsigmondné 2.) Szilvásy Anna Zakariás Zsigmondné lön; szülte 'Su'sán-

nát Káli Kun Mátyásnét, ki Kun Lászlót, ki Kun Istvánt és Mátyást nemzé, Istvánnak Kesserü Zsófia szülte Erzsébetet Földváry' nejét, Mátyás nemzé Farkast a' magvaszakadttat és Berzenczey Józsefnét. 3.) Szilvásy Erzsébet előbb Farnasi Veress Istvánné 1585 táján másodsóór Galgai Rác Péterné volt.

A' mit a' nemzetileg tisztelt emlékü Kazinczy Ferencz a' Rákoczy-Ház Genealogiai ismertetének megigazítására, kibővítésire adott Tudósításokban. Felső Magyar-országi Minerva 4-dik Negyed 1826. 941 lap. irt, én is azt jegyzem-fel: hogy „a' régi korok történetei körül semmi gond nem kerüli-el a' házagokat vagy botlásokat, 's azoknak kipotlása megigazítása a' később élők' kötelessége.“ A' kezünkbe került nemzetségi sor, melyet hiven lemásoltunk (itt is egyebütt is) feleljen a' fogyatkozásról vagy botlásról.

Vurczer. Jábroczky leányt tartva, neji jögon birt az alsó kerületben.

Zabolay 1702 Szászujoessi birtokos a' sóbeli haszonban részesült.

Zakariás (Dobokai) házasságnál fogva 1650 táján birt Dobokán az utolsó Zakariás Zsigmond, férje Kecset-Szilvási Szilvásy 'Sü'sánnának.

Zámbó. Különböző a' most virágzó Zámbó nemesektől. Zámbó Máté 1577 december 20-kán Vasas Szentiványon egy telket nyert és birt Batory Kristóf fejdelemtől, Sulyok Imre korlátnak aláírása mellett. Oklevél másolat.

Zámbó Mihály 1627 aprilisz 23. az ő részére többekkel kiadott idéző parancsolatban Doboka vármegyeiekkel emlittetik.

Zente (Szent Egyedi). Tizenhat évi alispánsága Zente Györgynek jelenti birtokosi létét e' nemzetségnek a' XVII század' elején. L. alispánok sor.

Szent Egyedi Zenthe Bálint 1605 elesett Székely Mozes mellett a' Radul vajdával Rosnyó és Volkán közt Brassó vidékin viselt ütközetben.

A' jelenlegi Szent Egyeden birtokos Zentéékről bizonyos adatunk nem vala.

1702 Pujonban Zente a' sóbeli haszonban részesültek között volt.

Zútory 1702 Széki birtokos a' sóbeli haszonban részesült.

Zsidó Balázsne Teke Borbára Felső Tőöken és Fodorházán kiházásitásokor (emaritatio) részjószágot kapott; mellyeket mint zálogosokat Zsidó Hedviga kiváltott 1620. Eredeti oklevél másolat.

Zsúky. E' diszes nemzetség 1349 már virágzott. Jelesek: Domokos, János, Mihály és Dávid. Kolozs és b. Szolnok vármegyékben számos leány ivadékokat 's utódokat számlálma. Doboka vármegyében is felléptek a' Zsúkyak 1571 táján, főbb birtokuk vala Meleg-Földvár.

1549 'Súky Domokos Kolo's várm. szolgabíró. Huszti m. s.

1437 Zsúky János Apátiban a' nemesek részéről követ.

Zsúky Gáspár Bátory Zsigmond' évciben tanácsnok úrnak iratlik az ország' laistromában, melly eredetileg jelenleg a' kormány-szék' levéltárában találtatik.

Zsúky Mihály 1698 juniusz 14. a' Károly Fehérvári országgyűlés' tagja volt.

1702 Zsúky mint M. Földvári nemes birtokos a' szóbeli haszonban részt vett.

1790 élt Zsúky László utolsó sarjadéka nagy emlékü családjának, a' ki sajátjából emeltette szentegyházban Kolozsvártt nyugszik, a' jobbak közt felserkenendő. Legközelebbi maradványa a' Zsúkyaknak a' P. Horvát ház. —

Imé a' múlandóság' képe annyi nemzetségek' elhúnytában lefestve. — Úgy van, „alig foly-le egy félszázad az unokánk nem tudja azt, volt e' az vagy amaz nemzet.“ Hány ne-

velt oda nem vesznek kik ma' a' leirt sornál egyéb emlékekben nem élnek! sőt e' megye' léte óta hány háznép nem törölt-el a' halál annyira hogy pusztá nevöknél többet rollok 's gyakorta azt se tudhatni! — Sok nemes Magyar nemzetségek elmúltak leány- többek férjfi ágon; 's még is ma elég számosan lakják 's birtokják e' megyét; hogy Kaunicz herczeg' ajánlott okfeje telyesedhetőbb 's telyesedendőbb lenne. — Semmi nemű alkotmánya e' megyének annyi 's oly gyakori változásokat nem szenvedett 's nem szenved, mint a' birtokosok' ide való birtokuk' létideje: ma egy nemzetség fogy-ki, s a' fejdelem ül-be birtokába; a' fejdelemnek mai birtoka hólnap (a' törvény ezt hozván magával) másnak ajándékoztatik, ma egy leány férjhez menetelével elveszti itt-ott birtokát (legalább saját személyére nézve férje éltéig)'s birtokosi nevét, mellyek azonnal férjére szállanak, itt a' vádolhatlan szerencsétlenség, ott a' vádolható pazérlás, 's a' hivtelen nő, itt egy Phryne — majd egy cserevásár megfosztja az örökséget ősi- nemzeti- igaz birtokosaitól, 's ujakat jövevényeket, törvénytelen-, közönségesen 's csak az anyák által lévő- szerelemfajzatit (mert az anyai javakban ezek is részesülnek) állit helyökbe; a' magva szakadt, neve vesztett fiúágot az új neveket öltözött le-

anyag hányszor nem váltja-fel! majd a' szerző
maradék öseitől elidegenített jószágat perli-ki
's veszi vissza. Sokféle tehát a' birtokok' szer-
zése módja, változók a' birtokosok; 's csak az
előadattakból ítélve, látni való, hogy a' birto-
kosokat bár egy pár évre is szorosan meghatá-
rozni nem lehet; mennyire mindazonáltal az
ország' házának létesítésére ajánlott és fizetett
mennyiség' (summa) rovatala alkalmával 1828-
dikban azok felirattak (ámbar ezen jegyzet sem
czélarányos, mivel nem falunként, hanem a
nemesek' lakhelyeikre (residentia) szorított kü-
lönböző birtokaik szerint irattak öszve) betű
rendel így következnek e' megye birtokosai.

Jegyzet: a' t. sz. jelenti, hogy azon név
alatt, melly után irva van, több háznépek 's
birtokosok vannak.

A.

Abády.

Ambrus.

Ajtay.

Andrásy (gróf).

Ajtayné.

Ancsán t. sz.

Aknay.

Angyalosy t. sz.

Almády.

Apór (báró).

Alsóné.

Árkelan.

Alvinczyné.

Árkosy.

Ambaris.

B.

Babós. t. sz.	Barta. t. sz.
Baczoni.	Barta Klára.
Bajnoczy.	Bása.
Baka.	Beesky.
Bakné.	Belie.
Bakacs.	Békesy. t. sz.
Bakó. t. sz.	Bell.
Bakóné.	Belényesyné.
Bakó 'Susánna.	Béldy. (gróf)
Balia.	Béldy.
Baliáné.	Belingyán.
Baldácsyné.	Bene.
Bálint. t. sz.	Benedity.
Balok t. sz.	Benkő.
Balogné. t. sz.	Bereczky.
Balog.	Bergay.
Ballóné.	Beteg. t. sz.
Bán.	Betlen. (gróf) t. sz.
Bándy. t. sz.	Betlenn. (gróf) t. sz.
Bánfy (gr. és báró) t. sz.	Betleni.
Bányay.	Beszterczei Közönség.
Baranyay. t. sz.	Betyinás.
Barcsay.	Bideskúti.
Bardos. t. sz.	Bikfalvy.
Baroltya.	Bilez.

Birle.	Bonczhidján.
Biró. t. sz.	Borbély. t. sz.
Bocskór.	Borbély Kreszka.
Bocskórné.	Boreján.
Bodor.	Bornemisza (báró)
Bod. t. sz.	Bornemiszné.
Bodoniné. t. sz.	Borsayné.
Boér. t. sz.	Bota.
Bogdán. t. sz.	Brencsán.
Bogdánne.	Bucsi.
Bogya.	Buday.
Bojta Mária.	Bukaviczy.
Bojta.	Butka. t. sz.
Bokos t. sz.	Butkáné.
Boldizsár.	Butkos.

C.

Csákay. t. sz.	Czible.
Csákány.	Csike.
Csákányné.	Csiszárné.
Csáky. (gróf)	Csiszér.
Csatt.	Czikó. t. sz.
Czagáry.	Csomafáy. t. sz.
Czakó.	Csománé.
Csengeriné.	Csontos.
Cserey. t. sz.	Csontucz.
Cserényi. t. sz.	Csorba.
Csenátroni.	Csukás.

D.

Dálnoky.	Dindárné.
Dániel.	Diószegi (báró)
Dávid.	Dobay.
Dáskál. t. sz.	Dobos. t. sz.
Deák.	Dobosné.
Décsey. t. sz.	Dominik.
Demény.	Domokos (báró)
Dénes.	Dorgó.
Dersy.	Dó'sa.
Deső.	Draveczky.
Desőné.	Durus. t. sz.
Dinczer.	

E.

Eczen.	Eperjesy. t. sz.
Egry.	Erdey.
Egyed.	Ernyey.
Elekcs.	Ersek.
Enyedy.	Eszterházy. (gróf)

F.

Fábján.	Fejérváry. t. sz.
Fanka.	Fekete.
Farkas. t. sz.	Felszegi. t. sz.
Farnas.	Felszegi Krisztina.
Fejérdy. t. sz.	Ferenczy. t. sz.
Fejérdy József.	Ferencz Borbára.

Fetke t. sz.

Fintáné.

Fiskus (királyi)

Flora.

Florián.

Fodor.

Fogarasy. t. sz.

Fosztó.

Földváry.

Füleyné.

Fülöp. t. sz.

Fráter.

G.

Gagy.

Galaczné.

Gáál.

Gáálné.

Gálfalvy.

Gálfalvyné.

Gyárfás.

Gyarmathy. t. sz.

Geczi Mária.

Geczö. t. sz.

Gedő.

Gegő.

Gencsy.

Gyenge. t. sz.

Geréb.

Gergely.

Gergelyné.

Gersonné.

Gimba. t. sz.

Gombás.

Gyulay.

Gönczi. t. sz.

Györfi.

Gyujtó.

Gúthy.

H.

Hajduné.

Haller. (gróf) t. sz.

Halmágyi.

Halmágyi Klára.

Harangozó. t. sz.

Harangozó Erzsébet.

Hatfaludy. t. sz.

Hatfaludyncé. t. sz.

Hatházy. t. sz.

Havasali.

Hegyesy. t. sz.	Hollakyné.
Hencl. t. sz.	Horvát. t. sz.
Henter. (báró)	Horvátné.
Henter. t. sz.	Hoszszerű. t. sz.
Hideg.	Hucs.
Hodor.	Húszár (báró).

I.

Ilyés. t. sz.	Incédyné. (báró)
Imre.	Incédyné.
Incédy. (báró) t. sz.	

K.

Kabós. t. sz.	Kemény. (gróf)
Kádár.	Kemény (báró) t. sz.
Kakucsy. t. sz.	Keményné. (báró)
Kálai.	Kende.
Kálai Nyika.	Kendefyné.
Kápitány.	Kerekes.
Kapitányné.	Kerekesné.
Kapusy.	Keresztely.
Kapusyné.	Keresztes.
Karacsay (gróf)	Ketheli.
Katona. t. sz.	Kezaly.
Keczeli t. sz.	Kezán.
Kendrisán. t. sz.	Kispál.
Kelyán. t. sz.	Kiss t. sz.
Kellő.	Kissné.

Kocsis.	Kozmáné.
Kolcza.	Kosza.
Kolégym. (Kolozsvári Ev. Ref.)	Kovács. t. sz.
Kolozsy.	Köblös.
Kolozsváry.	Könczeyné.
Komán.	Köpeczy.
Komjáti.	Köpeczy Rozália.
Koncz.	Körösy.
Kordáné.	Kötő.
Korda. t. sz.	Kremp. (báró)
Kornya.	Krizbay.
Kornis (gróf) t. sz.	Kulissék.
Koroly.	Kun (gróf) t. sz.
Kósa.	Kupsa. t. sz.
Kozma.	Kupsáné. t. sz.
	Kupsa Nasztászia.

I.

Ladányi. t. sz.	Leményi.
Ladányiné.	Lénárt.
Ladár.	Lepusán.
Lados.	Lészay. t. sz.
Lakatos.	Léska.
Lapuhás.	Lippay.
László.	Lörinczy. t. sz.
Lázár. (gróf)	Löventhal. (báró)
Lázár. t. sz.	Lukács.
Lécb.	Lukecsán.
Lebede.	

M.

Macshásy t. sz.	Mészáros. t. sz.
Madarasy.	Mezey. t. sz.
Mádi.	Mihus.
Mágner. t. sz.	Mikás.
Májténi.	Mikes. (gróf.)
Makkay. t. sz.	Miklós. t. sz.
Maksayné' árváji.	Miklósne.
Mány. t. sz.	Mikóné. (gróf)
Mara.	Miksa.
Máriafi. t. sz.	Mircsa. t. sz.
Markó.	Miske
Márk.	Miskolczy.
Márkus.	Mishti.
Marosán. t. sz.	Módiné.
Marosánné.	Mohay. t. sz.
Marosán Anyiszia.	Moldován.
Mártonfi.	Molnár.
Mátyás.	Molnos.
Máté. t. sz.	Mosotichné.
Medgyaszay.	

N.

Nagy. t. sz.	Nemere. t. sz.
Nagyné. t. sz.	Nemes (gróf)
Nánásy.	Nemes. t. sz.
Nánásyné.	Nyerges.
Némay. t. sz.	Nyergesné.

Ocskay.

Olosz.

Oltyán.

Ones.

Pákay.

Pallovich.

Papp. t. sz.

Pappné. t. sz.

Papp Onyika.

Páska. t. sz.

Páskáné.

Pásztahy.

Pásztahyné.

Pataky.

Pataki Rozália.

Pável. t. sz.

Pekry.

Peley.

Rád

Radák (báró)

Rákosy

Ramunczay

Rápolti t. sz.

Rápoltiné

O.

Onuczán.

Orbók. t. sz.

Orosz. t. sz.

P.

Pénteky.

Pető.

Persa. t. sz.

Péterfi.

Petrics.

Pintya.

Pintyekán Máriska.

Pogácsás.

Pogya.

Prodán. t. sz.

Prosa. t. sz.

Puskás.

Paturász.

R.

Rác t. sz.

Ráczné

Rác Krisztina, Susánna

Rédey (gróf) t. sz.

Rettegi t. sz.

Révy

Rimay Klára.
 Román t. sz.
 Románné.

Rosnyay.
 Rusz.

S.

Sala.
 Sallachné.
 Sándor.
 Sárközy. t. sz.
 Sárközyné t. sz.
 Sebesy.
 Sepsy.
 Serbán.
 Sikó.
 Simándy.

Simény.
 Simen t. sz.
 Sinkay t. sz.
 Sinkó.
 Sojin t. sz.
 Somay t. sz.
 Somay Erzsébet.
 Somlyay.
 Sós (Nagy)
 Süközsd.

Sz.

Szabó t. sz.
 Szacsvay.
 Szakács.
 Szalay.
 Szalánczy.
 Szamosújvári közöns.
 Szarvady t. sz.
 Szász.
 Szászné.
 Szatmáry.
 Száva t. sz.
 Szebeni.

Szederjesy.
 Szekelyán.
 Székely t. sz.
 Székelyné.
 Székely Klára.
 Szekeres.
 Szelesán t. sz.
 Szénásy t. sz.
 Szendrey.
 Szentgelliczey (Gagyi).
 Szentjoby.
 Szentkereszti (báró) t. sz.

Szentkeresztiné (báró).	Szylvester.
Szentgyörgyi.	Szimboán.
Szentiványi.	Szirb.
Szentpétery.	Szommer.
Széplakyné.	Szöllősy (Herczeg).
Szép t. sz.	Szöcs.
Szeszermán t. sz.	Szücs.
Szilági t. sz.	Szügyén.
Szilvász.	Sztoján.
Szilvesán t. sz.	

T.

Tájayné.	Tyiburczán.
Tamás t. sz.	Tyifor. t. sz.
Tamásné.	Toldalagi (gróf).
Tarcza t. sz.	Tóldi (gróf).
Tatár t. sz.	Torday.
Tasnády.	Torma.
Telegdy.	Toroczkaayné.
Teleky (gróf) t. sz.	Tót.
Telekyné (gróf t. sz.	Traunné (gróf).
Teleky.	Trifán.
Terebesy.	Törpény Közönsége.
Tetey.	Török t. sz.
Tilch.	Törökné.
Tisza.	Túry.
Tite t. sz.	Tussay.
Titkos.	Tussayné.
Tyekár.	Türey.

U.

Ugron.

Ujlaky.

V.

Vajda t. sz.

Verebey.

Vándza.

Véér t. sz.

Várady.

Vécérné.

Veisz.

Veress.

Varga.

Veressy t. sz.

Váry.

Veressyné.

Váró.

Veselényi (báró) t. sz.

Varsányi t. sz.

Viczey.

Vásárhelyi.

Vida.

Vass (gróf) t. sz.

Vig.

Vass t. sz.

Visky.

Vég.

Vlasin.

J.

Jábróczkyné.

Jékey. t. sz.

Jakab.

Jókus. t. sz.

Jakabházyiné.

Josilka. (báró) t. sz.

Jákó.

Josinczy (báró) t. sz.

Jákó Anna.

Josinczyné (báró).

Jánosy.

Z.

Zabolay t. sz.

Zilahy.

Zalányi.

Zsiska.

Zambó t. sz.

Zsombory t. sz.

Zenthe.

Zsomboryné.

Zsidó.

Zöldágy.

Zsigmond.

Ezek a' mindössze ötszáz ötvenegy jelenlegi (mennyiben 1828 óta is változást nem szenvedtek) névszerénti birtokosok. Van köztük gróf és báró vagy is úgy nevezett mágnás számszerént harminczhét; névszerént: Andrásy, Bánfy, Bélydy, Betlen, Csáky, Eszterházy, Haller, Karaczay, Kemény, Kornis, Kun, Lázár, Mikes, Mikó, Nemes, Rédey, Teleky, Toldalagi, Traun, Toldi, Vass grófok; Apór, Bánfy, Bornemisza, Diószegi, Domokos, Hentter, Húszár, Inczédy, Kemény, Kremp, Löventhal, Onaghten, Radák, Szentkereszti, Veselényi, Jó'sika bárók. — Ezeken kívül nemesek e' vagy nem, minden birtokosok, azt meghatározni nem ide való. A' nem egyesültt Görög hitű papok azon mai századhoz illetlen elev szerént, hogy: „bé nem vett; hanem csak megszenvedett vallást követők' papjai“ a' nemesek' sorába nem számláltnak; 's ezért magok ugyan nem, hanem érettek hiveik sydoxialis díj czimezet alatt adóznak. Egyébaránt pedig minden hitű papok is mint nemesek, egyházi szolgálják pedig a' kegyelttek (exemtusok) számába tétetvén; ezek is, ideig-meddig némi-némüleg birtokosok. A' papok' száma vallásonként alább következik. A' felírt birtokosok közül 409 Magyarok és

Székelyek, 142 Oláhok, Szászok, Örmények, Tótok 's Németek. E' nemeseket a' földes úri hatalmuk alatt lévő adózó- köznépkel együtt polgári igazgatás számos régibb és újabb honi törvényeken gyökerezve kormányozza, kormánytagok a' megyebéli birtokos nemesekből állván 's törvény szerént állani kellvén.